

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

**Miasto i Gmina Kunów
2025**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP.....	4
DANE DEMOGRAFICZNE	5
DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKO GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KUNOWIE	8
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY	10
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	13
SZKOLENIA CZŁONKÓW GKPRPA	14
ŚWIETLICE ŚRODOWISKOWE NA TERENIE GMINY KUNÓW.....	15
RYNEK ALKOHOLOWY	16
PRZESTĘPCZOŚĆ	17
DANE Z POWIATOWEGO URZĘDU PRACY	21
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	22
GRUPA BADANA	22
CEL BADANIA	27
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ.....	28
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW	30
OSOBY STARSZE	35
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	37
PRZEMOC DOMOWA	39
PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI	43
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY KUNÓW	45
BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH	47
WYNIKI BADANIA	48
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	53
GRUPA BADANA	53
CEL BADANIA	53
WYNIKI BADAŃ	54
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	61

METODOLOGIA.....	61
CEL BADANIA	61
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	61
WYNIKI.....	62
RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI.....	62
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL.....	65
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY	70
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	72
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ.....	75
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD	77
PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC.....	83
CZAS WOLNY.....	88
PODSUMOWANIE	89
PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W GMINIE KUNÓW W LATACH 2021 ORAZ 2025	97
DOROŚLI MIESZKAŃCY.....	97
SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	99
UCZNIOWIE.....	101
WNIOSKI Z PORÓWNIANIA WYNIKÓW BADAŃ Z LAT 2021 I 2025 W GMINIE KUNÓW:	103
PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE.....	105

WSTĘP

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Kunów jest istotnym krokiem w identyfikacji i przeciwdziałaniu problemom społecznym, które dotyczą zarówno dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz młodzież. W obliczu dynamicznych przemian społeczno-kulturowych, lokalna społeczność staje przed wyzwaniami, które wymagają szczególnej uwagi i systemowego podejścia. Dokument ten stanowi kompleksową analizę skali i charakteru problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze), uzależnieniami behawioralnymi oraz zjawiskami towarzyszącymi, takimi jak przemoc domowa czy cyberprzemoc.

Podstawowym celem niniejszej diagnozy jest dostarczenie rzetelnych danych, które umożliwią skuteczne planowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień. Badania oparte na opinii mieszkańców oraz analizie statystycznej pozwalają lepiej zrozumieć potrzeby społeczności lokalnej i wskazać obszary, w których interwencje są najbardziej potrzebne.

Gmina Kunów jako odpowiedzialna jednostka samorządowa, stawia na holistyczne podejście do problemów uzależnień, angażując różnorodne instytucje i zasoby w celu budowania zdrowego i świadomego społeczeństwa. Niniejszy dokument będzie stanowił fundament dla tworzenia programów i strategii, które nie tylko przeciwdziałają uzależnieniom, ale również promują zdrowy styl życia oraz rozwój potencjału lokalnej społeczności.

Dokument ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugim kwartale 2025 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Kunów wśród grup respondentów: dorośli mieszkańcy, pracownicy instytucjonalni, sprzedawcy napojów alkoholowych oraz dzieci i młodzież szkolna.

DANE DEMOGRAFICZNE

Szczegółowe dane demograficzne pozyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Kunowie na dzień 31.12.2024 roku prezentuje poniższe zestawienie:

1. Liczba mieszkańców gminy
 - a. 2022: **9386**
 - w tym kobiet: **4825**
 - w tym mężczyzn: **4561**
 - b. 2023: **9290**
 - w tym kobiet: **4784**
 - w tym mężczyzn: **4506**
 - c. 2024: **9167**
 - w tym kobiet: **4703**
 - w tym mężczyzn: **4464**
2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2024): **1463**
 - a. w tym kobiet: **748**
 - b. w tym mężczyzn: **715**
3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2024): **5404**
 - a. w tym kobiet: **2490**
 - b. w tym mężczyzn: **2914**
4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2024): **2300**
 - a. w tym kobiet: **1465**
 - b. w tym mężczyzn: **835**
5. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców gminy:
 - a. 2022: **73**
 - b. 2023: **48**
 - c. 2024: **54**
6. Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców gminy:
 - a. 2022: **22**
 - b. 2023: **27**
 - c. 2024: **22**
7. Liczba orzeczonych separacji mieszkańców gminy:
 - a. 2022: **1**

- b. 2023: **0**
- c. 2024: **0**
- 8. Liczba mieszkańców gminy (31.12.2024)
 - a. stanu wolnego (kawaler/panna): **3205**
 - b. stanu wolnego (wdowiec/wdowa): **942**
 - c. stanu wolnego (po rozwodzie): **756**
 - d. w związku małżeńskim: **4264**
- 9. Liczba urodzeń żywych w roku 2024: **47**
 - a. w tym chłopcy: **24**
 - b. w tym dziewczynki: **23**
- 10. Liczba urodzeń żywych w roku 2023: **44**
 - a. w tym chłopcy: **25**
 - b. w tym dziewczynki: **19**
- 11. Liczba urodzeń żywych w roku 2022: **63**
 - a. w tym chłopcy: **27**
 - b. w tym dziewczynki: **36**
- 12. Liczba zgonów w roku 2024: **127**
 - a. w tym mężczyźni: **52**
 - b. w tym kobiety: **75**
- 13. Liczba zgonów w roku 2023: **106**
 - a. w tym mężczyźni: **57**
 - b. w tym kobiety: **49**
- 14. Liczba zgonów w roku 2022: **120**
 - a. w tym mężczyźni: **68**
 - b. w tym kobiety: **52**

Na dzień 31 grudnia 2024 roku liczba mieszkańców gminy Kunów wynosiła 9167 osób. W strukturze płci przeważały kobiety – było ich 4703, natomiast mężczyzn 4464. Na przestrzeni trzech lat zaobserwowano tendencję spadkową liczby ludności – w 2022 roku liczba mieszkańców wynosiła 9386, a w 2023 – 9290. Oznacza to, że od 2022 roku liczba ludności zmniejszyła się łącznie o 219 osób.

W strukturze wiekowej dominują osoby w wieku produkcyjnym – łącznie 5404 osoby, co stanowi około 59% ogółu mieszkańców (2914 mężczyzn i 2490 kobiet). Wiek przedprodukcyjny dotyczy 1463 mieszkańców (748 kobiet i 715 mężczyzn), natomiast wiek poprodukcyjny – 2300 osób (z czego aż 1465 to kobiety, a 835 mężczyźni), co wyraźnie pokazuje proces starzenia się społeczności lokalnej.

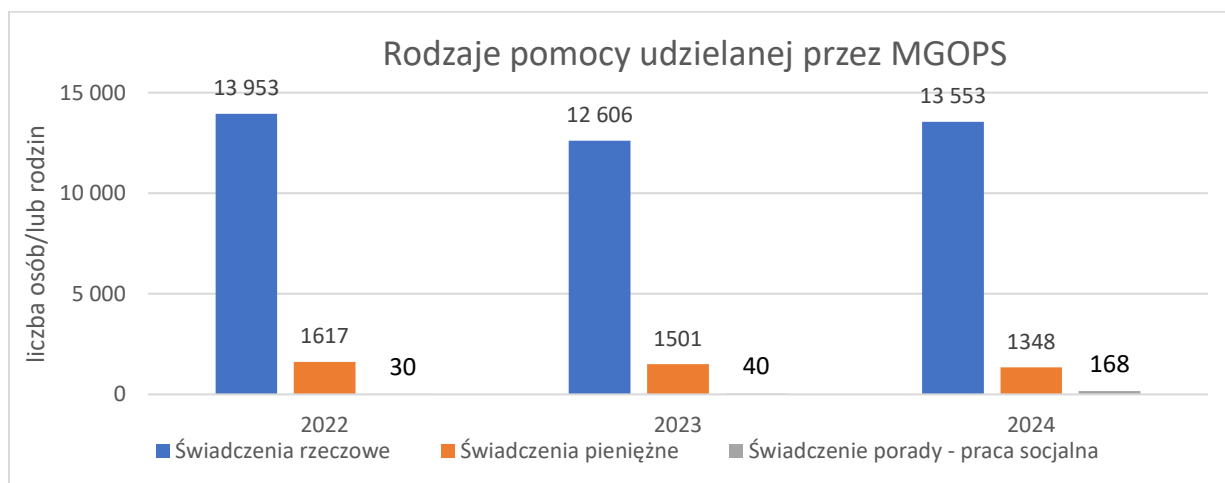
Dane z Urzędu Stanu Cywilnego wskazują również na zmieniającą się dynamikę życia rodzinnego mieszkańców. W 2024 roku zawarto 54 małżeństwa (dla porównania w 2023 – 48, a w 2022 – 73). Liczba rozwodów utrzymuje się na zbliżonym poziomie – w 2024 i 2022 wyniosła 22, natomiast w 2023 było ich 27. Separacji nie orzekano ani w 2023, ani w 2024 roku.

Jeśli chodzi o stan cywilny mieszkańców na koniec 2024 roku, najliczniejszą grupę stanowią osoby w związku małżeńskim – 4264 osoby. Stan wolny (kawalerowie i panny) deklarowało 3205 osób, 942 osoby to wdowy lub wdowcy, a 756 – osoby rozwiedzione.

Zestawienie liczby urodzeń i zgonów w ostatnich trzech latach ujawnia wyraźną przewagę liczby zgonów nad urodzeniami. W 2024 roku odnotowano zaledwie 47 urodzeń żywych (24 chłopców i 23 dziewczynki), natomiast liczba zgonów wyniosła 127 (75 kobiet i 52 mężczyzn). Dla porównania, w 2023 roku urodziło się 44 dzieci, a zmarło 106 osób, natomiast w 2022 roku było 63 urodzenia i 120 zgonów. Wskazuje to na **ujemny przyrost naturalny**, który może mieć wpływ na dalsze procesy demograficzne, strukturę wiekową oraz lokalne potrzeby społeczne, szczególnie w obszarze wsparcia seniorów i polityki prorodzinnej.

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKO GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KUNOWIE

<i>Pomoc Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	327	315	352
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	21	27	28

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej</i> (liczba rodzin)			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepełnosprawność	116	108	120
Bezrobocie	136	118	114
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	184	176	162
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	10	13	16
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	120	120	117
Alkoholizm	21	27	27
Inne	12	8	34

W latach 2022–2024 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kunowie udzielał wsparcia na rzecz kilkuset rodzin rocznie, reagując na zróżnicowane potrzeby społeczne mieszkańców. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wahała się w tym okresie – w 2022 roku było to 327 rodzin, w 2023 roku nieco mniej – 315, natomiast w 2024 roku odnotowano wzrost do 352 rodzin. Wzrosła również liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu problemów związanych z uzależnieniami – z 21 rodzin w 2022 roku do 28 rodzin w roku 2024.

Najczęściej wskazywanymi powodami udzielania pomocy były ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność. W 2024 roku pomoc z powodu ubóstwa otrzymały 162 rodziny, z powodu bezrobocia – 114, a z powodu długotrwałej choroby – 117 rodzin. Pomoc w związku z niepełnosprawnością przyznano 120 rodzinom. W tym samym roku wzrosła liczba przypadków zakwalifikowanych jako „inne” przyczyny (34 rodziny wobec 8 w 2023 roku), co może świadczyć o coraz bardziej zróżnicowanych potrzebach społecznych, które nie mieszczą się w typowych kategoriach pomocy.

Analiza form wsparcia realizowanych przez MGOPS wskazuje, że zdecydowaną większość stanowiły świadczenia rzeczowe – w każdym roku przekazywano je w liczbie przekraczającej 12 tysięcy (13 953 w 2022 roku, 12 606 w 2023 roku i 13 553 w 2024 roku). Znacznie mniej było świadczeń pieniężnych – odpowiednio 1617, 1501 i 1348 w kolejnych latach. Najbardziej dynamiczny wzrost odnotowano w zakresie świadczeń z obszaru pracy socjalnej i poradnictwa – w 2022 roku udzielono 30 takich świadczeń, w 2023 roku 40, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła aż do 168. Może to świadczyć o wzroście znaczenia pracy środowiskowej, interwencyjnej oraz działań nastawionych na wzmocnienie kompetencji społecznych i samodzielności osób i rodzin objętych pomocą.

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

Liczba założonych Niebieskich Kart			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	15	18

Instytucje zakładające Niebieskie Karty w 2023 roku:	
Nazwa instytucji:	Liczba kart:
Ośrodek Pomocy Społecznej	2
Policja	11
Służba zdrowia	0
Placówki edukacyjne	2

Liczba incydentów związanych z przemocą domową zgłoszonych w latach:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	15	18
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	32	45	60
Kobiety	15	16	21
Mężczyźni	11	16	14
Dzieci (do 18 r.ż.)	6	13	25
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	14	15	13
Kobiety	0	1	2
Mężczyźni	14	14	11
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	13	16
Liczba interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z przemocą domową w latach:			

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	42	58	76
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	7	10	10
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	0	0	0

Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2024 roku:	
Rodzaj pomocy:	Liczba osób:
Pomoc psychologiczna	8
Pomoc prawna	0
Pomoc materialna (np. zakwaterowanie, żywność):	0
Pomoc socjalna	60

W latach 2022–2024 w gminie Kunów zauważalny był stopniowy wzrost liczby interwencji podejmowanych w związku z przemocą domową, zarówno w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, jak i działań Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2022 roku założono 9 Niebieskich Kart, w 2023 roku – 15, a w 2024 roku – już 18. W 2023 roku większość kart zakładana była przez Policję (11 przypadków), natomiast po dwie zgłoszono przez OPS i placówki edukacyjne. Służba zdrowia nie zainicjowała żadnej procedury.

Wraz ze wzrostem liczby założonych kart rosła także liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy – z 32 osób w 2022 roku do 60 w roku 2024. Najwięcej stanowili dorośli (głównie kobiety), jednak zauważalny jest wzrost liczby dzieci – z 6 w 2022 roku do 25 w 2024 roku. Wśród osób stosujących przemoc dominują mężczyźni (w 2024 roku: 11 przypadków na 13), jednak po raz pierwszy w 2023 i 2024 roku zanotowano także przypadki stosowania przemocy przez kobiety.

Równolegle wzrosła liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego – z 9 w 2022 roku do 16 w 2024 roku. Liczba interwencji w tym czasie wzrosła z 42 do 76 rocznie,

natomiast liczba formalnych spotkań zespołu ustabilizowała się na poziomie 10 rocznie w ostatnich dwóch latach.

W 2024 roku wszystkim 60 osobom doświadczającym przemocy udzielono wsparcia socjalnego. Dodatkowo 8 osób skorzystało z pomocy psychologicznej. Nie udzielono natomiast pomocy prawnej ani materialnej (np. zakwaterowania, żywności). W żadnym z lat objętych analizą nie skierowano sprawców przemocy do programów korekcyjno-edukacyjnych, co może świadczyć o potrzebie wzmocnienia interwencji w tym zakresie.

Dane te jednoznacznie wskazują na rosnącą skalę problemu przemocy domowej w lokalnej społeczności oraz na zwiększone zaangażowanie służb pomocowych, przy jednoczesnym braku działań korekcyjnych wobec sprawców.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKPRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba posiedzeń Komisji	12	12	12
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	0	0	0
Przeprowadzono rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do podjęcia leczenia	19	26	23
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	14	25	16
Wnioski o leczenie odwykowe	10	12	6
Zlecenie przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	5	11	9
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	1	3	5
Zakończone postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez sąd	-	-	6
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	-	6	10

W latach 2022–2024 Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kunowie prowadziła regularną działalność w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, szczególnie alkoholowym. Komisja obradowała systematycznie – każdego roku odbywało się po 12 posiedzeń plenarnych, jednak nie powoływano posiedzeń podkomisji interwencyjno-motywującej.

W ramach prac Komisji szczególny nacisk położono na prowadzenie rozmów motywujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia. W 2022 roku przeprowadzono 19 takich rozmów, w 2023 roku – 26, a w 2024 – 23. Działania te były istotnym elementem oddziaływań wstępnych, mających na celu zachęcenie osób pijących szkodliwie lub uzależnionych do dobrowolnego podjęcia terapii.

W analizowanym okresie Komisja nie przeprowadzała żadnych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jednocześnie opiniowała wnioski dotyczące lokalizacji nowych punktów sprzedaży – najwięcej takich opinii wydano w 2023 roku (25), a w pozostałych latach odpowiednio: 14 (2022) i 16 (2024).

W zakresie działań związanych z kierowaniem osób uzależnionych do leczenia odwykowego odnotowano zmienną liczbę wniosków – 10 w 2022 roku, 12 w 2023 roku i 6 w 2024 roku. Równolegle występowały zlecenia przeprowadzenia badań przez biegłych sądowych – ich liczba wzrosła z 5 w 2022 roku do 9 w 2024 roku. Liczba wniosków kierowanych do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego stopniowo rosła – z 1 wniosku w 2022 roku, przez 3 w 2023 roku, aż do 5 w 2024 roku. W tym ostatnim roku odnotowano również 6 zakończonych postępowań sądowych w sprawach leczenia odwykowego oraz 10 badań wykonanych przez biegłych sądowych.

Dane te wskazują, że chociaż skala formalnych interwencji i narzędzi przymusu leczenia pozostaje umiarkowana, Komisja prowadzi aktywną działalność w zakresie rozpoznawania problemów alkoholowych oraz działań motywujących i administracyjnych. Brak kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych może jednak wskazywać na potrzebę uzupełnienia systemu działań o element prewencji środowiskowej.

SZKOLENIA CZŁONKÓW GKPRPA

Lata	Liczba szkoleń:
2022	2
2023	2
2024	3

W latach 2022–2024 członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kunowie regularnie uczestniczyli w szkoleniach podnoszących ich kompetencje w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz pracy z osobami dotkniętymi problemami alkoholowymi. Zarówno w 2022, jak i w 2023 roku zrealizowano po dwa szkolenia rocznie. W roku 2024 odnotowano wzrost liczby szkoleń – przeprowadzono ich trzy. Stałe podnoszenie kwalifikacji członków Komisji może świadczyć o zaangażowaniu w rozwój

merytoryczny oraz chęci dostosowania działań do aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych w zakresie profilaktyki i interwencji alkoholowej.

ŚWIETLICE ŚRODOWISKOWE NA TERENIE GMINY KUNÓW

Liczba placówek:	3
Dzieci:	60
W tym z rodzin alkoholowych:	0
Liczba zatrudnionych wychowawców:	5

Na terenie gminy Kunów funkcjonują trzy świetlice prowadzone przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kunowie, które pełnią istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia dzieci i młodzieży. Placówki te obejmują opieką łącznie 60 dzieci. Co istotne, żadna z tych osób nie pochodzi z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, co może świadczyć o skutecznej identyfikacji grup ryzyka oraz pozytywnej sytuacji w środowisku lokalnym lub selektywnym kierowaniu oferty świetlicowej do innych grup dzieci. W każdej świetlicy zatrudnieni są wykwalifikowani wychowawcy – łącznie pięć osób – co pozwala na zapewnienie odpowiedniej opieki, wsparcia edukacyjnego i rozwoju psychospołecznego podopiecznych. Świetlice te pełnią również funkcję profilaktyczną i wychowawczą, przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu najmłodszych mieszkańców gminy.

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Kunów			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem:	23	18	16
do spożycia poza miejscem sprzedaży:			
do 4,5%	23	18	16
od 4,5% do 18%	23	18	16
powyżej 18%	23	18	16
do spożycia w miejscu sprzedaży:			
do 4,5%	4	3	4
od 4,5% do 18%	0	0	1
powyżej 18%	0	0	0

Na terenie gminy Kunów obserwuje się systematyczny spadek liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022–2024. W 2022 roku funkcjonowały łącznie 23 punkty sprzedaży, zarówno w kategorii napojów do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i na miejscu. W 2023 roku liczba ta zmniejszyła się do 18, a w 2024 roku – do 16 punktów. Ograniczenie dotyczy każdej kategorii napojów alkoholowych – zarówno tych do 4,5%, od 4,5% do 18%, jak i powyżej 18%.

W przypadku sprzedaży alkoholu do spożycia w miejscu sprzedaży, w 2022 i 2024 roku funkcjonowały po cztery takie punkty oferujące napoje do 4,5%, natomiast w 2023 roku liczba ta zmniejszyła się do trzech. W roku 2024 funkcjonował jeden punkt oferujący sprzedaż napojów alkoholowych w przedziale od 4,5% do 18% w miejscu konsumpcji.

Dane te mogą świadczyć o zaostrzeniu lokalnej polityki ograniczania dostępności alkoholu oraz o możliwym spadku zapotrzebowania lub opłacalności prowadzenia tego typu działalności. Spadek liczby punktów sprzedaży może być również efektem działań profilaktycznych i kontrolnych prowadzonych przez gminę.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu i narkotyków</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	133	154	203
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	92	116	110
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	11	10	52
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem	30	33	41
Zakłócanie porządku publicznego	73	51	45
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem	0	0	1

Dane przekazane przez Policję dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych na terenie gminy Kunów wskazują na wzrostową tendencję w zakresie liczby interwencji i niektórych naruszeń prawa w latach 2022–2024. W 2022 roku odnotowano 133 interwencje związane z alkoholem i narkotykami, natomiast w roku 2024 liczba ta wzrosła do 203, co świadczy o nasileniu się problemów związanych z uzależnieniami i ich konsekwencjami społecznymi.

W zakresie egzekwowania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w 2022 roku nałożono 92 mandaty, w 2023 roku – 116, a w 2024 roku – 110.

Jednocześnie liczba pouczeń znacząco wzrosła – z 11 w 2022 roku do 52 w 2024 roku, co może wskazywać na zmianę podejścia w działaniach prewencyjnych oraz większą tolerancję w stosowaniu sankcji łagodniejszych niż mandat.

Liczba przypadków prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych również wzrosła – z 30 w 2022 roku do 41 w 2024 roku. Może to świadczyć o utrzymującym się problemie lekceważenia przepisów ruchu drogowego i zagrożeniach, jakie niesie za sobą jazda w stanie nietrzeźwości.

Z kolei liczba przypadków zakłócania porządku publicznego malała z roku na rok: z 73 w 2022 roku do 45 w 2024 roku. Może to wynikać z lepszej prewencji, skuteczniejszych działań służb lub zmniejszenia widoczności niektórych zachowań zakłócających porządek.

W 2024 roku odnotowano jeden przypadek przestępstwa popełnionego przez osobę nieletnią pod wpływem alkoholu lub narkotyków – co nie występowało w latach poprzednich. Może to sygnalizować potrzebę objęcia większym nadzorem działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży.

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	202	125	177

Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej na terenie gminy Kunów w latach 2022–2024 ulegała zmianom, wykazując pewne wahania. W 2022 roku odnotowano 202 takie zdarzenia, co stanowiło najwyższą liczbę w analizowanym okresie. W roku 2023 liczba interwencji znacząco spadła do 125, jednak w 2024 roku ponownie wzrosła do 177 przypadków. Dane te mogą świadczyć o okresowych zmianach w zakresie zgłaszalności przypadków przemocy lub skuteczności działań profilaktycznych i interwencyjnych. Powracający wzrost liczby interwencji w 2024 roku może wymagać pogłębionej analizy

przyczyn, a także ponownego wzmocnienia działań edukacyjnych, prewencyjnych i wsparcia instytucjonalnego dla osób zagrożonych przemocą.

KLASYFIKACJA PRZESTĘPSTW			
2022 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	8	8	8
Groźby karalne	2	3	4
Inne: Rozpijanie małoletniego, uchylanie się od płacenia alimentów	58	33	45
2023 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	9	4	8
Groźby karalne	1	0	0
Inne: Rozpijanie małoletniego, uchylanie się od płacenia alimentów	47	41	50
2024 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	7	5	7
Groźby karalne	2	1	3
Inne: Rozpijanie małoletniego, uchylanie się od płacenia alimentów	30	21	28

W latach 2022–2024 na terenie gminy Kunów odnotowano przestępstwa kwalifikowane w kategoriach przemocy domowej oraz innych powiązanych naruszeń prawa. W 2022 roku wszczęto 8 postępowań dotyczących znęcania się nad rodziną, wszystkie zostały stwierdzone

i zakończone. Dodatkowo odnotowano 2 przypadki wszczęcia postępowań w sprawie grózb karalnych oraz 58 innych przestępstw, takich jak rozpijanie małoletniego czy uchylanie się od alimentów.

W 2023 roku liczba wszczętych spraw dotyczących znęcania się nad rodziną wzrosła do 9, jednak tylko 4 przypadki zostały stwierdzone. Co ciekawe, wszystkie oprócz jednego zostały zakończone. Zanotowano również 1 postępowanie dotyczące grózb karalnych, jednak nie stwierdzono w tej sprawie przestępstwa. W kategorii „inne” wszczęto 47 spraw, z których 41 zostało stwierdzonych, a 50 zakończono.

W 2024 roku liczba spraw dotyczących znęcania się nad rodziną zmniejszyła się do 7, z czego 5 zostało stwierdzonych, a wszystkie zakończone. W kategorii grózb karalnych wszczęto 2 postępowania, jedno zostało stwierdzone, a 3 zakończono (co może świadczyć o zakończeniu spraw z lat ubiegłych). W przypadku innych przestępstw odnotowano 30 spraw wszczętych, 21 stwierdzonych i 28 zakończonych.

Dane te wskazują na utrzymującą się skalę przestępstw związanych z przemocą w rodzinie oraz problemami społecznymi, takimi jak uchylanie się od alimentów czy demoralizacja małoletnich. Jednocześnie zauważyć można pewne wahania liczby stwierdzonych przestępstw na przestrzeni lat, co może wynikać z trudności dowodowych, zmieniających się procedur lub poziomu zgłaszalności. Zdecydowanie istotne jest dalsze monitorowanie i wspieranie działań profilaktycznych i interwencyjnych w tym obszarze.

DANE Z POWIATOWEGO URZĘDU PRACY

Bezrobocie zarejestrowane w gminie Kunów (na dzień 31 grudnia):

- **2024:** 301 osób (161 kobiet, 140 mężczyzn)
- **2023:** 297 osób (158 kobiet, 139 mężczyzn)
- **2022:** 288 osób (151 kobiet, 137 mężczyzn)

W 2024 roku zgłoszono do urzędu pracy ogółem **115 ofert**, a także do **16 osób** (do 30 roku życia) skierowano program aktywizacji zawodowej.

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy dotyczące gminy Kunów wskazują na stosunkowo stabilny poziom zarejestrowanego bezrobocia w latach 2022–2024. Na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba bezrobotnych wynosiła 288 osób (151 kobiet i 137 mężczyzn). W 2023 roku liczba ta nieznacznie wzrosła do 297 osób (158 kobiet i 139 mężczyzn), natomiast w 2024 roku wynosiła 301 osób, z czego 161 stanowiły kobiety, a 140 mężczyźni. Mimo niewielkiego wzrostu liczby bezrobotnych, struktura płci pozostaje stosunkowo zrównoważona.

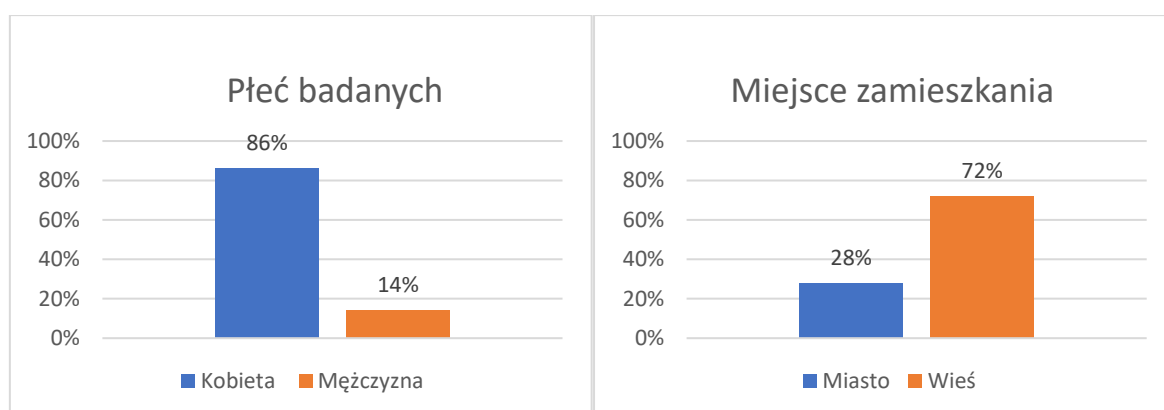
W 2024 roku do urzędu pracy zgłoszono 115 ofert pracy, co świadczy o pewnej dynamice lokalnego rynku zatrudnienia, choć wciąż niewystarczającej w stosunku do liczby poszukujących pracy. Dodatkowo, w celu przeciwdziałania bezrobociu wśród młodych mieszkańców, skierowano 16 osób poniżej 30 roku życia do programów aktywizacji zawodowej. Działania te mogą stanowić istotne narzędzie wsparcia, jednak skala ich realizacji wydaje się ograniczona w kontekście całkowitej liczby osób pozostających bez pracy. Wskazane może być zintensyfikowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, w szczególności w grupie młodych dorosłych i kobiet.

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

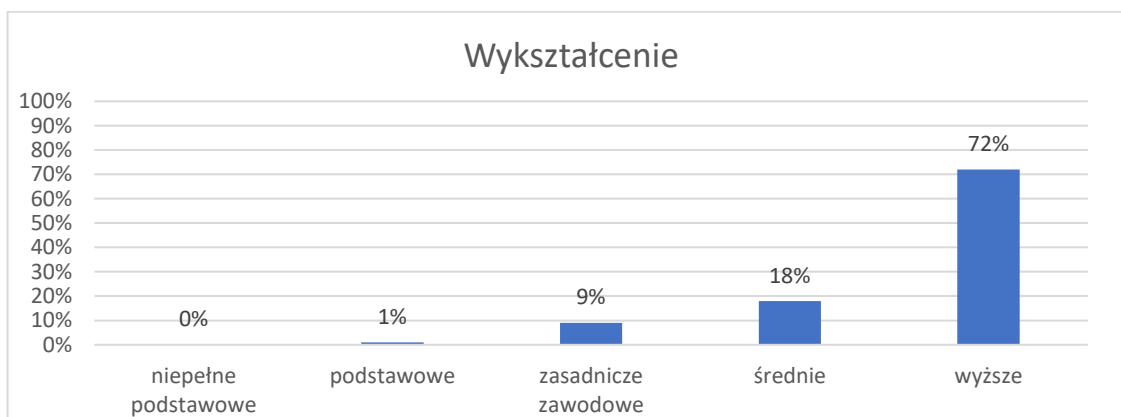
Badania obejmowały mieszkańców **gminy Kunów**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Zastosowana metoda badawcza to CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli dokładnie informowani o anonimowym charakterze ankiety, co miało na celu zwiększenie ich komfortu i szczerości odpowiedzi. Dodatkowo, każdy respondent miał możliwość rezygnacji z udziału w badaniu w dowolnym momencie, co podkreślało dobrowolność udziału i mogło wpłynąć na zwiększenie jakości uzyskanych danych.

W badaniu wzięło udział **151** mieszkańców gminy Kunów (na grupę składało się 86% kobiet i 14% mężczyzn), co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji tej gminy, średnia wieku respondentów wyniosła 42 lata. Analiza wyników pozwoliła na uzyskanie cennych informacji na temat preferencji, potrzeb i problemów społeczności lokalnej, co może stanowić podstawę do podejmowania decyzji przez lokalne władze oraz inne zainteresowane strony.

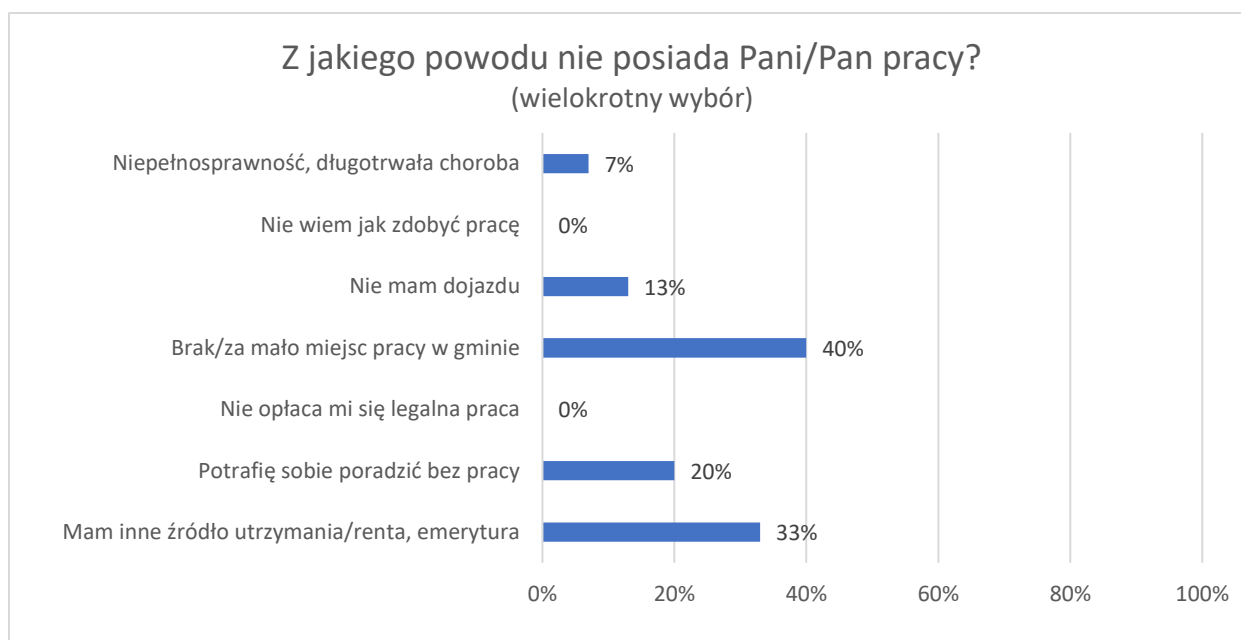
Wśród badanych dominują osoby mieszkające na wsi – stanowią one aż 72% wszystkich respondentów. Osoby zamieszkujące tereny miejskie, czyli sam Kunów, to jedynie 28% ogółu badanych. Oznacza to, że zdecydowana większość uczestników badania pochodzi z obszarów wiejskich, co może mieć istotne znaczenie przy analizie potrzeb społecznych, dostępności usług czy planowaniu działań profilaktycznych i rozwojowych.

W zakresie poziomu wykształcenia respondentów zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem wyższym – stanowią one 72% wszystkich badanych. Wykształcenie średnie posiada 18% respondentów, zasadnicze zawodowe – 9%, a podstawowe – 1%. Tak wysoki odsetek osób z wykształceniem wyższym może świadczyć o zaangażowaniu osób z wyższymi kompetencjami edukacyjnymi w działania lokalne lub większym zainteresowaniu tematyką objętą badaniem.

Większość respondentów (90%) zadeklarowała, że posiada pracę. Wśród osób nieaktywnych zawodowo najczęściej wskazywaną przyczyną braku zatrudnienia był brak lub zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie (40%). Kolejnymi istotnymi powodami były: posiadanie innego źródła utrzymania, takiego jak renta lub emerytura (33%) oraz brak możliwości dojazdu do miejsca pracy (13%). Część respondentów (7%) jako przyczynę podała niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę, a 20% zadeklarowało, że potrafią poradzić sobie bez pracy. Żaden z badanych nie wskazał, że nie wie, jak zdobyć pracę, ani że praca legalna się nie opłaca.

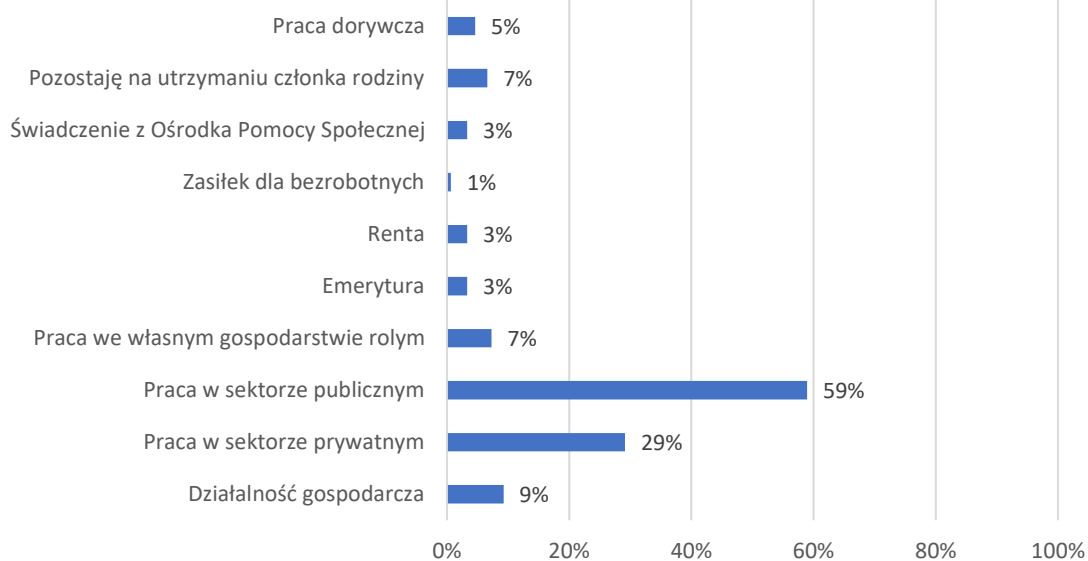

Jeżeli chodzi o źródła utrzymania gospodarstw domowych respondentów, najczęściej wskazywano pracę w sektorze publicznym – 59% badanych uzyskuje dochód właśnie z tego źródła. Drugim co do częstości źródłem jest praca w sektorze prywatnym, którą zadeklarowało 29% respondentów. Własną działalność gospodarczą prowadzi 9% badanych, a po 7% wskazało, że utrzymuje się z pracy we własnym gospodarstwie rolnym lub pozostaje na utrzymaniu członka rodziny. Praca dorywcza stanowi źródło utrzymania dla 5% ankietowanych. Z kolei 3% respondentów utrzymuje się z renty, 3% z emerytury, 3% korzysta ze świadczeń z Ośrodka Pomocy Społecznej, a 1% zasiłku dla bezrobotnych.

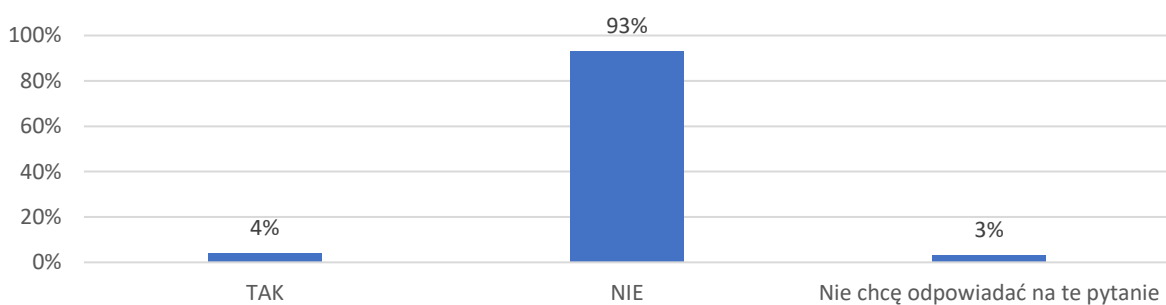
Zdecydowana większość respondentów (93%) zadeklarowała, że ich rodzina nie korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Tylko 4% badanych przyznało, że korzystało z takiej pomocy, natomiast 3% nie chciało udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wśród osób, które zadeklarowały korzystanie ze świadczeń OPS, najczęściej wskazywanym powodem była wielodzietność – tę odpowiedź zaznaczyło aż 67% z tej grupy. Kolejnymi najczęściej występującymi przyczynami były bezrobocie (33%), niepełnosprawność (17%) oraz długotrwała, ciężka choroba (również 17%). Żaden z respondentów nie wskazał takich przyczyn jak: bezdomność, niepełna rodzina, uzależnienia, ubóstwo, przemoc w rodzinie czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

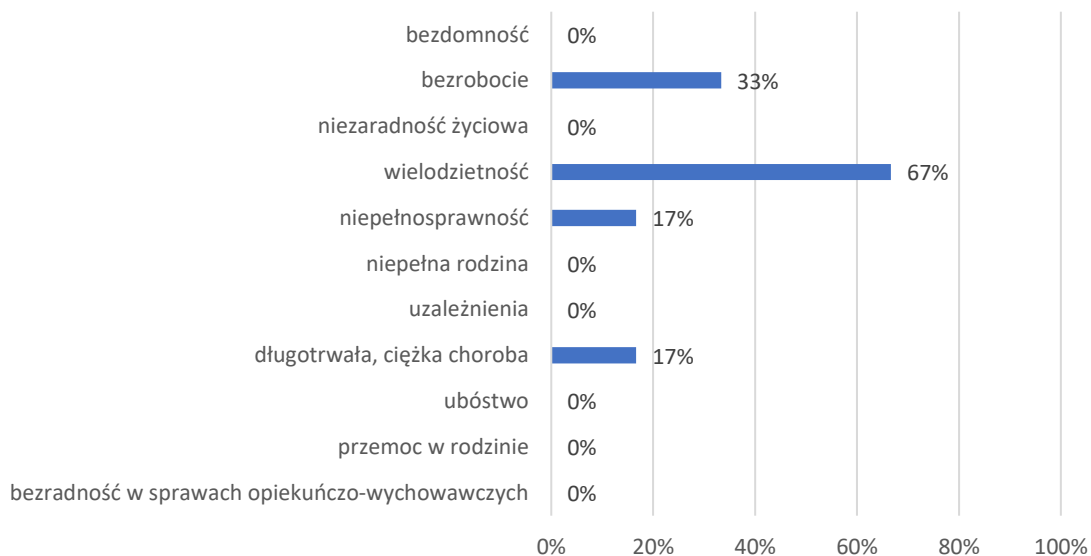
Źródłem utrzymania Pani/Pana gospodarstwa domowego jest:
(wielokrotny wybór)

Czy Pani/Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?

Jaki był powód? (wielokrotny wybór)

Mieszkańcy gminy Kunów zostali poproszeni o ocenę swojej sytuacji mieszkaniowej oraz materialnej.

Sytuacja mieszkaniowa została oceniona bardzo pozytywnie – łącznie 86% respondentów określiło ją jako bardzo dobrą (38%) lub dobrą (48%). Jako zadowalającą oceniło ją 12% badanych, natomiast jedynie 2% uznało swoją sytuację mieszkaniową za złą.

Również sytuacja materialna gospodarstw domowych została oceniona korzystnie przez większość respondentów. Jako bardzo dobrą wskazało ją 16% ankietowanych, jako dobrą – 58%, co łącznie daje 74% ocen pozytywnych. Jako zadowalającą określiło ją 24% badanych, natomiast 2% oceniło swoją sytuację materialną jako złą.

OCENA SYTUACJI MIESZKANIOWEJ

	<i>Bardzo dobra</i>	<i>Dobra</i>	<i>Zadowalająca</i>	<i>Zła</i>
Sytuacja mieszkaniową swoją/swojej rodziny	38%	48%	12%	2%
Sytuacja materialna swego gospodarstwa domowego	16%	58%	24%	2%

Poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy większość mieszkańców ocenia raczej źle (43%) oraz bardzo źle (18%). 22% z badanej grupy opiekę zdrowotną ocenia raczej dobrze i bardzo dobrze a 35% nie ma zdania na ten temat.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- społeczne zaangażowanie mieszkańców Gminy,
- zagadnienia związane z przemocą domową, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z funkcjonowaniem osób starszych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z zaangażowaniem władz lokalnych w rozwiązywanie problemów,
- zagadnienia związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców gminy Kunów o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Kunów.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od alkoholu	36%	38%	19%	7%
Uzależnienie od narkotyków	18%	25%	31%	26%
Przemoc domowa	20%	33%	28%	19%
Bezrobocie	30%	32%	30%	8%
Bieda, ubóstwo	26%	34%	31%	9%
Bezdomność	17%	17%	30%	36%
Niepełnosprawność	33%	30%	30%	7%
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	29%	32%	25%	14%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze (rodziców z dziećmi)	36%	37%	19%	8%
Bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego	17%	34%	36%	13%
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	26%	41%	21%	12%
Izolacja społeczna osób starszych	24%	38%	25%	13%
Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy	19%	35%	33%	13%
Długotrwałe choroby	32%	39%	23%	6%
Uzależnienia behawioralne	19%	32%	37%	12%

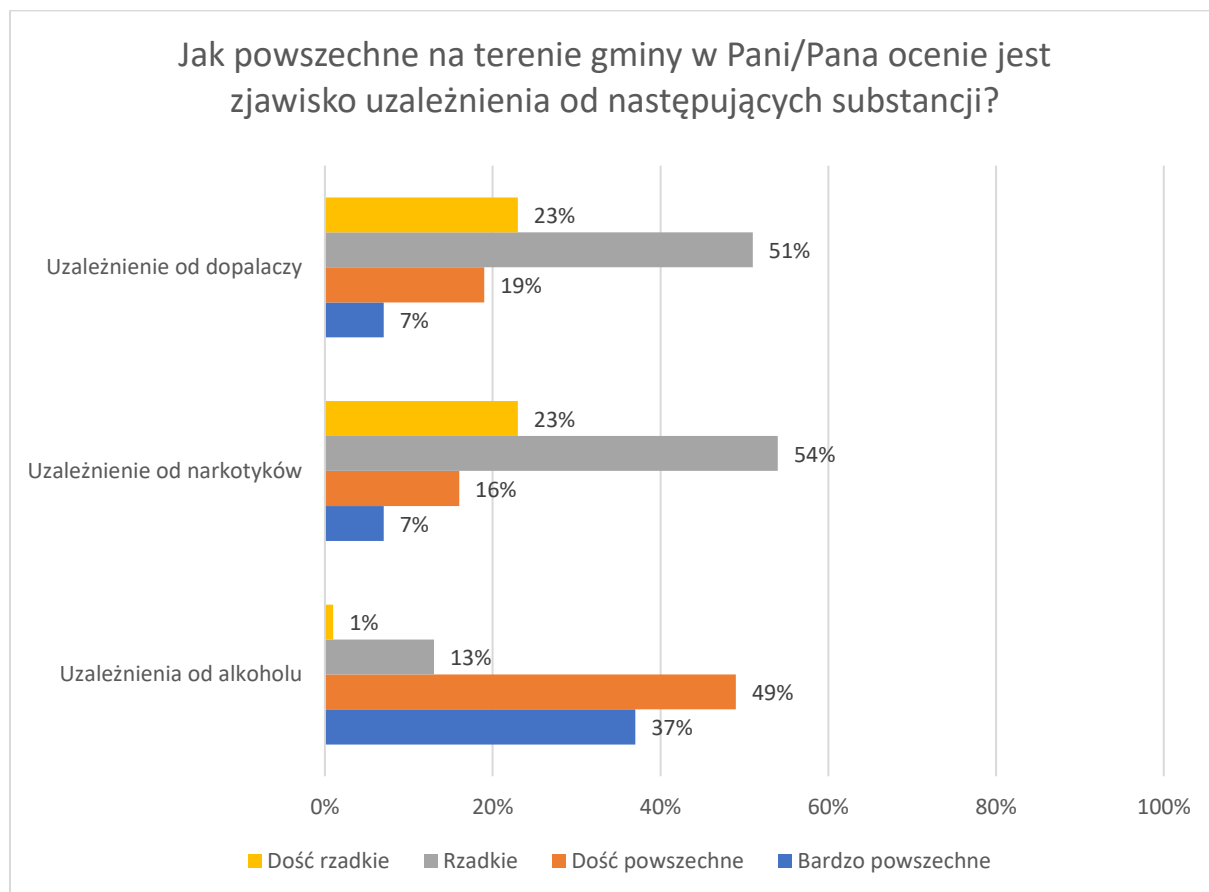
Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców gminy Kunów najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: uzależnienie od alkoholu (74%), problemy opiekuńczo wychowawcze rodziców z dziećmi (73%) oraz długotrwałe choroby (71%).

W ankiecie poproszono mieszkańców o ocenę powszechności występowania uzależnień od substancji psychoaktywnych na terenie gminy Kunów.

Uzależnienie od alkoholu zostało uznane za dość powszechne przez 49% badanych, a bardzo powszechne przez 37%, co łącznie daje 86% respondentów, którzy wskazali na wysoką skalę tego zjawiska. Jedynie 13% określiło je jako rzadkie, a 1% jako dość rzadkie.

W przypadku uzależnienia od narkotyków, 54% mieszkańców uznało je za dość powszechne, a 16% za bardzo powszechne, co daje łącznie 70% wskazań świadczących o dużej skali problemu. Natomiast 23% określiło je jako rzadkie, a 7% jako dość rzadkie.

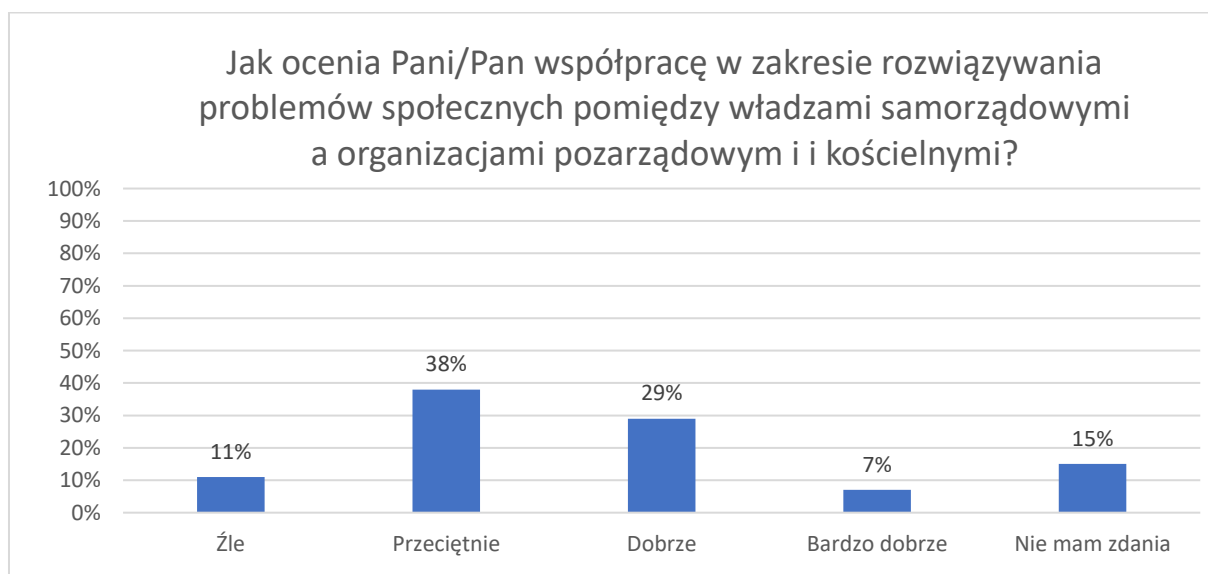
Jeśli chodzi o uzależnienie od dopalaczy, 51% mieszkańców uznało je za dość powszechne, a 19% za bardzo powszechne, co daje łącznie 70% ocen wskazujących na dużą powszechność tego zjawiska. Z kolei 23% oceniło je jako rzadkie, a 7% jako dość rzadkie.

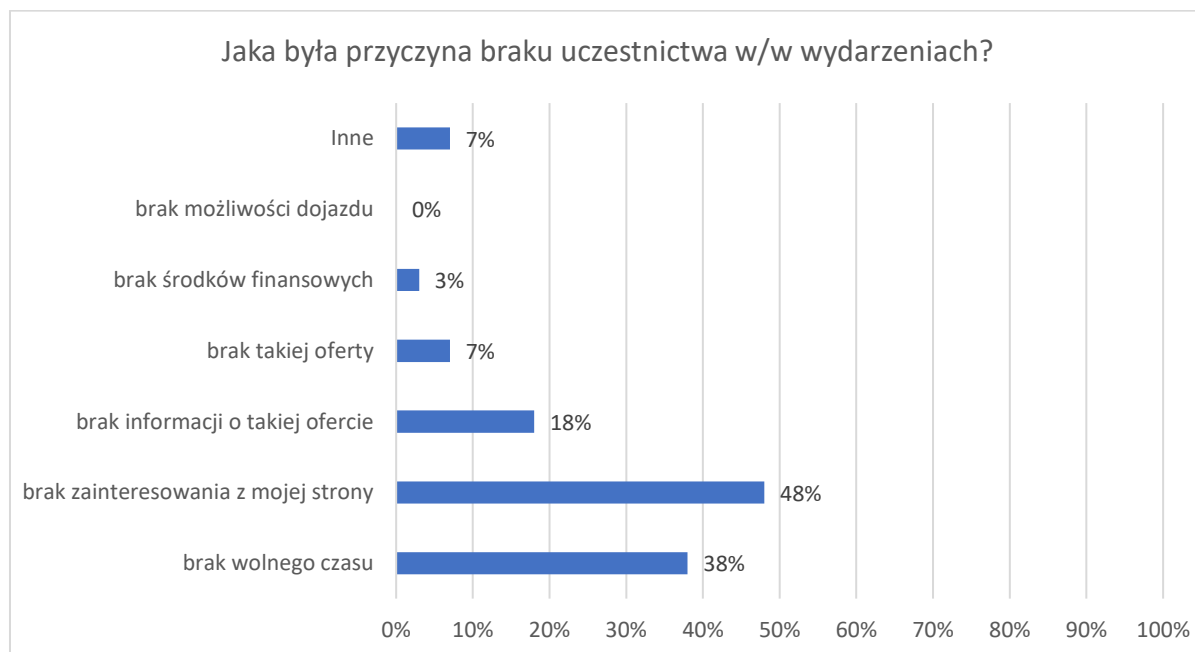
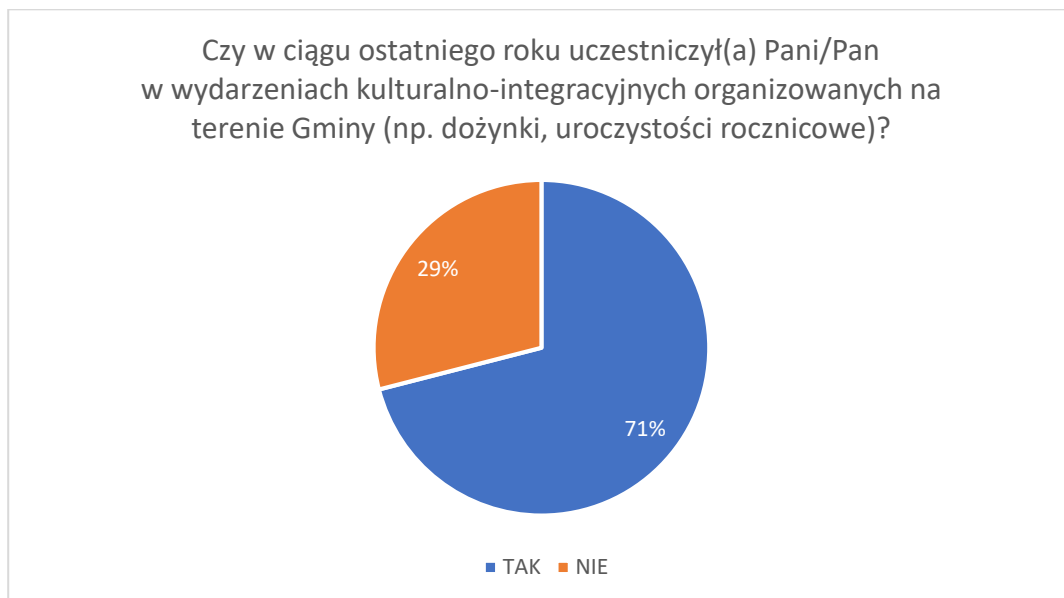
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW

Społeczeństwo obywatelskie opiera się na aktywności jego członków oraz ich zdolności do samoorganizacji bez impulsu czy przymusu ze strony władzy publicznej. Podstawą funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość jego członków potrzeb zbiorowości oraz chęć ich zaspokajania. Zadanie to najczęściej przekracza jednak możliwości jednostki i z tego względu członkowie społeczeństwa obywatelskiego bardzo często zrzeszają się w partiach politycznych, związkach zawodowych czy organizacjach pozarządowych. Charakterystyczne dla obywateli aktywnych jest poczucie odpowiedzialności za los własnego społeczeństwa i płynąca z niego chęć aktywnego działania na jego rzecz. Aktywność obywatelska nie pozostaje bez znaczenia dla ekonomicznego rozwoju społeczności lokalnej i regionu.

Mieszkańcy gminy Kunów zostali zapytani o ocenę współpracy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. Największa grupa respondentów (38%) oceniła tę współpracę jako przeciętną. Łącznie 36% badanych uznało ją za pozytywną – w tym 29% oceniło ją jako dobrą, a 7% jako bardzo dobrą. Negatywną opinię wyraziło 11% respondentów, którzy ocenili współpracę jako złą. 15% ankietowanych zadeklarowało brak zdania na ten temat.

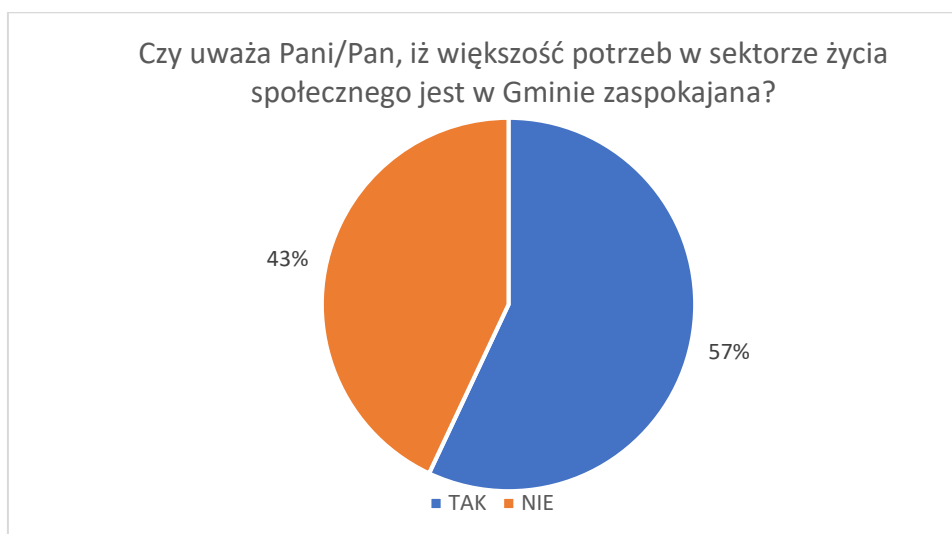

Kolejno, mieszkańcy zostali zapytani o to, czy w ostatnim roku uczestniczyli w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe). 71% z badanych wskazała odpowiedź twierdzącą. Aczkolwiek, Ci respondenci, którzy nie uczestniczyli w takich wydarzeniach, wskazywali, że nie budziły one zainteresowania (48%) oraz nie mieli na to czasu (38%)¹. Natomiast połowa badanych wskazała, że nie jest zainteresowana udziałem w wydarzeniach kulturalno– integracyjnych.

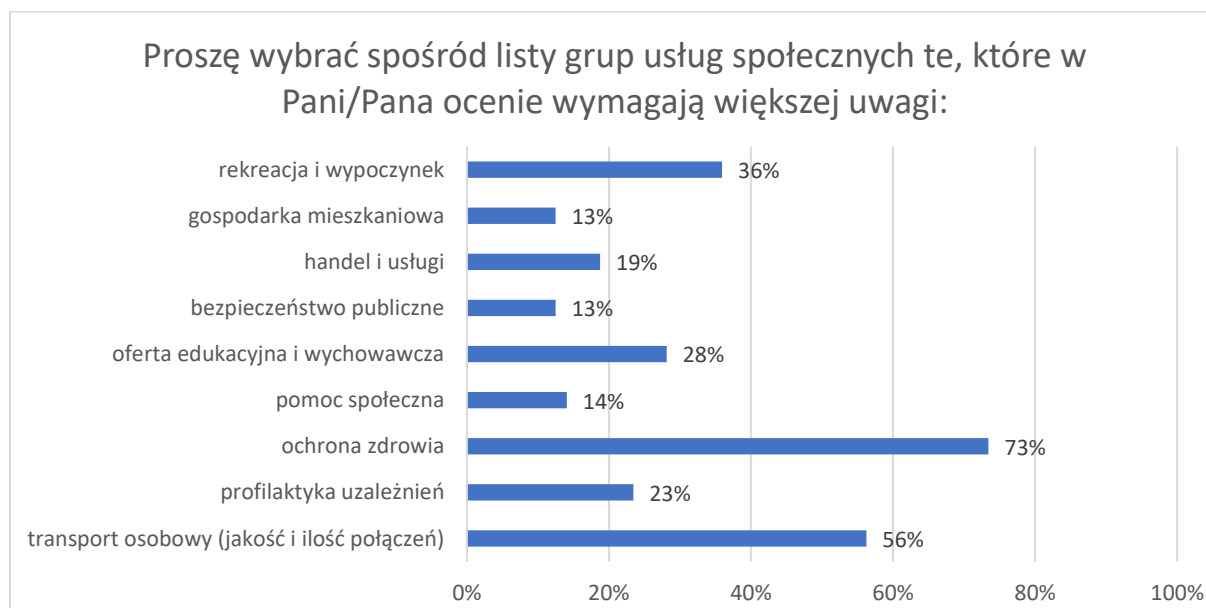
¹ Podane wartości dotyczą respondentów, którzy nie brali udziału w wydarzeniach.

57% badanych jest zdania, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana, natomiast 38% jest przeciwnego zdania.

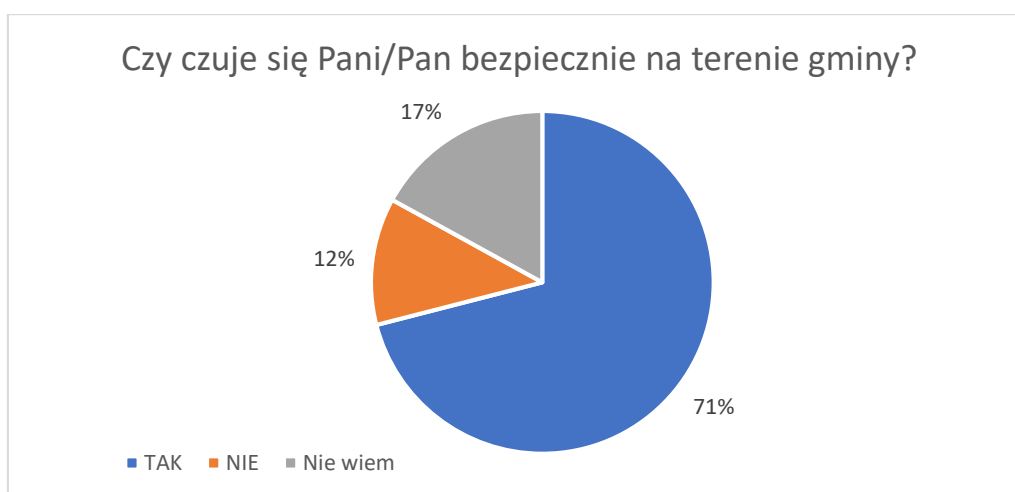
Zdaniem mieszkańców gminy Kunów największej uwagi ze strony władz wymaga ochrona zdrowia – wskazało ją aż 73% respondentów. Na drugim miejscu znalazł się transport osobowy (w zakresie jakości i liczby połączeń), który jako wymagający poprawy wskazało 56% ankietowanych. Na potrzebę rozwoju rekreacji i wypoczynku zwróciło uwagę 36% badanych, natomiast 28% wskazało na konieczność większej dbałości o ofertę edukacyjną i wychowawczą.

Profilaktyka uzależnień wymaga według 23% badanych większego zaangażowania, a handel i usługi – według 19%. Stosunkowo rzadziej wskazywano pomoc społeczną (14%), bezpieczeństwo publiczne (13%) oraz gospodarkę mieszkaniową (13%).

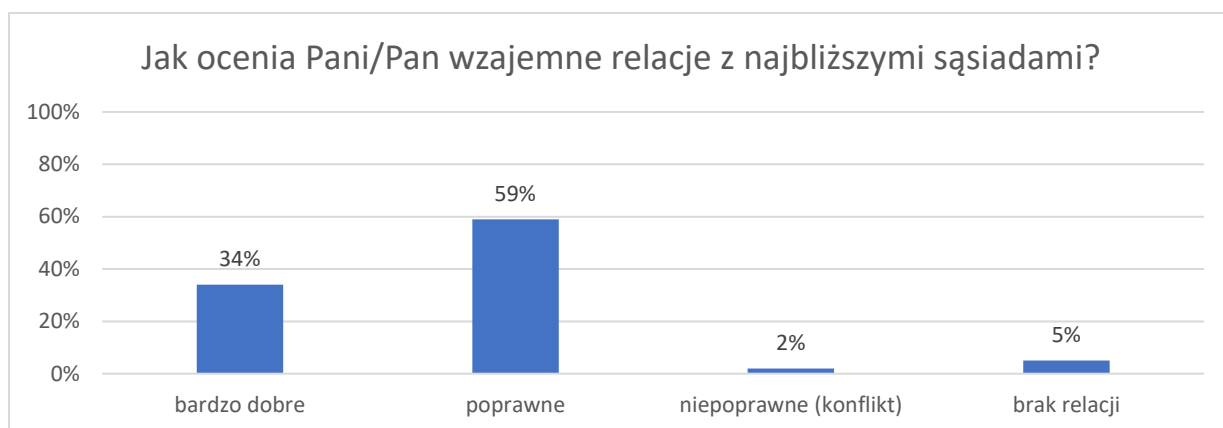
Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa w znaczącym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców. Bezpieczeństwo jest zobiektywizowanym stanem braku zagrożenia, integralnie związanym z subiektywnym, emocjonalnym, psychologicznym odbieraniem przestrzeni jako bezpiecznej, inaczej poczuciem bezpieczeństwa. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego, jak np. policja, straż pożarna itp.²

Zdecydowana większość mieszkańców gminy Kunów (71%) czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania. Z kolei 12% wskazało na brak poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy. Pozostałe 17% nie potrafiło tego określić.

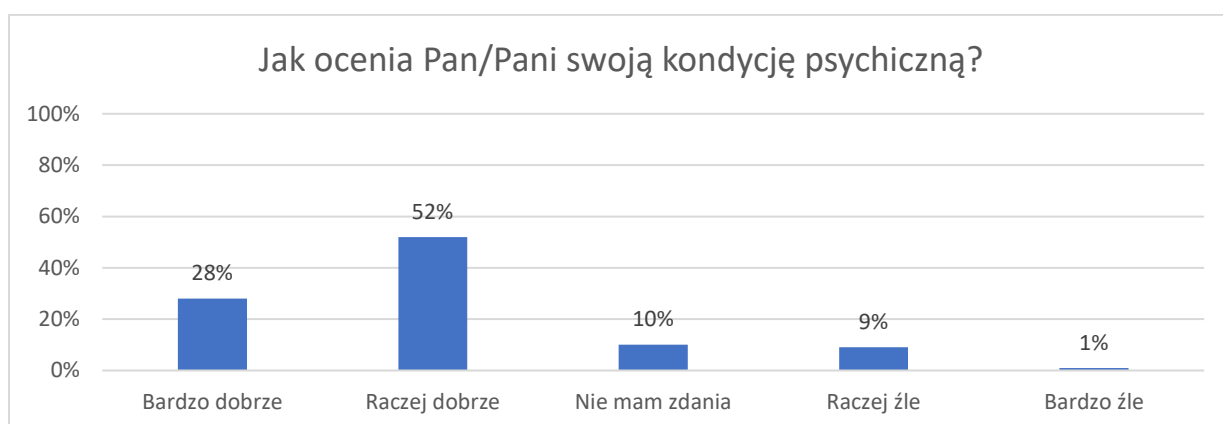
Współczesnym przemianom towarzyszy osłabienie tradycyjnych więzi społecznych, szczególnie tych bazujących na bliskości terytorialnej. W związku z tym zmniejsza się również rola więzi sąsiedzkich. Jak wynika z badań przeprowadzonych w gminie Kunów, 34% mieszkańców utrzymuje bardzo dobre relacje z najbliższymi sąsiadami, a 59% oceniło je jako poprawne. Natomiast 5% respondentów wskazało, że nie utrzymuje żadnych relacji z najbliższymi sąsiadami a 2% jest z nimi w konflikcie.

² M. Szczepańska, *Lokalna aktywność obywatelska- czynniki, pułapki, zróżnicowanie. O wzorach zaangażowania charakterystycznych dla wspólnot mieszkaniowych*, Łódź 2018, s. 108.

Większość z mieszkańców gminy Kunów pozytywnie ocenia swoją kondycję psychiczną. Aż 52% respondentów wskazało odpowiedź „raczej dobrze”, a kolejne 28% – „bardzo dobrze”. Łącznie daje to 80% osób deklarujących dobre samopoczucie psychiczne.

Z kolei 9% ankietowanych określiło swoją kondycję psychiczną jako „raczej złą”, a 1% jako „bardzo złą”, co łącznie stanowi 10% negatywnych ocen. 10% badanych zadeklarowało brak zdania na ten temat.

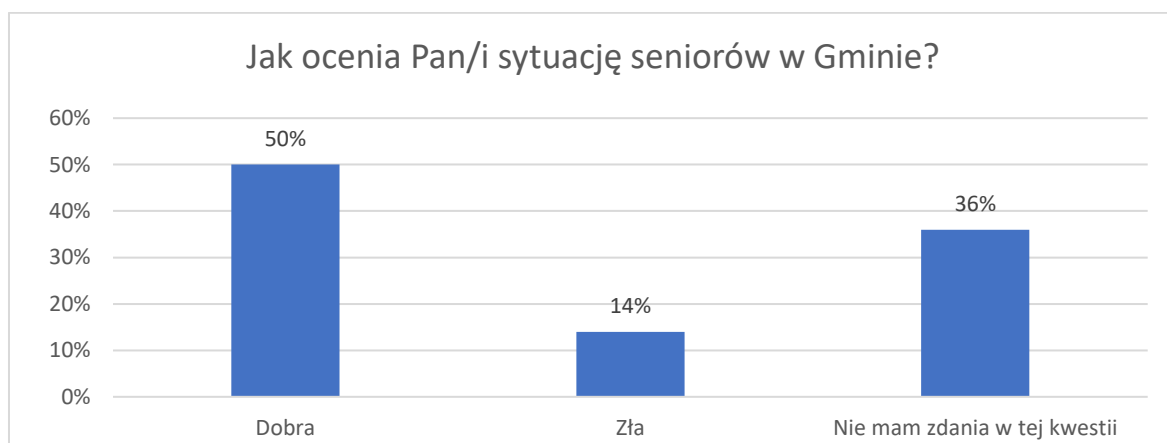
OSOBY STARSZE

Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym.

W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski³.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

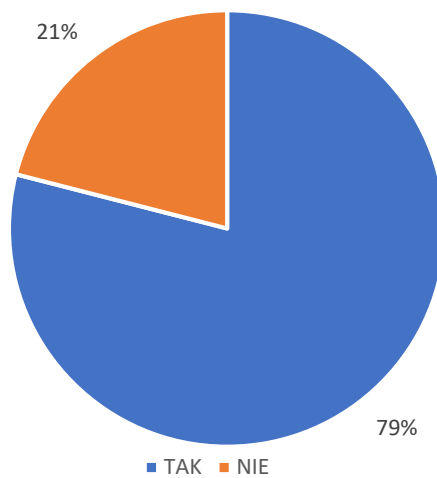
W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali poproszeni o ogólną ocenę sytuacji seniorów w gminie. W subiektywnej ocenie 50% badanych sytuacja ta jest dobra, 14% uważa, że jest zła, a 36% nie ma zdania w tej kwestii.

Następnie zapytano mieszkańców o to, czy ich zdaniem oferta działań skierowanych do seniorów na terenie gminy jest według nich wystarczająca. Zdecydowana większość (79%) wskazało na odpowiedź twierdzącą. Jednakże 21% badanych uważa, że oferta ta jest niewystarczająca i brakuje m.in. miejsc spotkań dla seniorów – klubu seniora, działań aktywizujących czy pomocy w codziennym funkcjonowaniu osobom samotnym.

³ [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 12.10.2022).

Czy oferta działań dla seniorów jest wg Pani/Pana
wystarczająca?

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

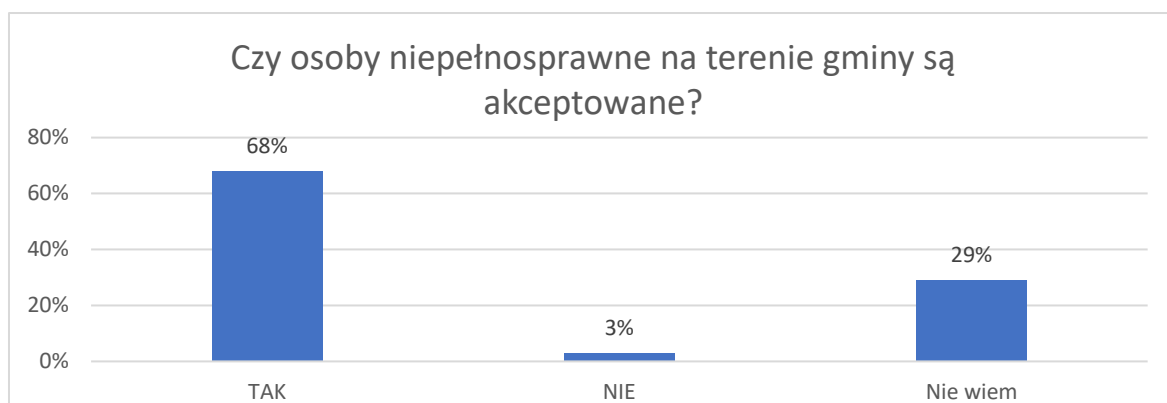
Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

W opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze.

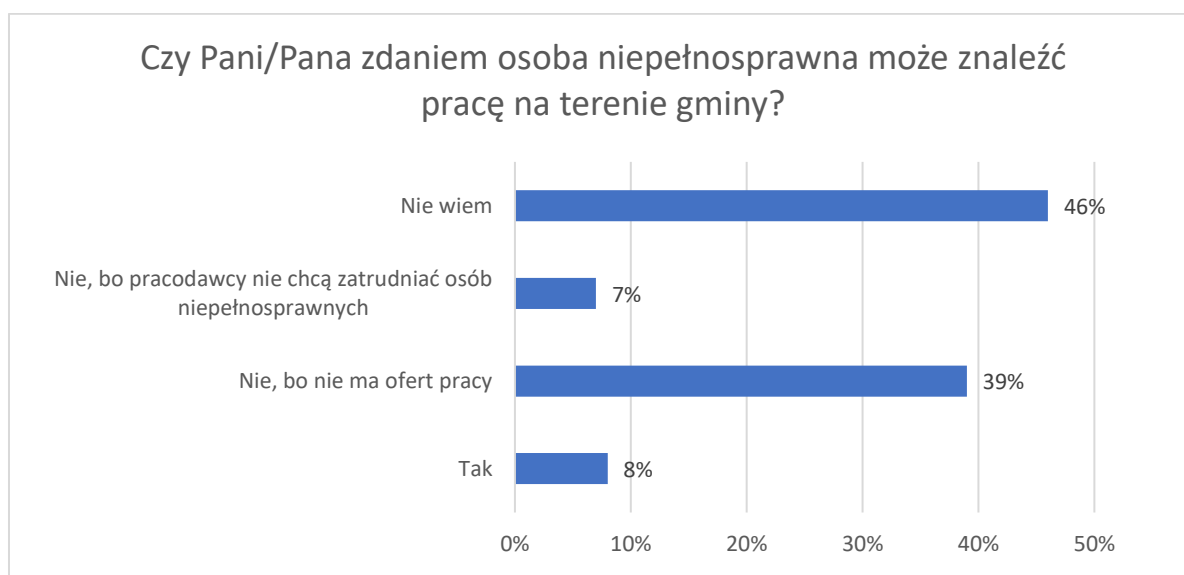
Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

Współczesna sytuacja ekonomiczna i społeczna osób niepełnosprawnych w Polsce, mimo upływu ponad dwóch dekad od rozpoczęcia transformacji ustrojowej, nadal nie jest stabilna. Negatywne zjawiska społeczne, takie jak bieda, bezrobocie, bezradność, nie znikają, ale ewoluują w inne formy. Swymi skutkami obejmują szczególnie osoby najsłabsze i bezbronne. Jednym z takich zjawisk jest wykluczenie społeczne.

Respondenci zostali zapytani, czy w ich opinii osoby niepełnosprawne są przez mieszkańców gminy akceptowane? Zdaniem 68% badanych osoby niepełnosprawne nie są wykluczone społecznie w środowisku lokalnym. Natomiast 3% mieszkańców wskazało, że takie osoby nie są akceptowane. Pozostałe 29% nie ma zdania na ten temat.

Kolejno badani mieli wskazać, czy ich zdaniem osoba niepełnosprawna może uzyskać na terenie gminy zatrudnienie. Tylko 8% mieszkańców wskazało odpowiedź twierdzącą. 45% z badanych zaznaczyło odpowiedź przeczącą, z czego 39% odpowiedziało, że nie ma ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, a 7%, że pracodawcy nie chcą zatrudniać takich osób. Pozostałe 42% nie ma zdania na ten temat.

PRZEMOC DOMOWA

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw weszła w życie w zasadniczej swojej części 22 czerwca 2023 r. Od tego dnia ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, a w ślad za tym wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”;

Natomiast w myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa

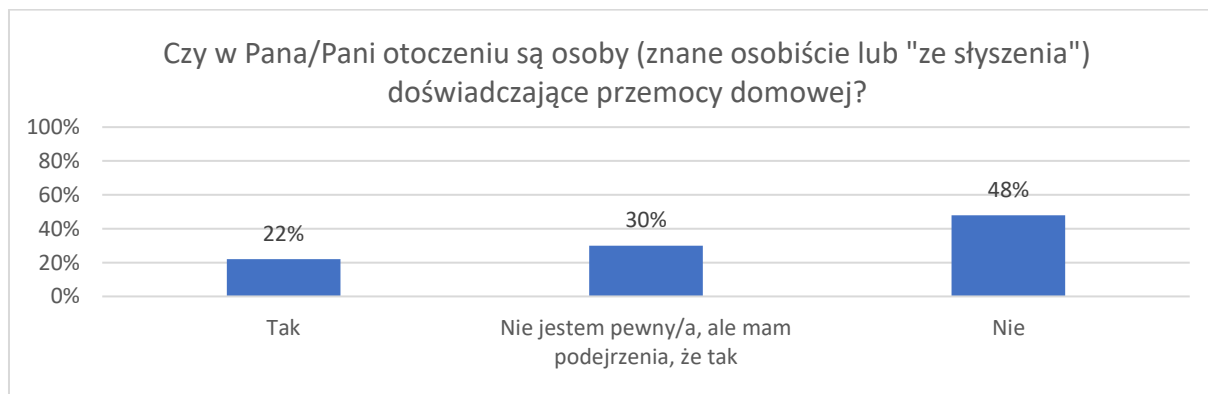
Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

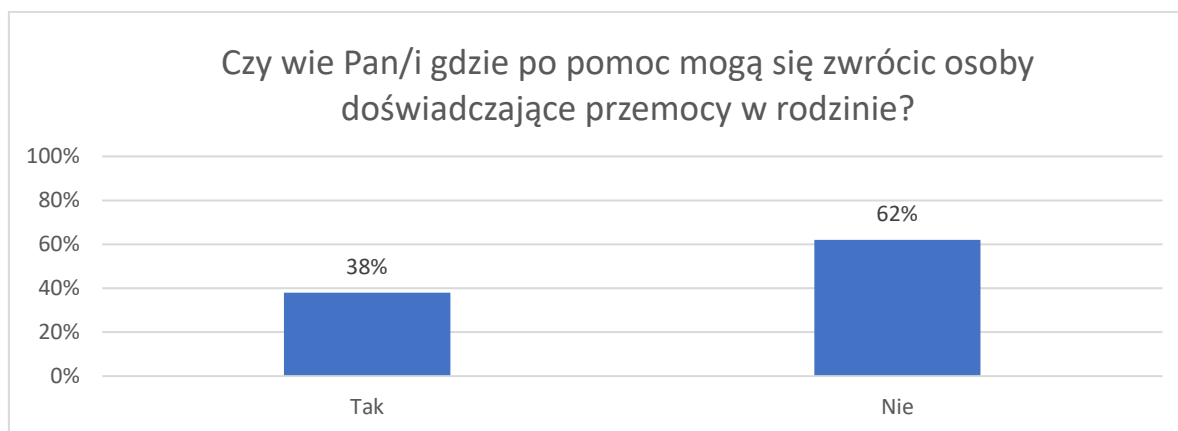
Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o doznawanie przemocy lub stosowanie przemocy domowej.

Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Kunów 22% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 30% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

38% badanych mieszkańców deklaruje, że wie, gdzie osoby doświadczające przemocy mogą szukać pomocy w najbliższym otoczeniu. Wskazywano na: policję i ośrodek pomocy społecznej.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Większość 94% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – 21% respondentów myśli w ten sposób o przemocy domowej. 81% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *zdecydowanie nieprawdziwe* i *raczej nieprawdziwe*:

- „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 92%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej” – 89%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 88%.

Powyższe wyniki świadczą relatywnie o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat mechanizmów przemocy domowej. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol.	44%	50%	4%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	6%	15%	46%	33%
Osobą doznającą przemocy może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	66%	15%	15%	4%
Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	2%	8%	25%	65%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej.	3%	8%	12%	77%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	2%	10%	13%	75%

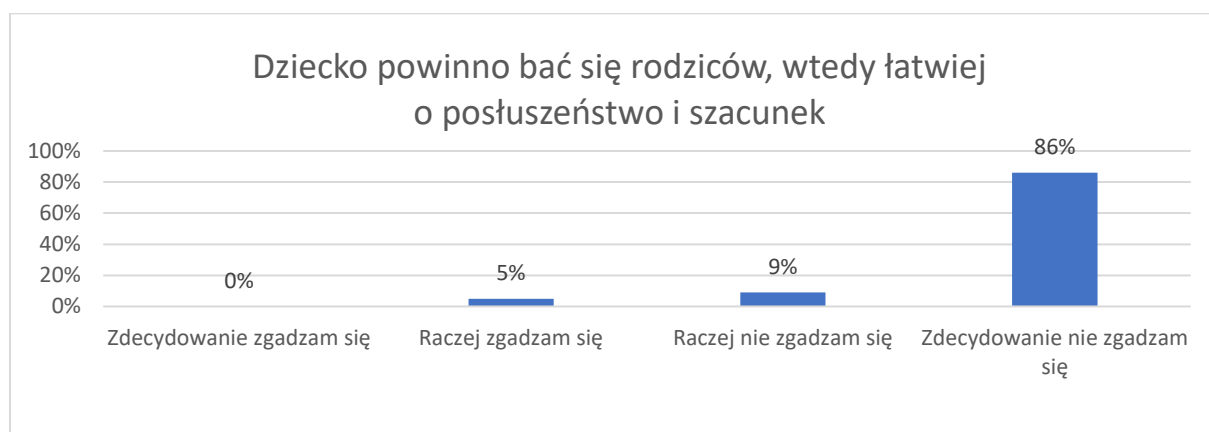
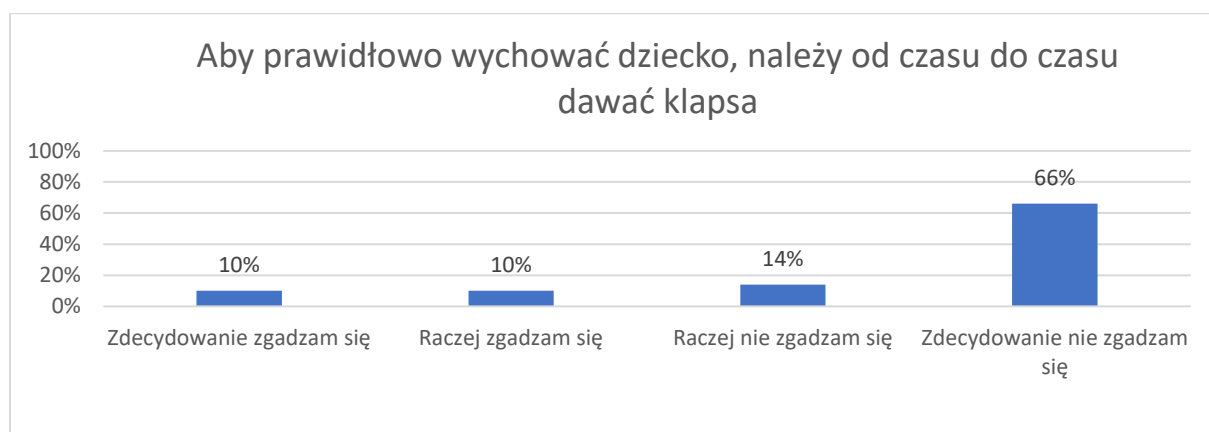
PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie.

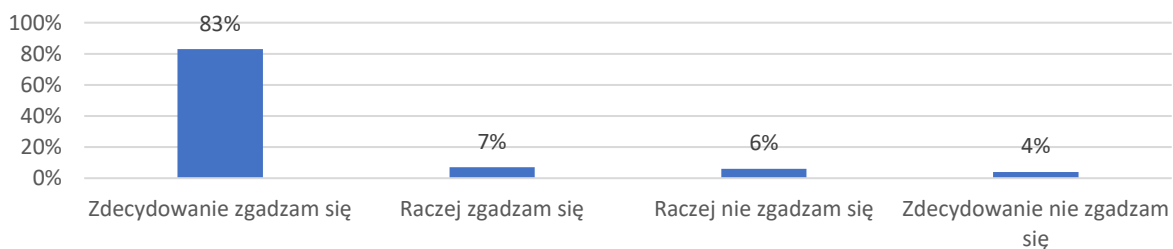
Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z dezaprobatą – 80% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Dodatkowo łącznie 95% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko. 90% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 95% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie – 96%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 97%.

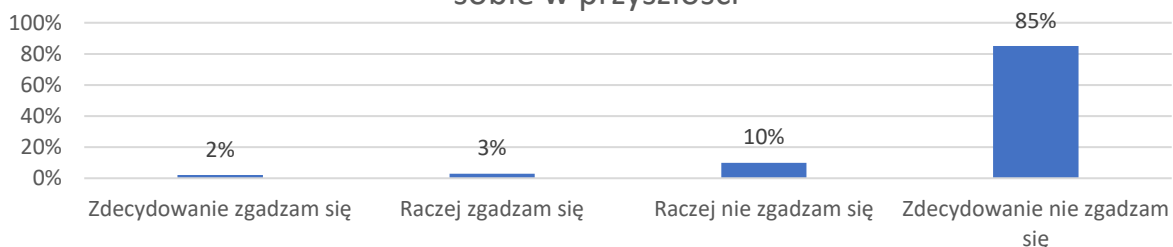
Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

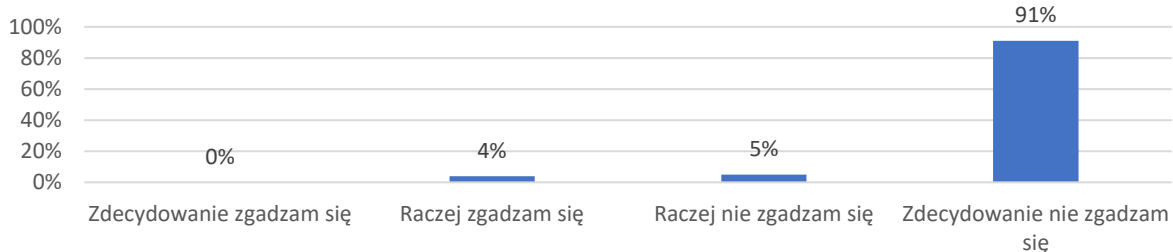
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem

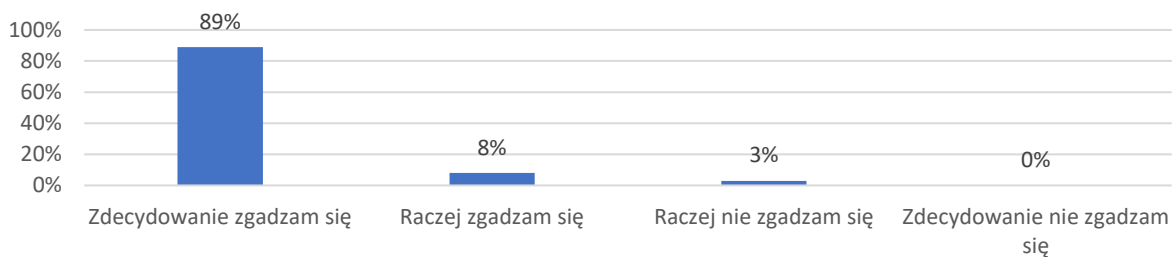
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości

Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie

Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY KUNÓW

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym⁴.

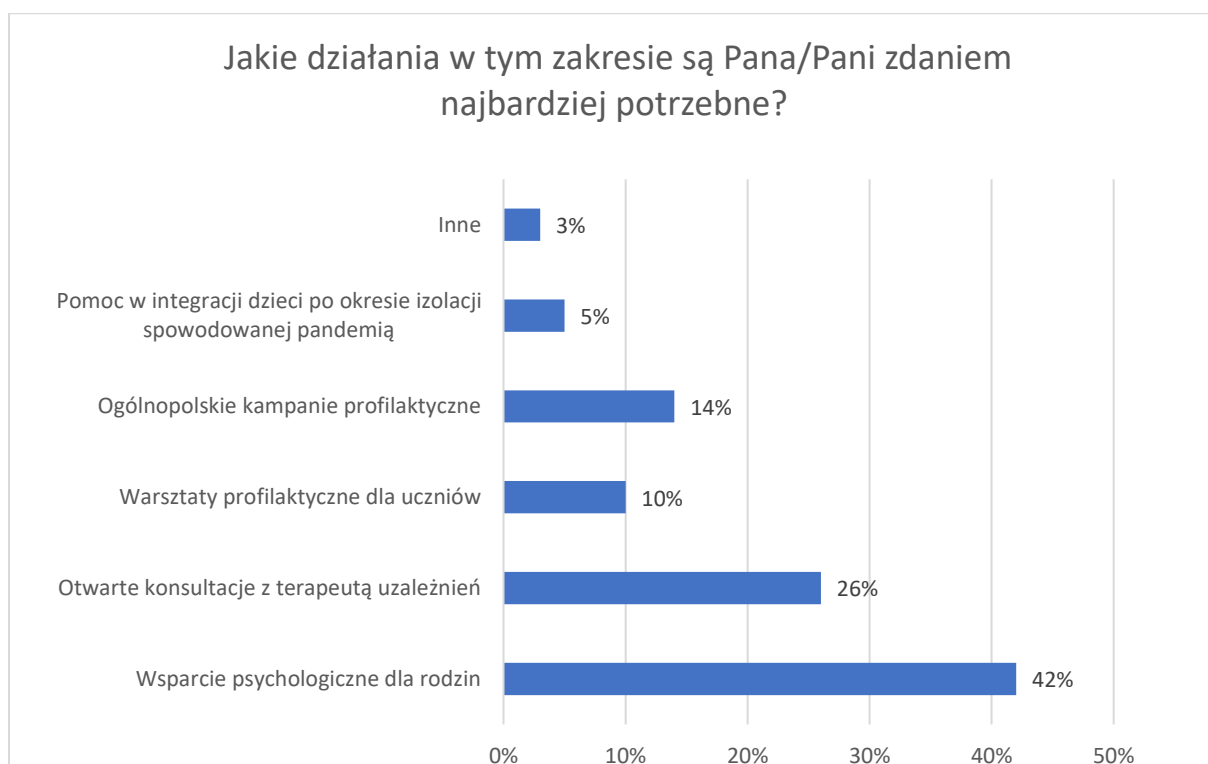
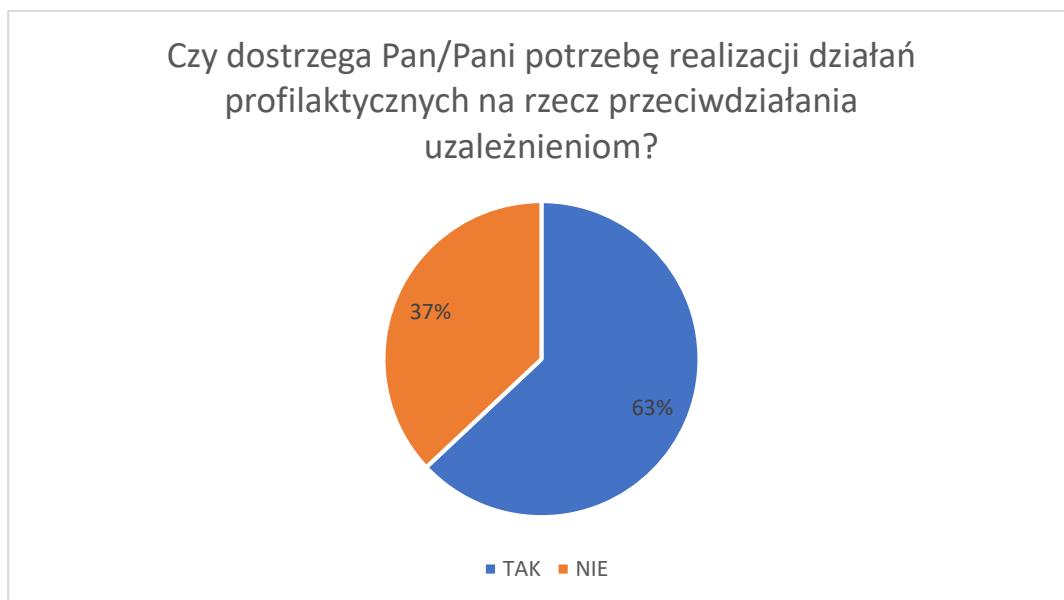
Mieszkańcy gminy Kunów zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań **63% mieszkańców gminy Kunów dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę organizacji **wsparcia psychologicznego dla rodzin (42%)**,

⁴ Na podstawie przepisów Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469)

otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (26%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (14%), warsztatów profilaktycznych dla uczniów (10%) oraz pomocy w integracji dzieci (5%).

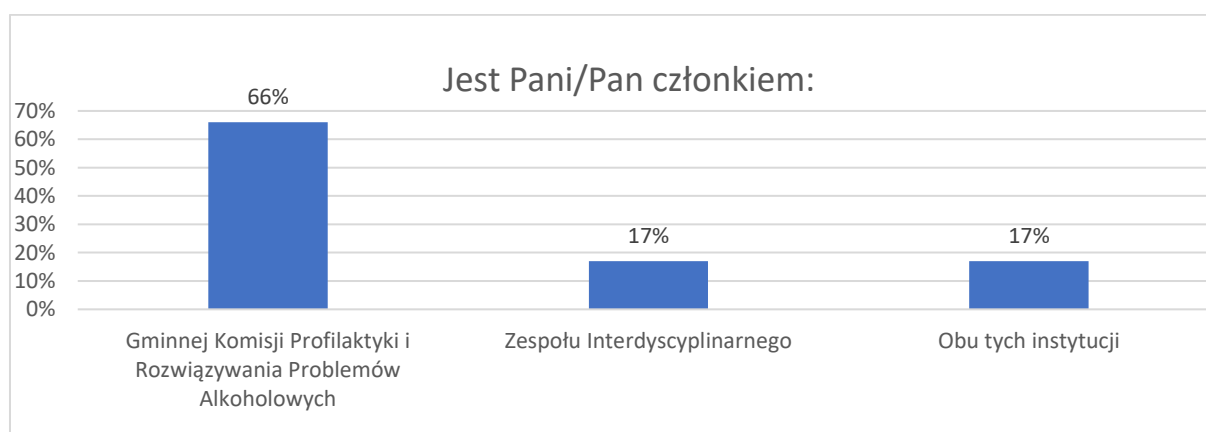

BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH

Pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych jest instytucją polityki społecznej państwa, w tym organów samorządowych, które zadania z tym związane realizują za pośrednictwem Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kunowie. Wykonując zadania pomocy społecznej i dyspozycje wynikające z przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej podmioty te współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, tj. podmiotami, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W celu prawidłowego wypełniania zadań z zakresu pomocy społecznej konieczna jest rzetelna identyfikacja osób wymagających objęcia pomocą, jak też należyte sytuacji społecznej. Niekorzystanie bądź korzystanie w niewielkim stopniu z możliwości współpracy nie zapewnia pełnej i skutecznej identyfikacji i następnie oceny sytuacji osób potrzebujących.

Niewątpliwie, ważną grupą, której badanie jest pomocne w identyfikacji problemów społecznych występujących na terenie gminy są właśnie członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

W badaniu wzięło udział 6 członków wymienionych wyżej instytucji w gminie Kunów 66% badanej grupy jest członkiem Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 17% to członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego a kolejne 17% to pracownicy obu instytucji.

WYNIKI BADANIA

W pierwszej części badania poprosiliśmy członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kunowie o ocenę ważności różnych problemów społecznych związanych z uzależnieniami w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo istotny i istotny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi.

<i>Ocena istotności problemów związanych z uzależnieniami</i>					
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Istotny</i>	<i>Średnio istotny</i>	<i>Mało istotny</i>	<i>Nieistotny</i>
Nadużywanie alkoholu przez dorosłych	67%	33%	0%	0%	0%
Spożywanie alkoholu przez młodzież	67%	33%	0%	0%	0%
Nadużywanie alkoholu przez seniorów	17%	83%	0%	0%	0%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dorosłych	33%	50%	17%	0%	0%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez młodzież	67%	33%	0%	0%	0%
Uzależnienia behawioralne (np. hazard) u dorosłych	0%	100%	0%	0%	0%
Uzależnienia behawioralne (np. Internet) u młodzieży	67%	33%	0%	0%	0%
Palenie papierosów przez dorosłych	0%	67%	17%	17%	0%
Palenie papierosów przez młodzież	33%	50%	33%	0%	0%
Używanie e-papierosów przez dorosłych	0%	67%	17%	17%	0%
Używanie e-papierosów przez młodzież	50%	33%	17%	0%	0%
Zażywanie leków na receptę w celach niemedycznych	0%	83%	17%	0%	0%
Uzależnienia od leków (np. uspokajających, nasennych) u seniorów	0%	67%	33%	0%	0%
Przemoc domowa związana z zażywaniem substancji	83%	17%	0%	0%	0%

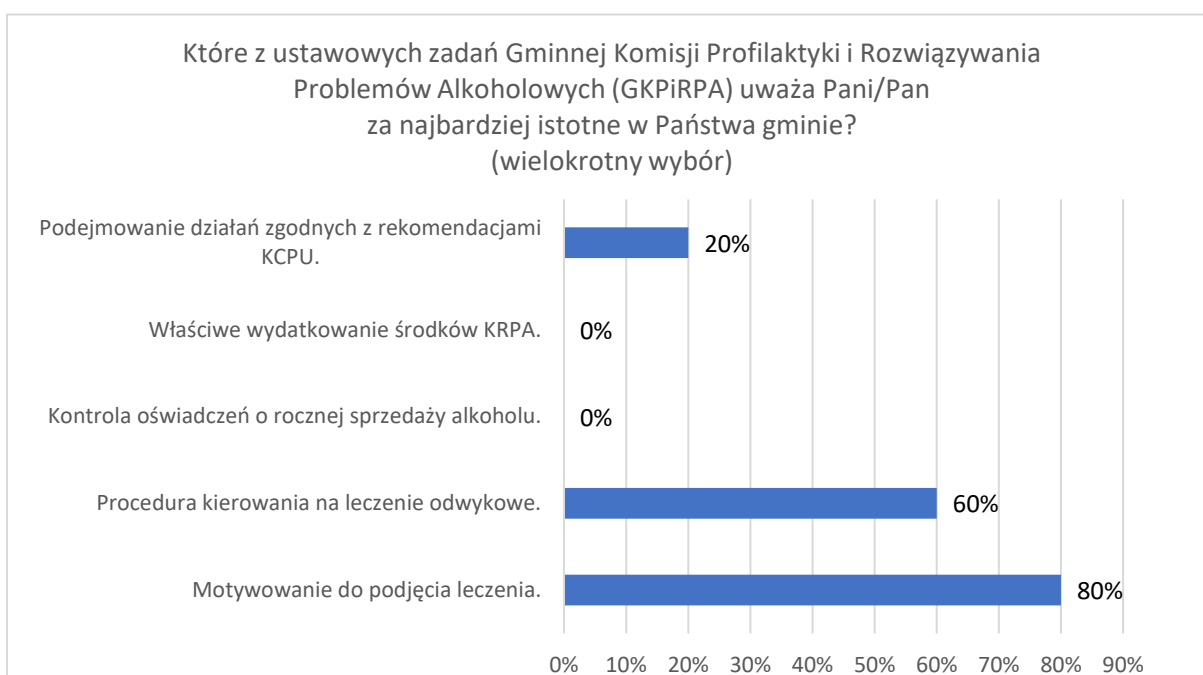
Brak dostępu do terapii uzależnień	17%	67%	17%	0%	0%
Brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami	33%	67%	0%	0%	0%

Badani członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kunowie za najbardziej istotne problemy uznali m.in. **nadużywanie alkoholu przez dorosłych** - problem uzyskał aż 67% wskazań jako „bardzo istotne”. Podobnie oceniono **spożywanie alkoholu przez młodzież**, które uzyskały również 67% takich wskazań.

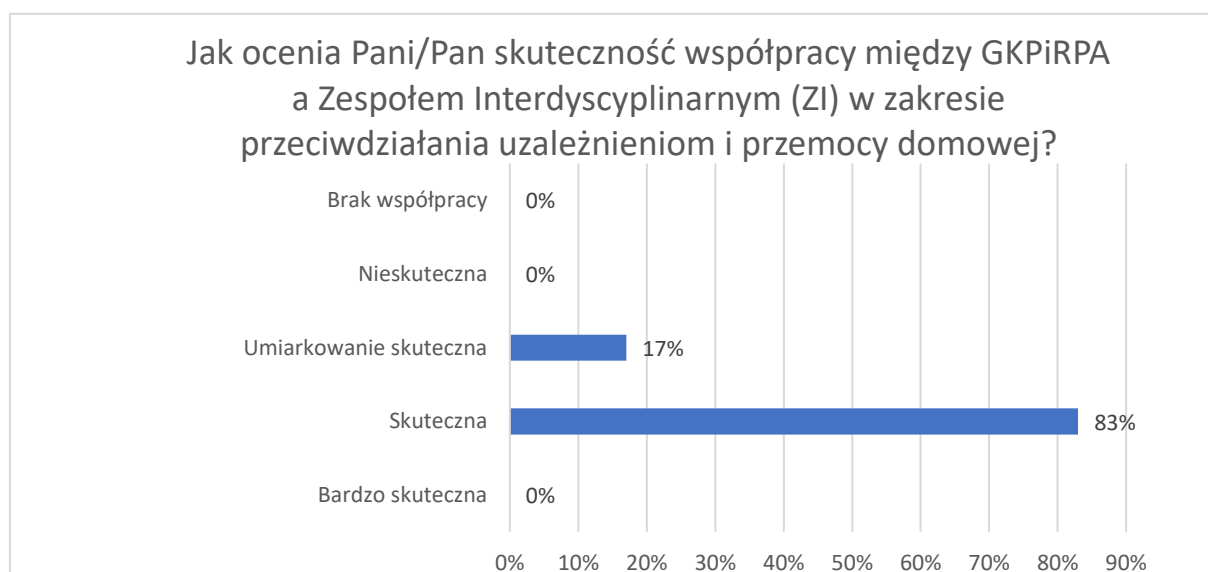
Istotnym problemem uznano m.in. **uzależnienia behawioralne (hazard)** w tym przypadku 100% respondentów zaznaczyło kategorię „istotny”.

Na uwagę zasługują również problemy takie jak **przemoc domowa związana z zażywaniem substancji** oraz **brak dostępu do terapii uzależnień**, które uzyskały bardziej zróżnicowane oceny, choć nadal pozostają widocznymi zagrożeniami. Warto zauważyć, że **brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami** również został oceniony jako istotny problem (100%).

Kolejnym najważniejszym zadaniem GKPiRPA w opinii respondentów jest motywowanie do podjęcia leczenia, które wskazało 80% badanych, a także procedura kierowania na leczenie odwykowe, właściwe wydatkowanie środków GKPiRPA – 60% oraz podejmowanie działań zgodnych z rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom – 20% wskazań.

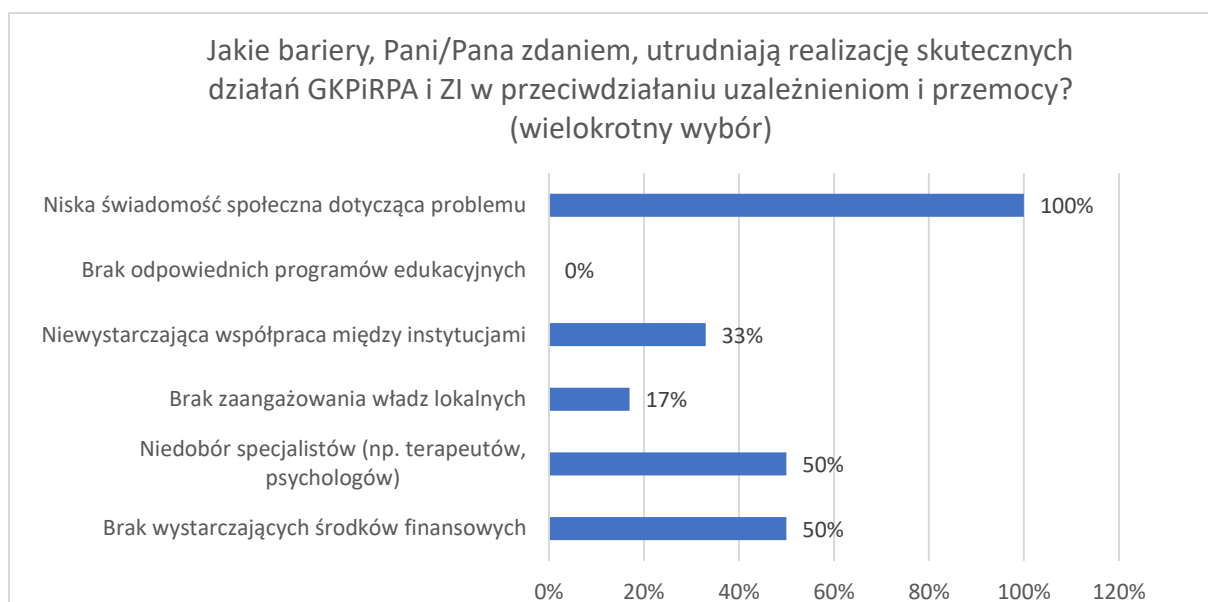
Współpraca między GKPiRPA, a Zespołem Interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej została oceniona przez badanych jako skuteczna (83%) oraz umiarkowanie skuteczna (17%).

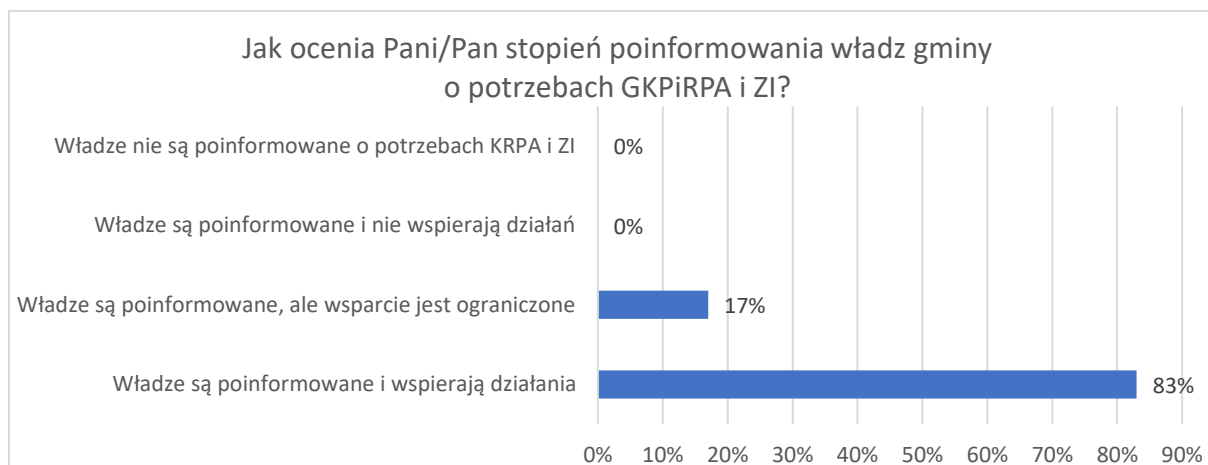
Najbardziej efektywne sposoby zwiększenia skuteczności współpracy pomiędzy Zespołem Interdyscyplinarnym, a GKPiRPA w opinii badanych to regularne spotkania (67%), szkolenia wspólne dla członków obu instytucji (67%) oraz ustalenie wspólnych celów i strategii działania (67%). Kolejne 17% respondentów wskazało na wspólne projekty i programy profilaktyczne.

Największymi barierami utrudniającymi realizację skutecznych działań GKPiRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy są niska świadomość społeczna dotycząca problemu oraz niedobór specjalistów (np. terapeutów, psychologów).

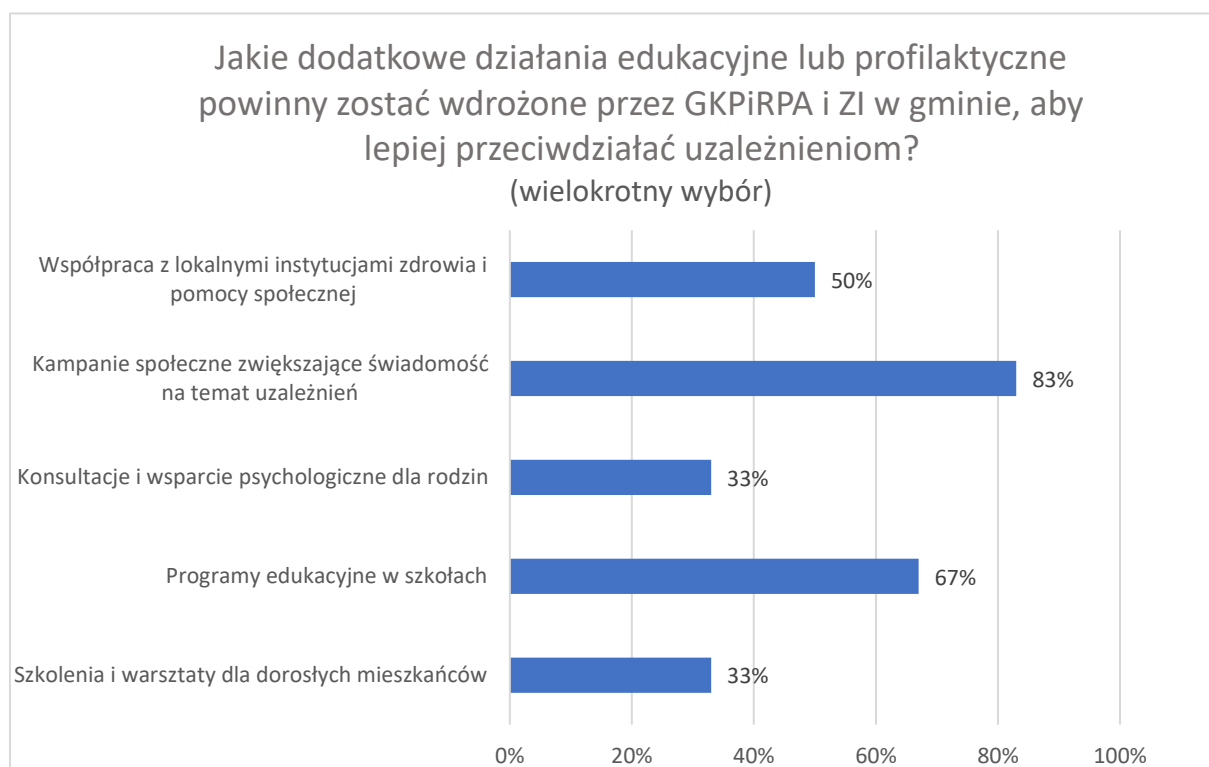

Znaczna część respondentów (83%) ocenia, że władze gminy są poinformowane o potrzebach GKPiRPA i ZI oraz wspierają ich działania, a 17% uważa, że choć władze są poinformowane, to ich wsparcie jest ograniczone. Żaden z respondentów nie wskazał na brak poinformowania władz lub brak wsparcia, co sugeruje ogólnie pozytywną ocenę współpracy z lokalnymi władzami.

Analiza wskazań respondentów pokazuje, że pracownicy instytucjonalni Gminy Kunów za kluczowe działanie w przeciwdziałaniu uzależnieniom uznali **kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień szkolenia**, które uzyskały 83% wskazań. Świadczy to o dużym zapotrzebowaniu na edukację szkolną o zagrożeniach związanych z uzależnieniami. Pozostałe działania uzyskały następującą ilość odpowiedzi: **programy edukacyjne w szkołach (67%), współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej (50%), konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin oraz szkolenia i warsztaty**

dla dorosłych mieszkańców zostały wskazane przez 33% badanych. Wyniki te pokazują potrzebę działań wieloaspektowych, które obejmują zarówno edukację młodzieży, wsparcie rodzin, jak i zaangażowanie dorosłych w proces profilaktyki. Wdrażanie tych inicjatyw pozwoli na skuteczniejsze przeciwdziałanie problemom uzależnień w gminie.

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych z punktów sprzedaży na terenie gminy Kunów, a wzięło w nim udział 12 osób. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 49.5 lat. Zastosowana metoda w badaniu to CATI (*computer-assisted telephone interviewing*, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny).

CEL BADANIA

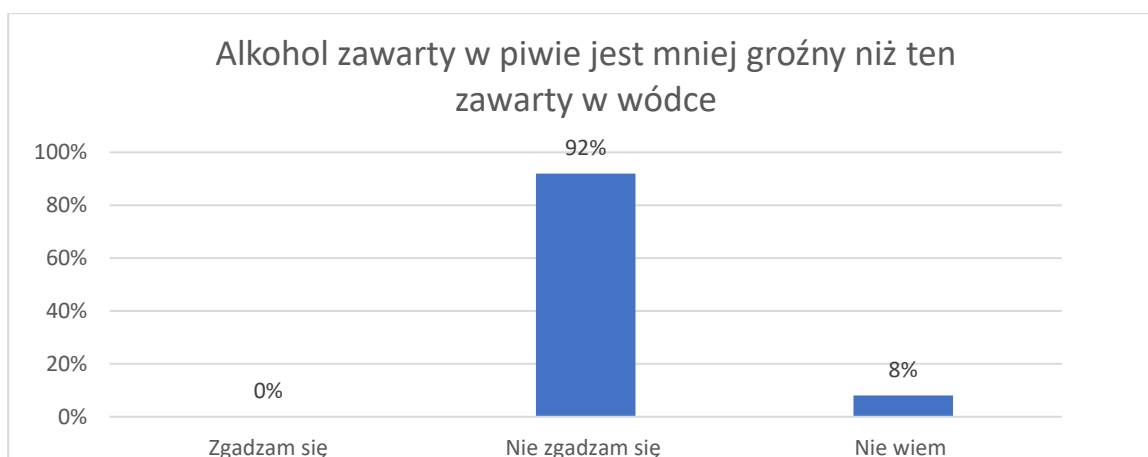
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

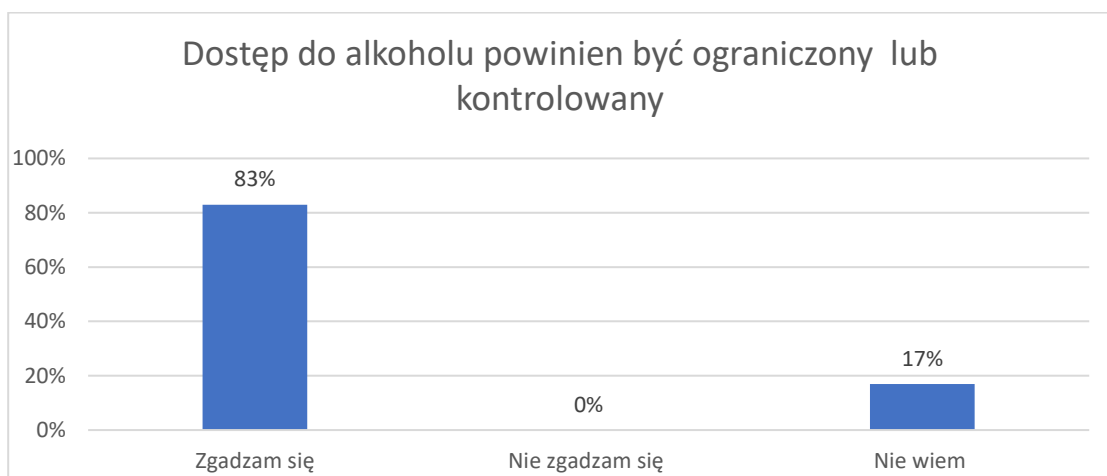
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

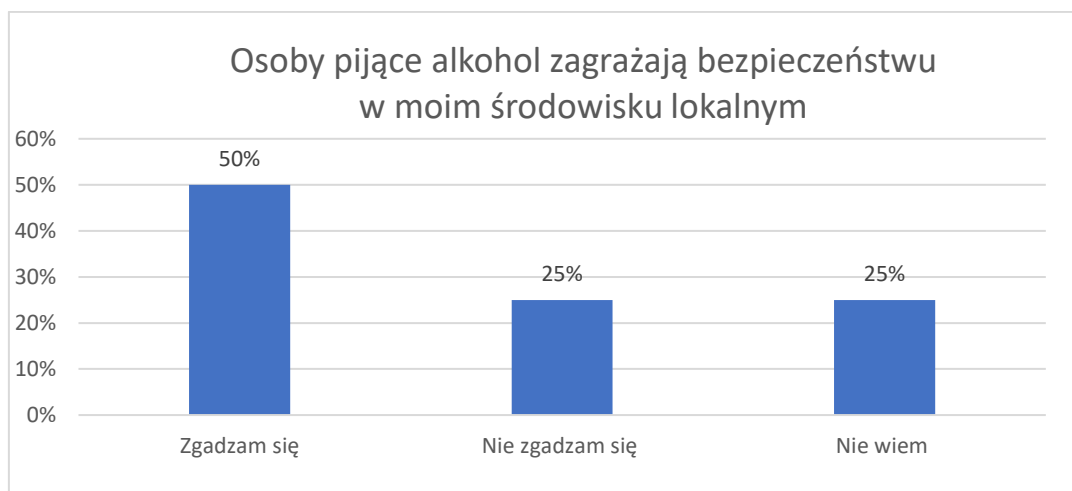
92% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **wysokim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

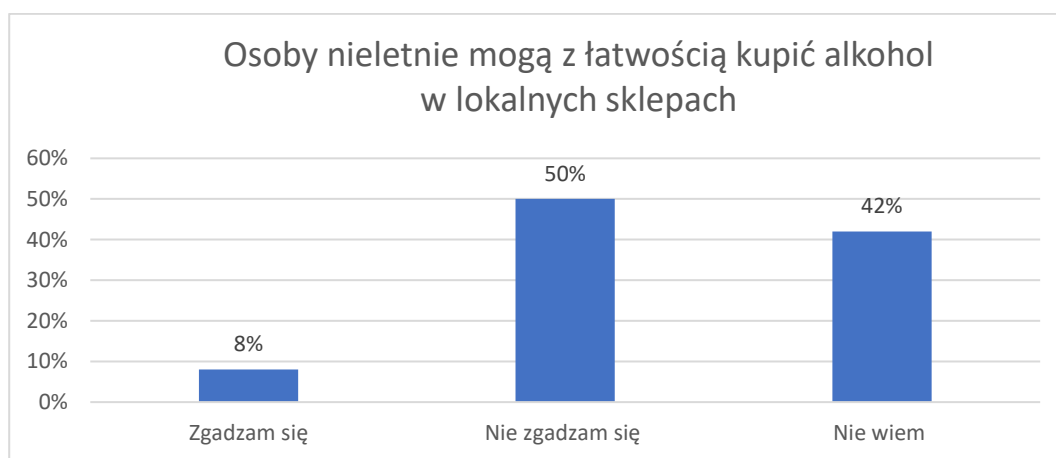
Kolejny wykres przedstawia opinie sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kunów na temat ograniczania lub kontrolowania dostępu do alkoholu. 83% badanych popiera pomysł wprowadzenia ograniczeń w sprzedaży alkoholu.

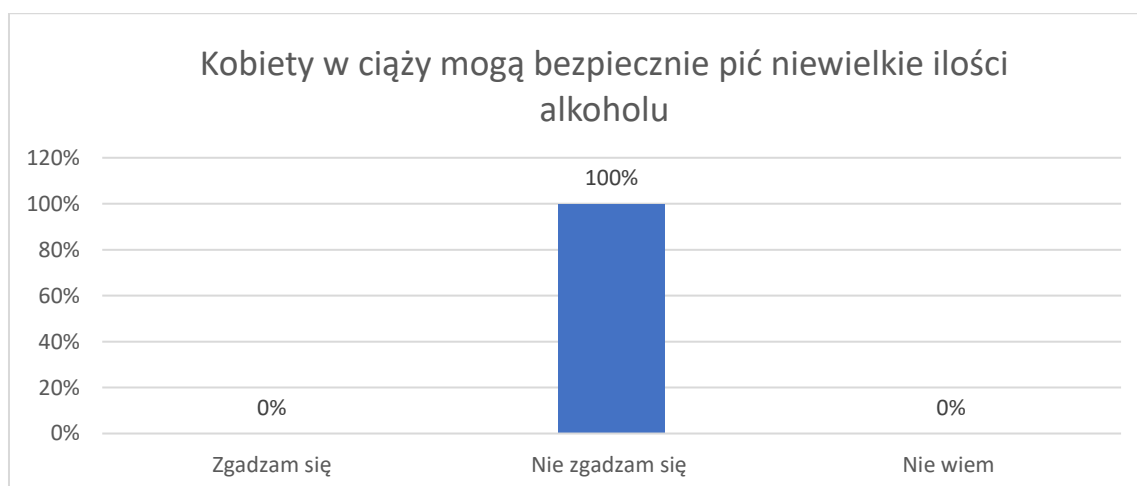
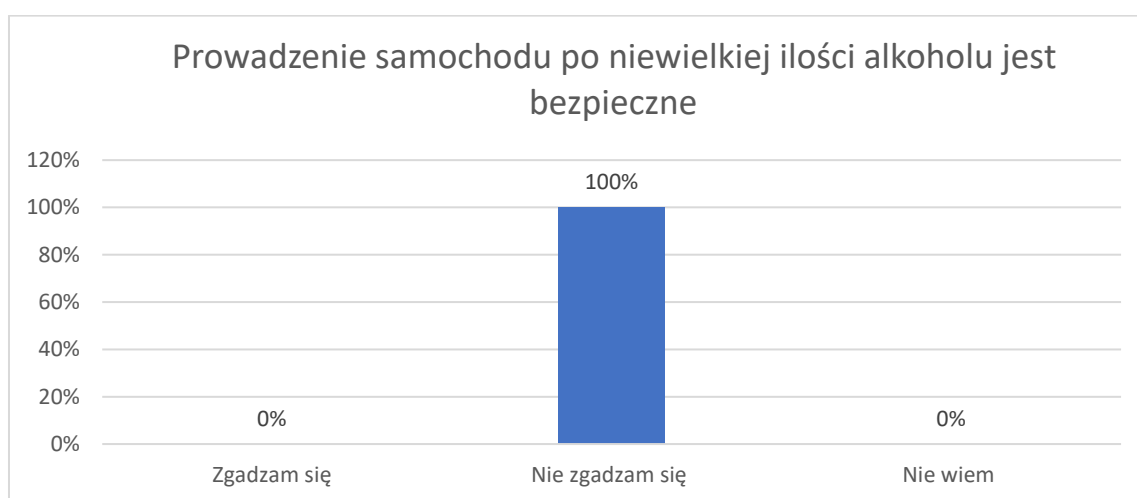
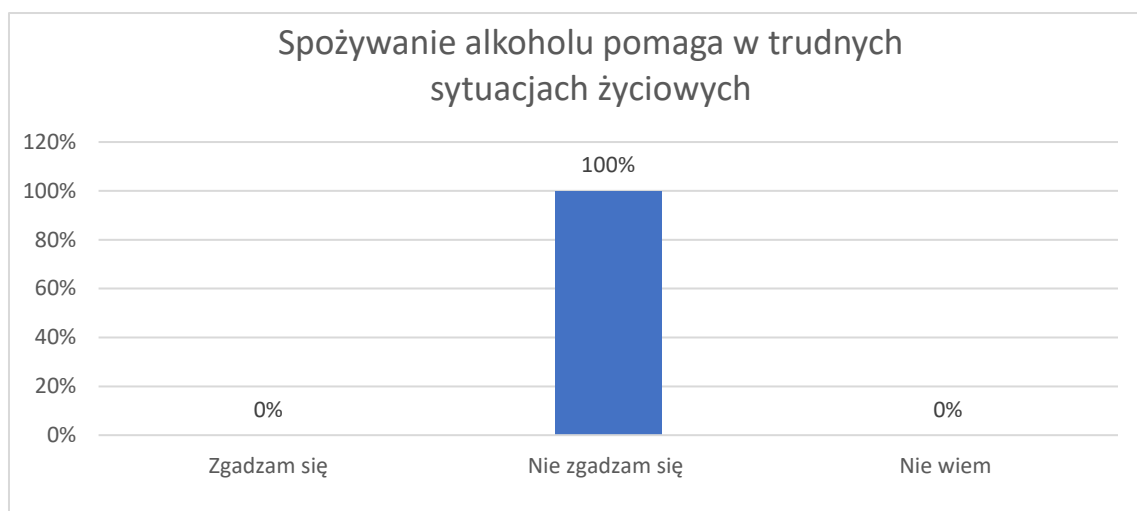
Najwięcej badanych (50%) zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby spożywające alkohol zagrażają lokalnemu bezpieczeństwu. 25% nie podziela tej opinii, a kolejne 25% nie ma zdania w tej sprawie.

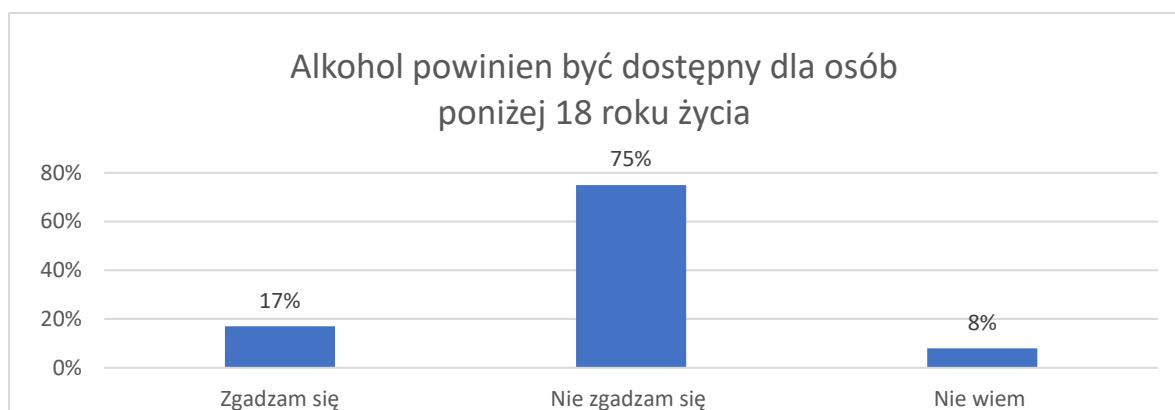
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **50% z przebadanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, żeby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.**

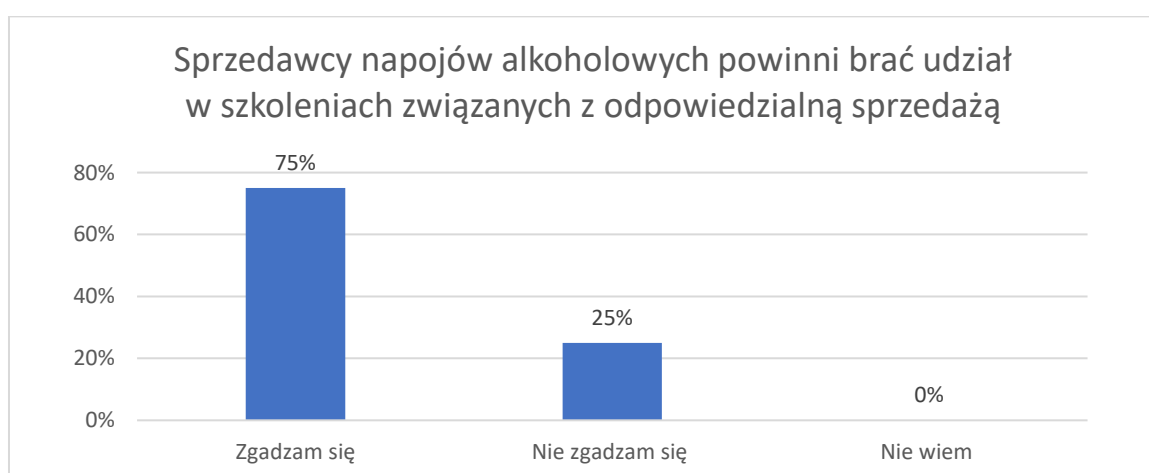
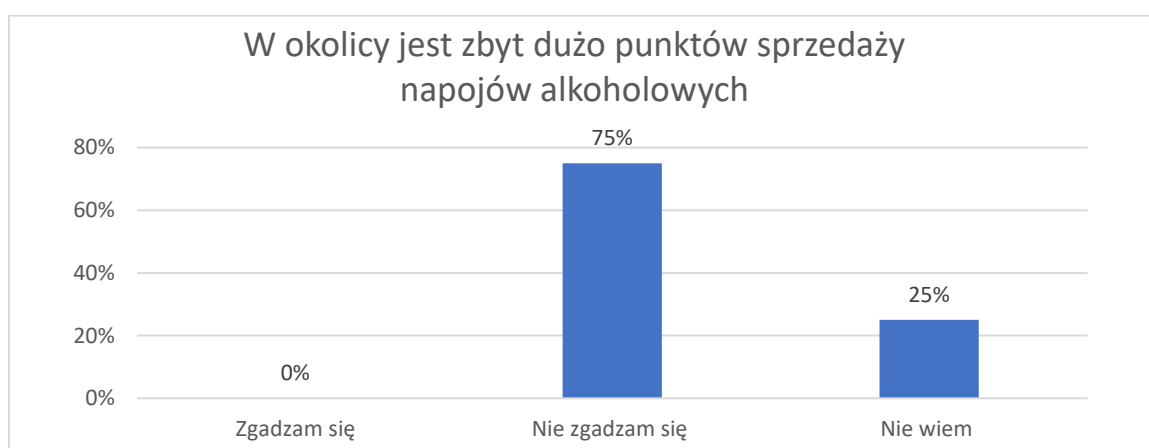
100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Jednocześnie, 100% badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Co wartościowe – **100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

Zaledwie 75% respondentów wyraziło zdecydowany sprzeciw wobec dostępności alkoholu dla niepełnoletnich. 17% poparło to stwierdzenie, a pozostałe 8% wyraziło niezdecydowanie. Wynik ten jednoznacznie wskazuje na pilną poprawę świadomości sprzedawców w zakresie przestrzegania przepisów prawa i odpowiedzialności społecznej.

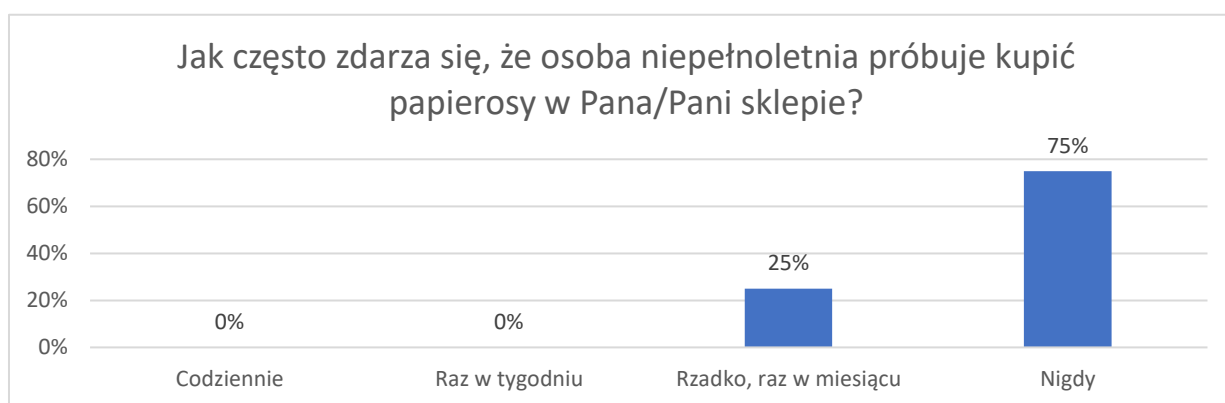
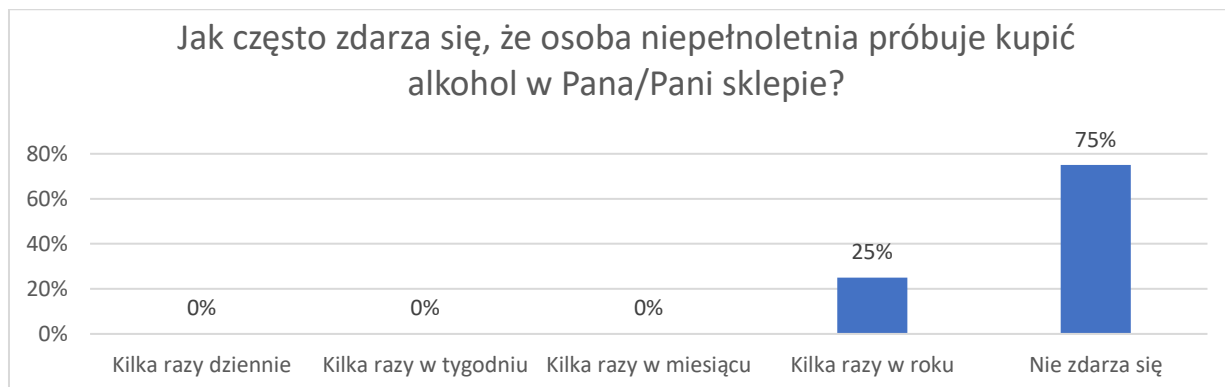

75% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a kolejne 25% nie ma zdania w tym temacie. 75% badanych wyraża zdanie mówiące, że sprzedawcy napojów alkoholowych powinni brać udział w szkoleniach związanych z odpowiedzialną sprzedażą.

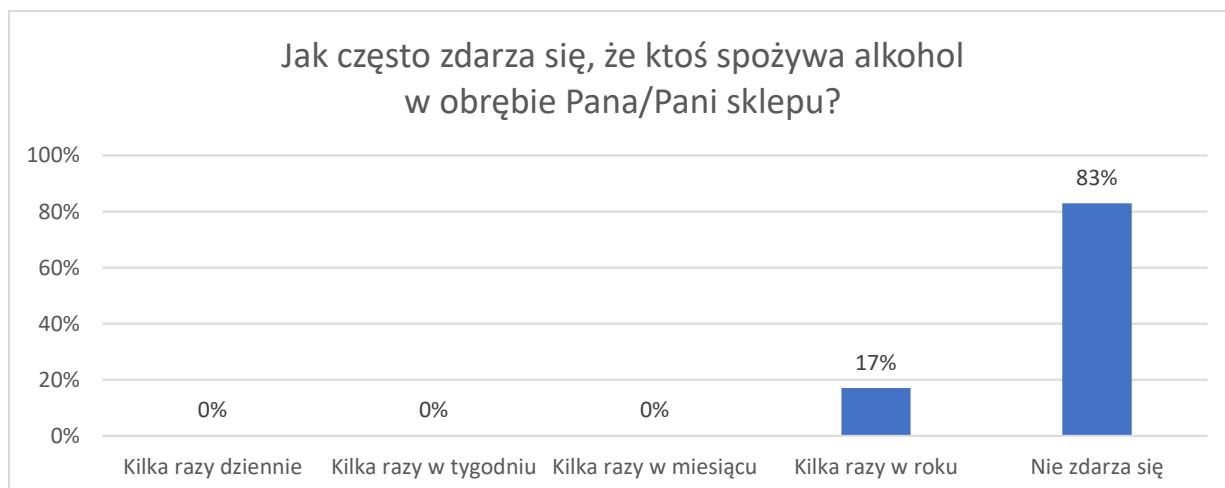

Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Kunów deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (25%), a kolejne 75% stwierdziło, że taka sytuacja w ogóle nie ma miejsca. W przypadku

częstotliwości prób zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie badani deklarowali, że dzieje się to najczęściej: kilka razy w miesiącu (25%) albo nie zdarza się wcale (75%).

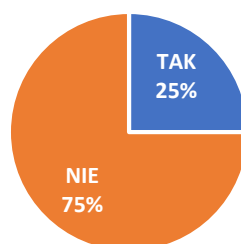

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się względnie rzadkim zjawiskiem. 17% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku, a 83% że do takich sytuacji nie dochodzi.

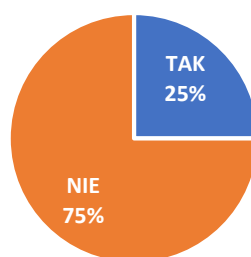

75% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsca nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. 25% wskazuje, że osoby nietrzeźwe podejmują próby zakupu alkoholu.

Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

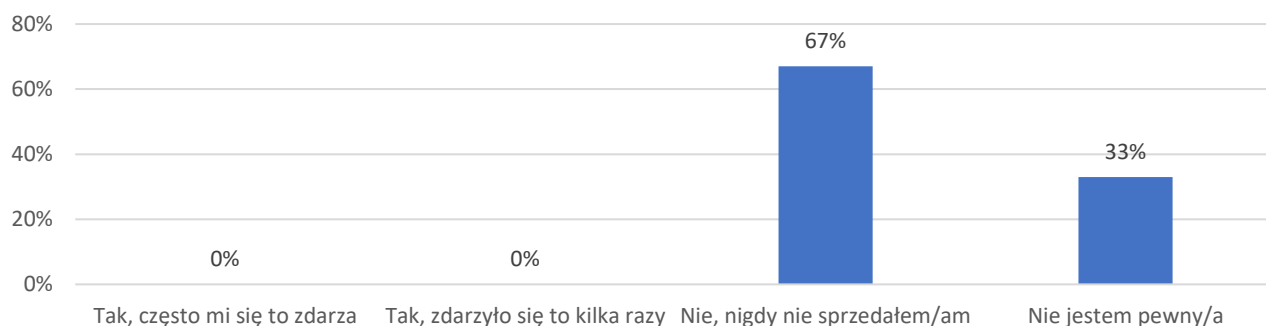

Czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu?

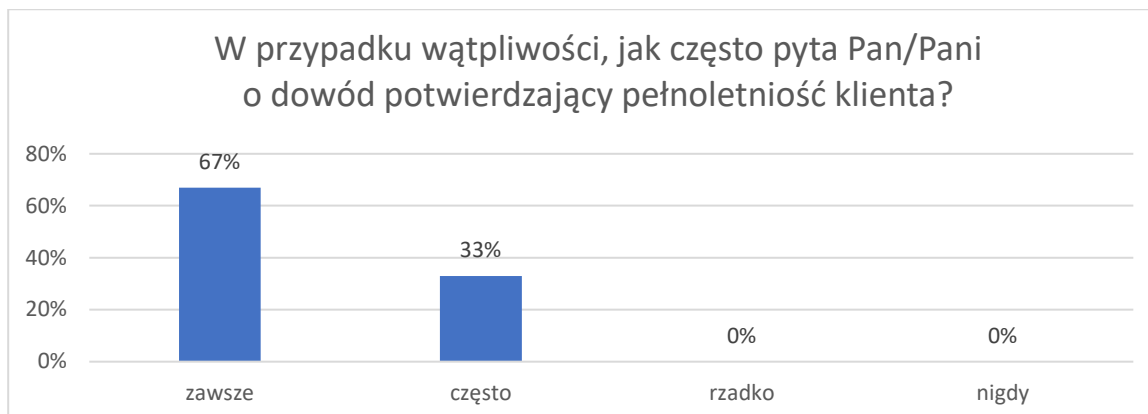

Spośród sprzedawców napojów alkoholowych z terenu gminy Kunów 667 deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości. A 33% deklaruje, że nie jest pewna czy sprzedała alkohol osobie pełnoletniej.

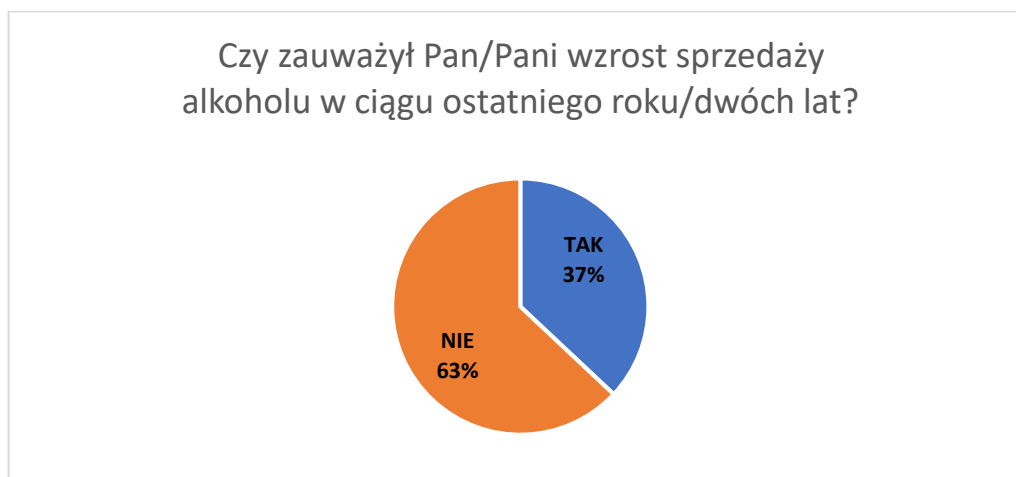
Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

W przypadku wątpliwości co do wieku, **67% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.**

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny sprzedawców alkoholu w gminie Kunów na temat wzrostu sprzedaży alkoholu na przestrzeni ostatniego roku/dwóch lat – **37% jest zdania, że taki wzrost nastąpił.**

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie w szkołach podstawowych Gminy Kunów przeprowadzono metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- papierosów,
- narkotyków i dopalaczy,

oraz zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności, napojami energetyzującymi i czasem wolnym badanych uczniów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli udział uczniowie szkół podstawowych Gminy Kunów w przedziale wiekowym: klasy 4-6 oraz 7-8.

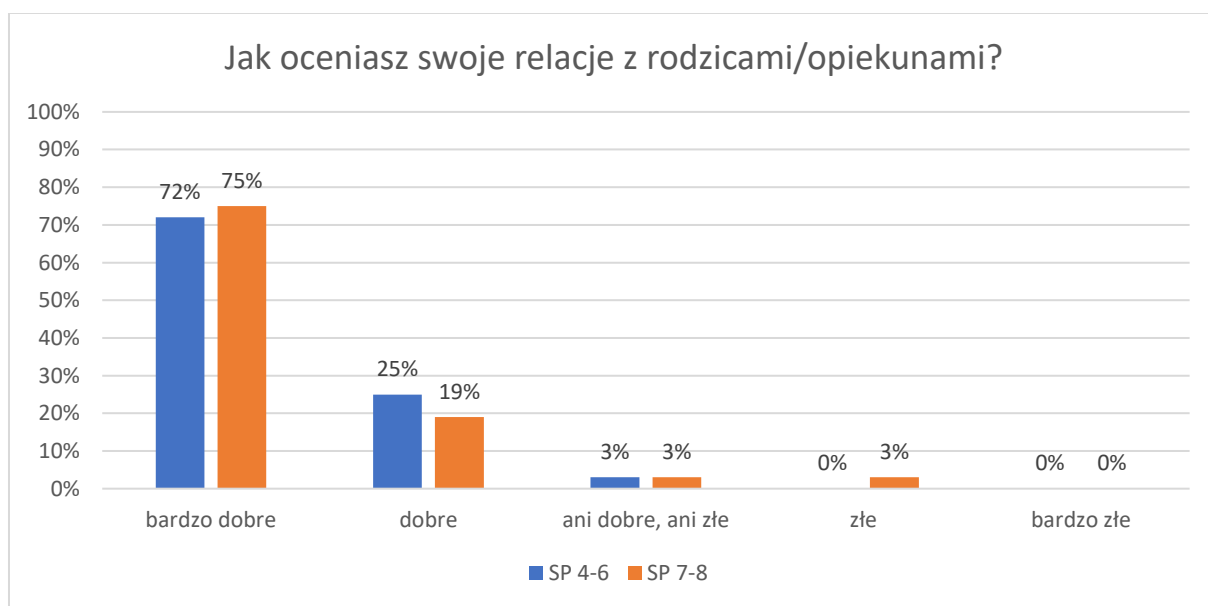
<i>Liczebność grup badanych</i>	
szkoły podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	99
szkoły podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	64
ŁĄCZNIE	163

WYNIKI

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

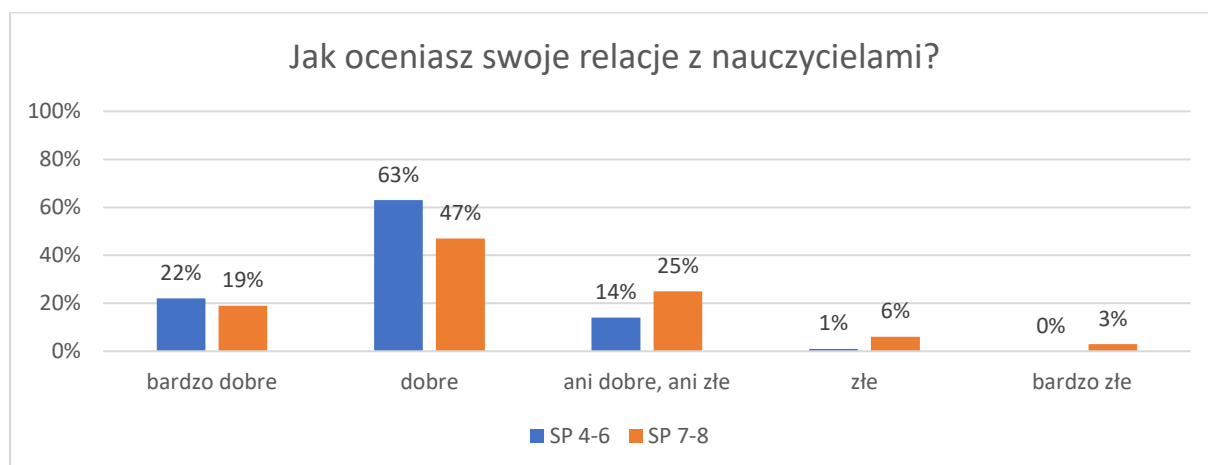
Uczniowie szkół podstawowych w gminie Kunów deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 97%; SP 7-8: łącznie 94%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz

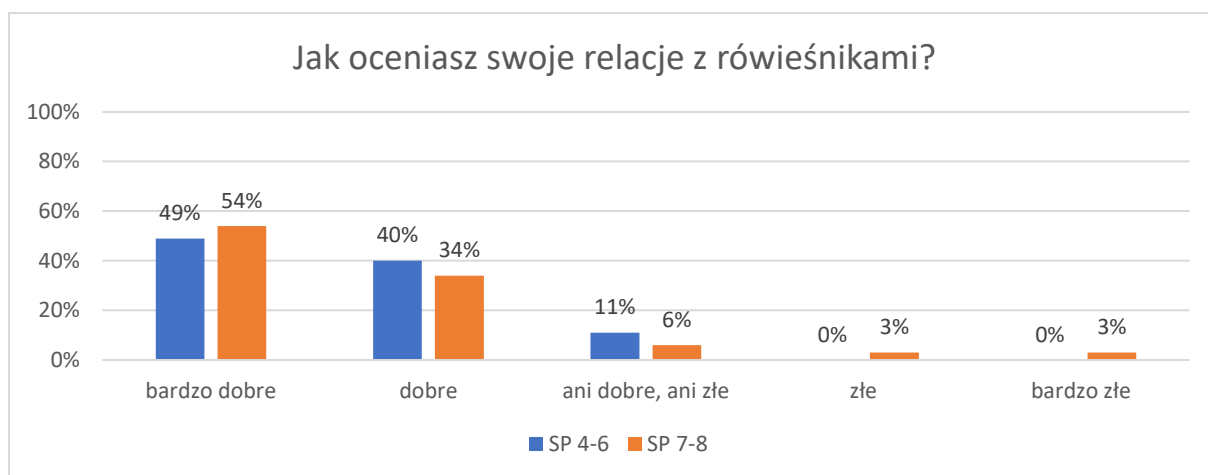
mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁵.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 85%; SP 7-8: łącznie 66%.**

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z gminy Kunów relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze - SP 4-6: łącznie 89%; SP 7-8: łącznie 88%.

⁵ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

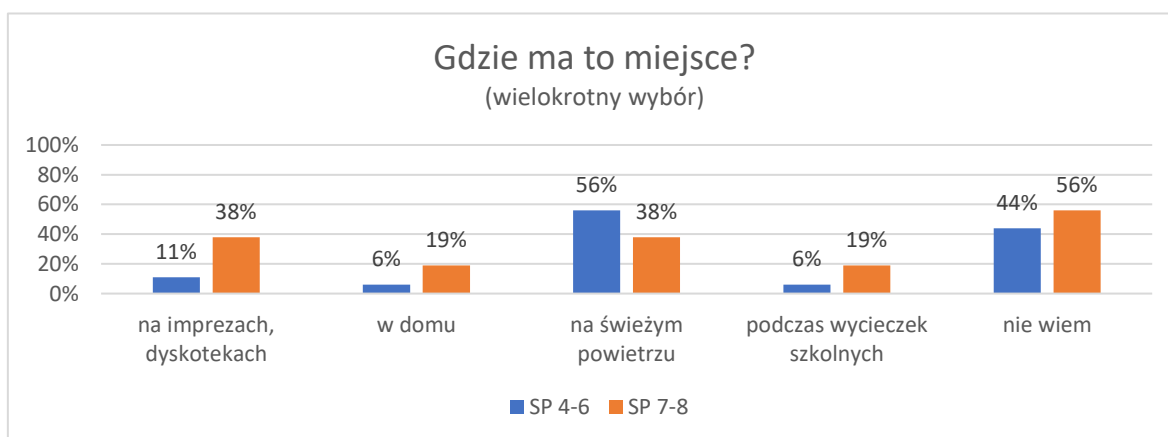
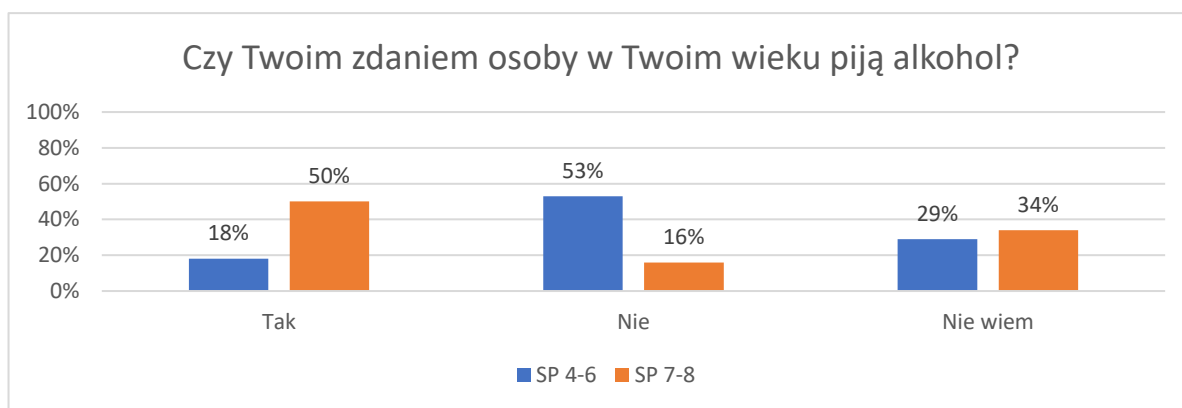

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w gminie Kunów, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

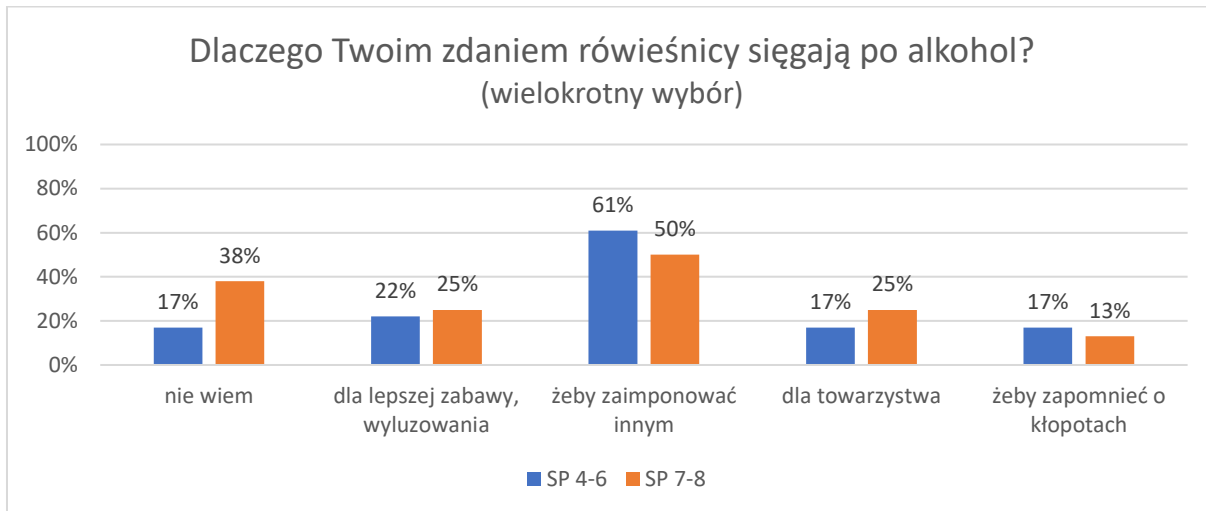
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

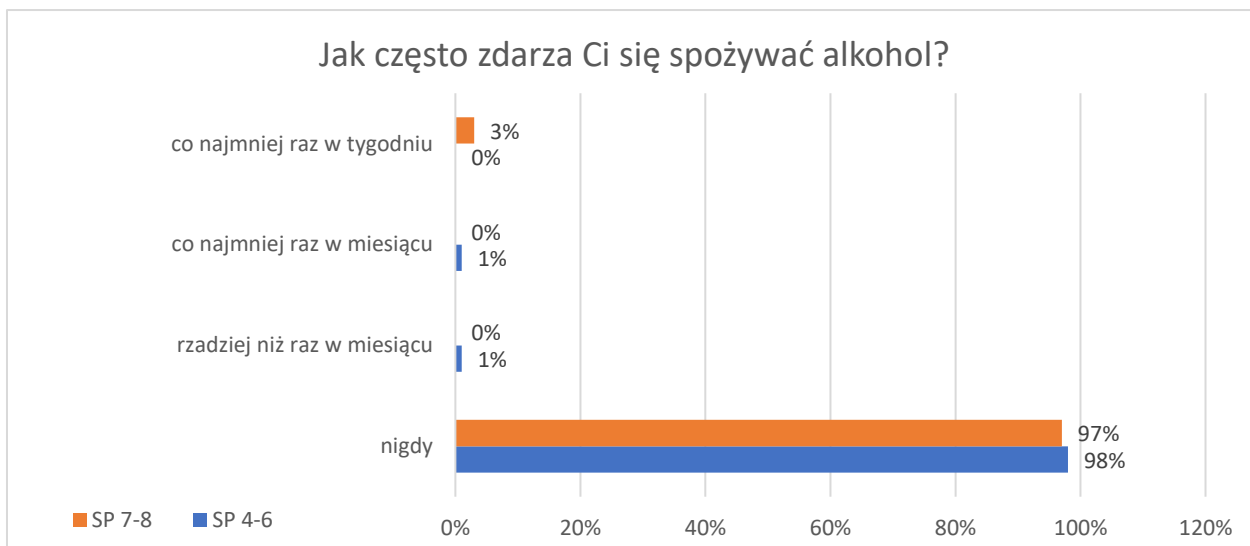
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **18% uczniów klas 4-6 oraz 53% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej podczas spędzania czasu na świeżym powietrzu (SP 4-6: 56%; SP 7-8: 38%), imprezach, dyskotekach (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 38%) oraz w domu, a także podczas szkolnych wycieczek (SP 4-6: 6%; SP 7-8: 19%).

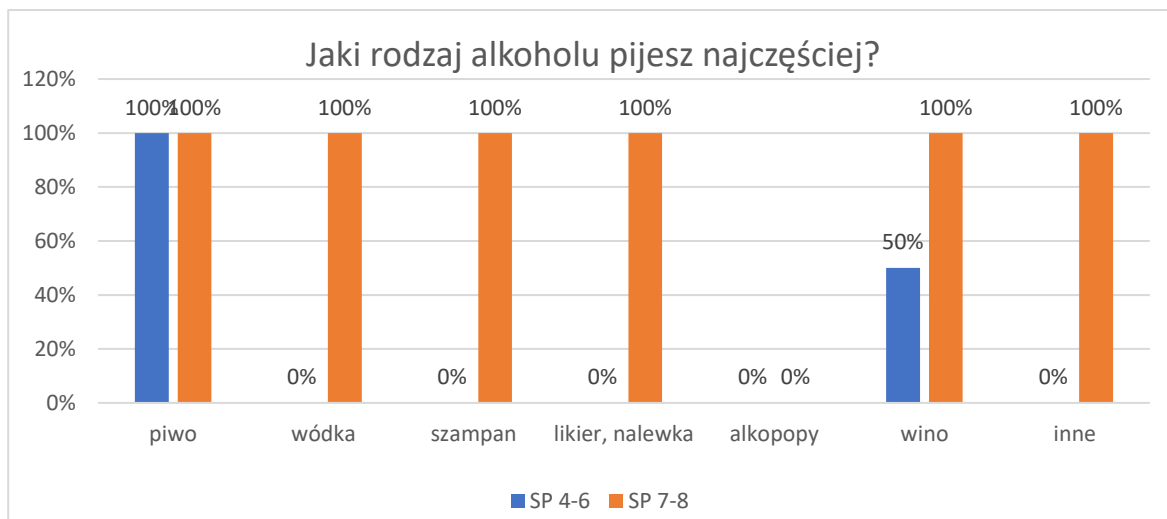
Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (SP 4-6: 61%; SP 7-8: 50%), chęć lepszej zabawy (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 25%), dla towarzystwa (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 25%) oraz, co niepokojące, aby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 13%).

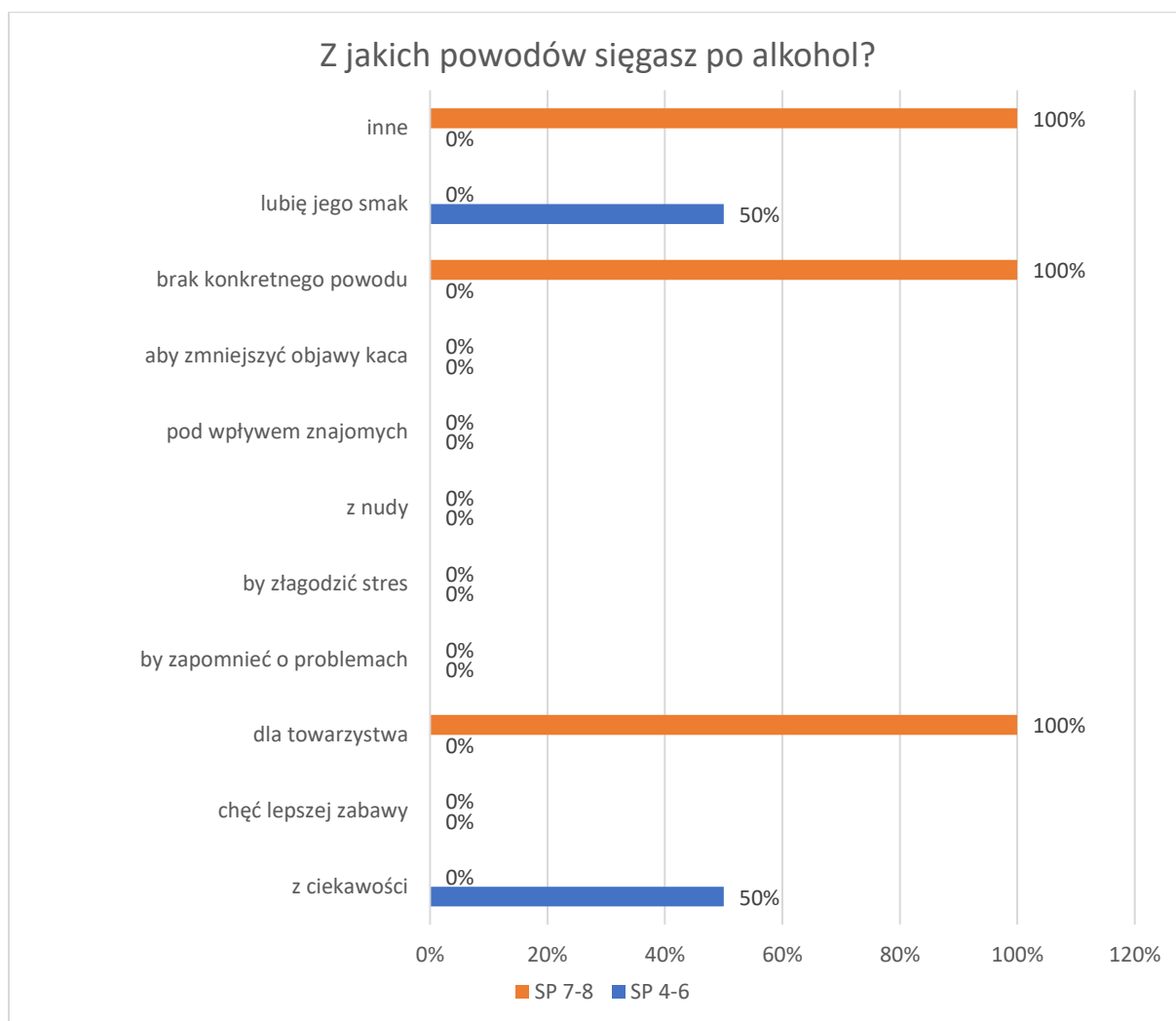
W celu zbadania ilu uczniów ma za sobą inicjację alkoholową – zapytano o to jak często zdarza się im pić alkohol. Inicjację alkoholową ma za sobą 2% uczniów klas 4-6 oraz 3% uczniów klas 7-8.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Kunów deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo oraz wino.**

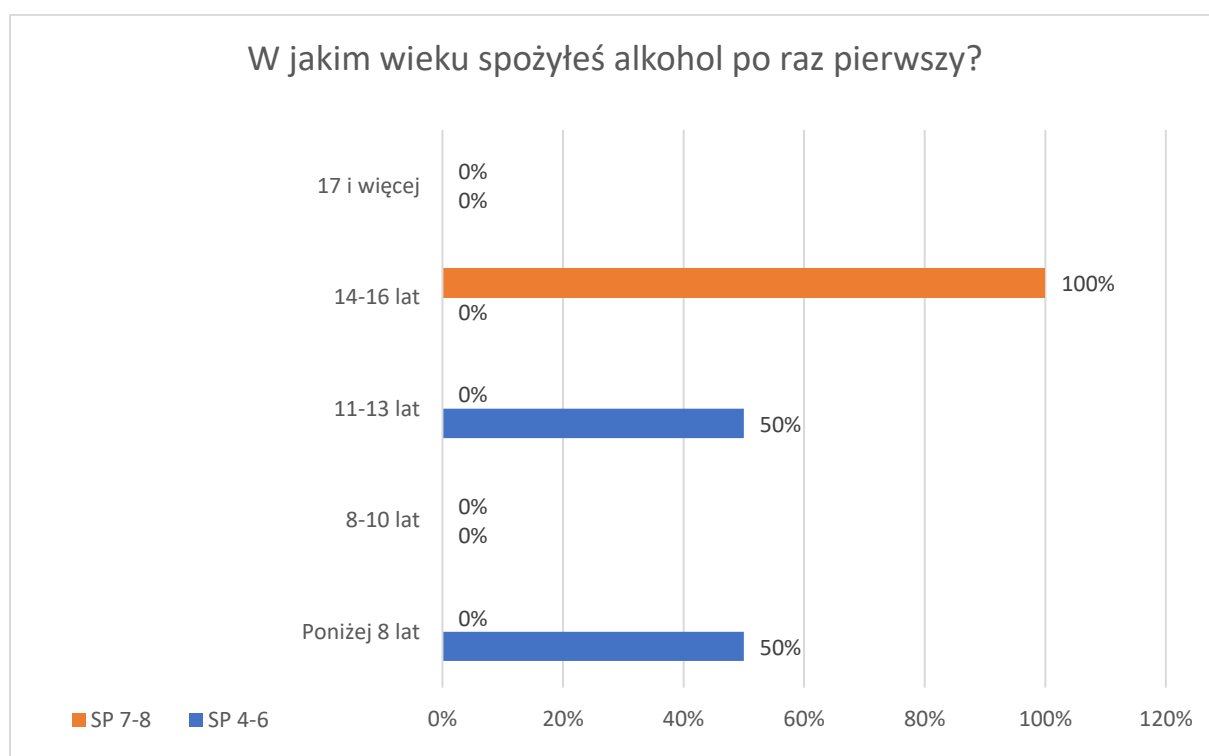

Wśród powodów z jakich sięgają po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości, a także dlatego że lubią jego smak.

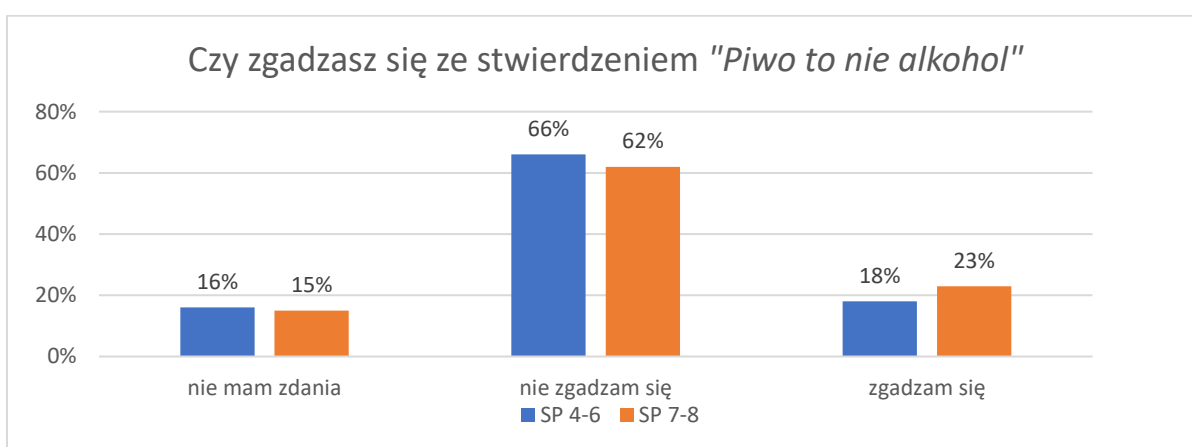
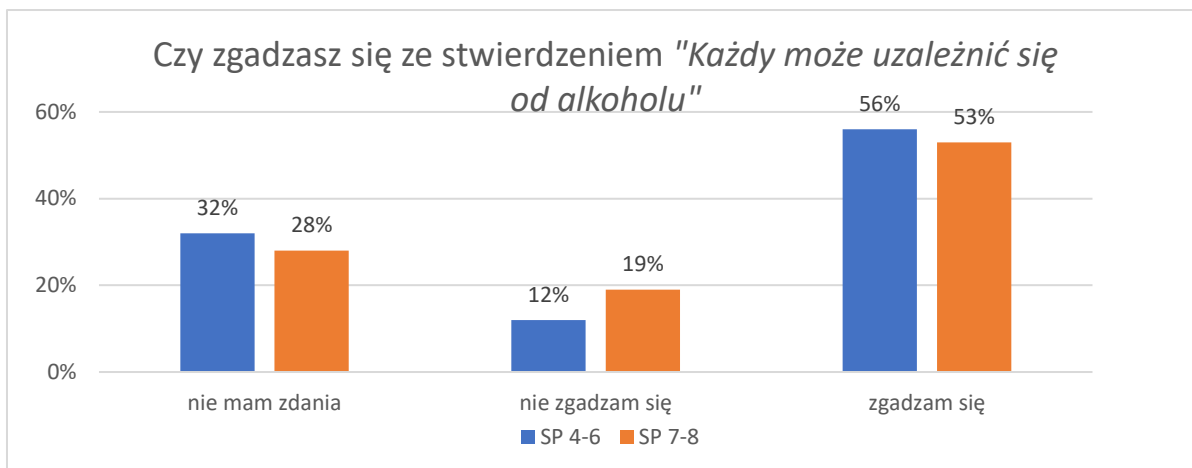
Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym⁶.

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi badanych uczniów przedstawia poniższy wykres.

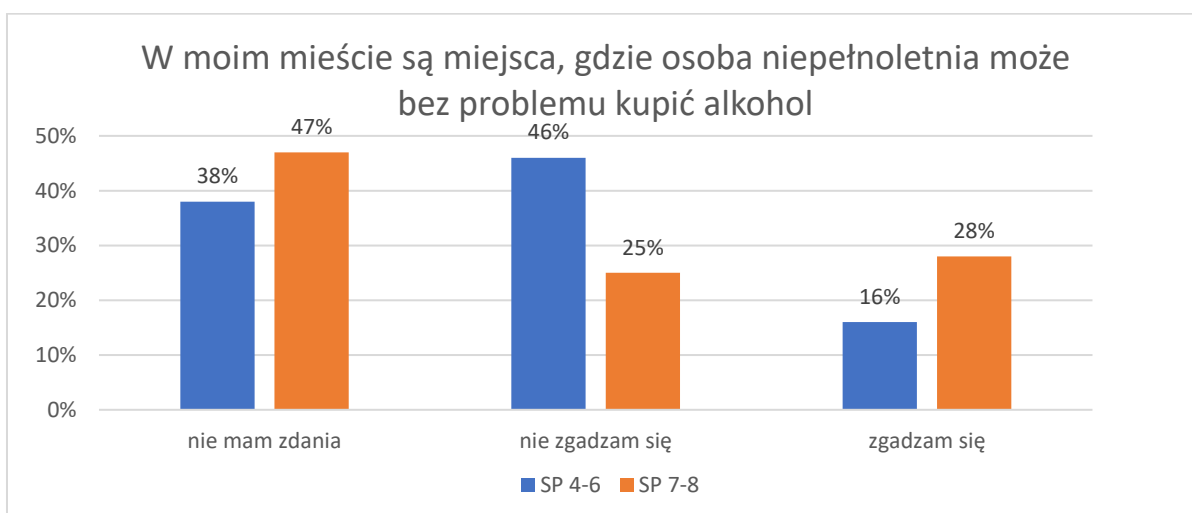

Większa część (SP 4-6: 56%; SP 7-8: 53%) ankietowanych uczniów ma świadomość, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (SP 4-6: 18%; SP 7-8: 23%). Co oznacza, że ta część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

⁶ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

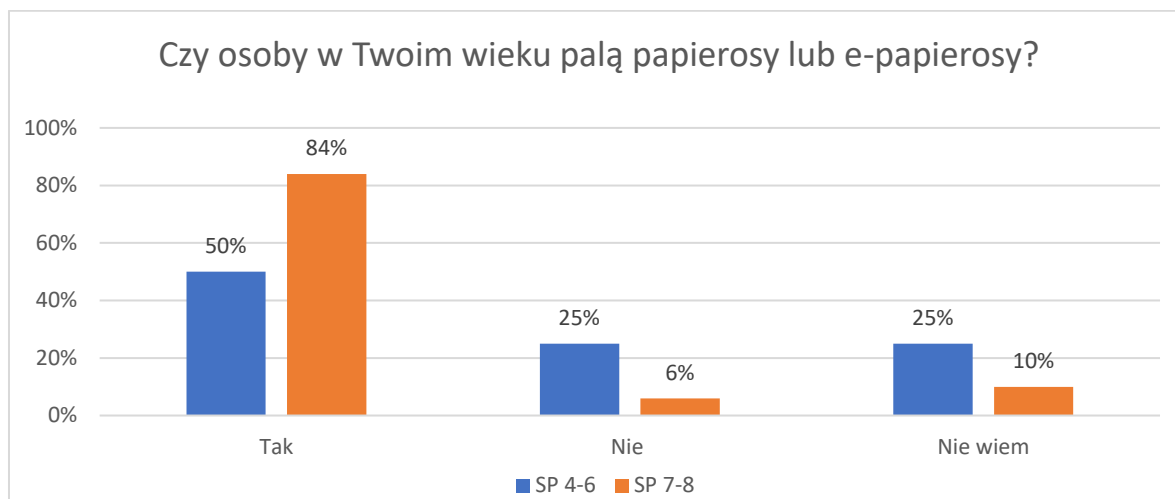
Wydaje się, że alkohol w gminie Kunów jest stosunkowo łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ **16% uczniów SP 4-6 oraz 28% uczniów SP 7-8 – odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.**

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

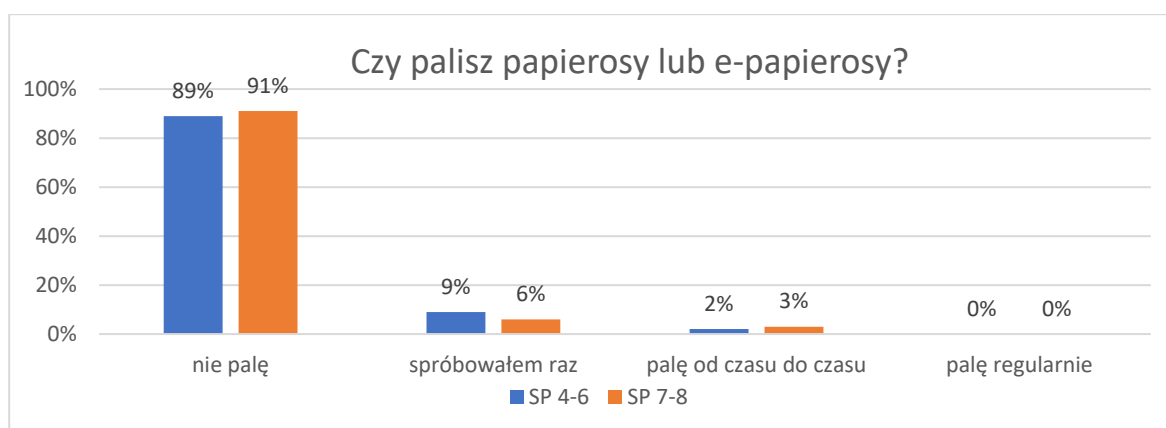
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

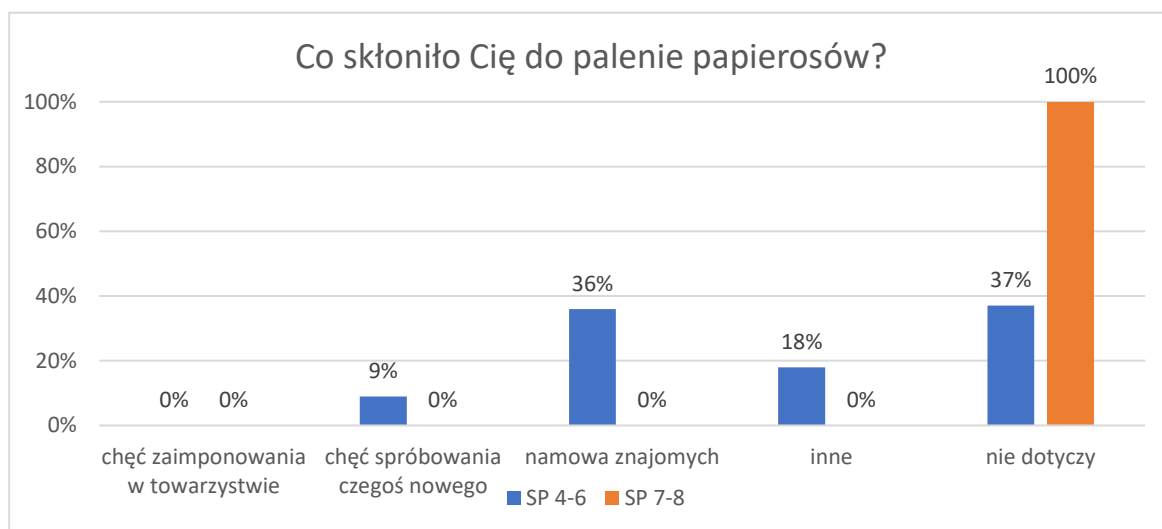
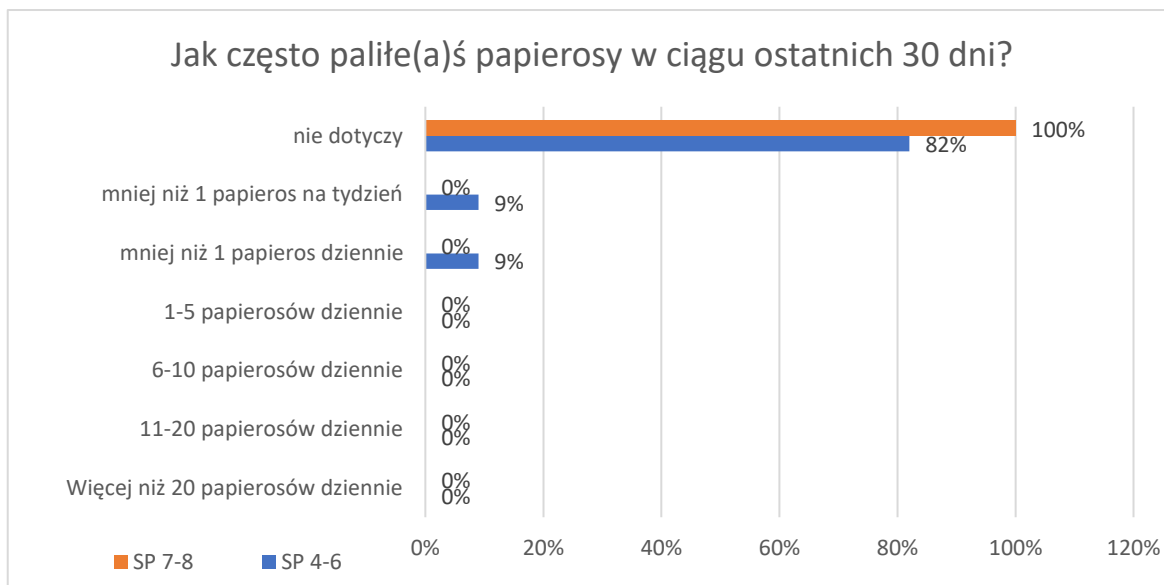
Jak wynika z przeprowadzonych badań 50% młodszych i 84% starszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy. 25% uczniów klas 4-6 oraz 6% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą wyrobów tytoniowych.

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 11% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8, z czego 9% z badanych z młodszej grupy i 6% ze starszej deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz.**

Należy zwrócić uwagę, iż najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była namowa znajomych.**

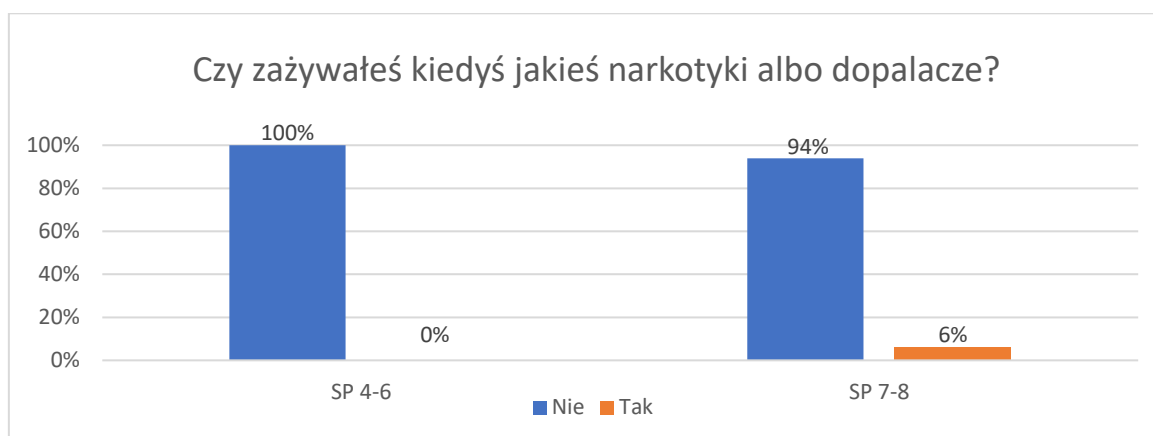
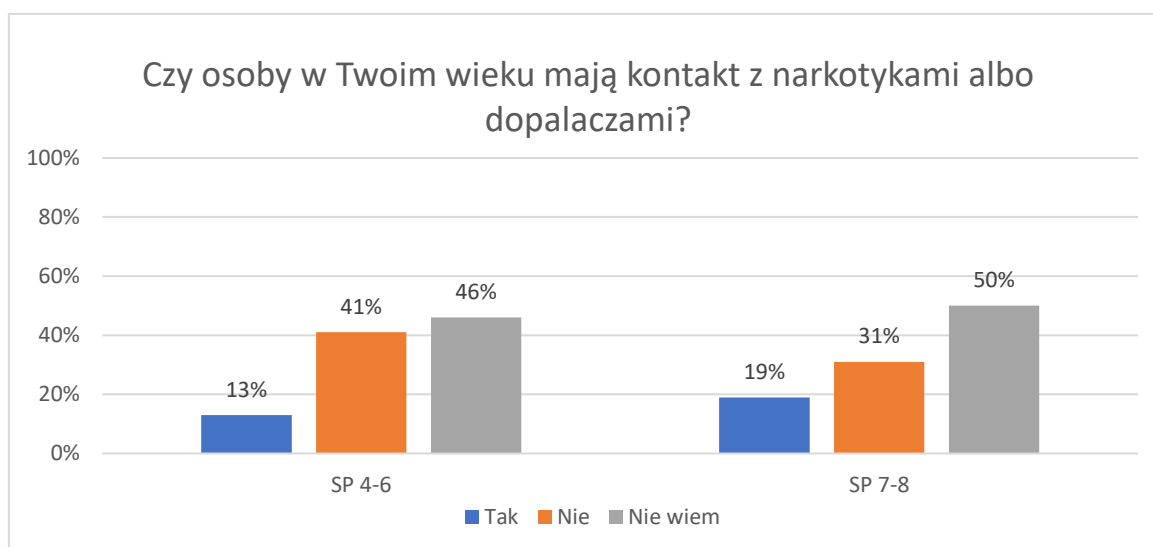

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

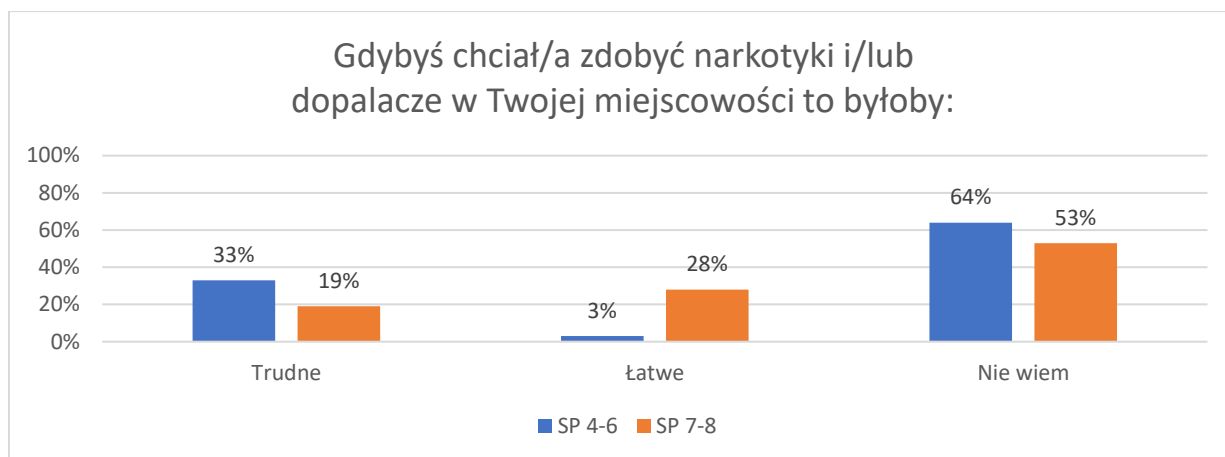
Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem.

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 13% uczniów klas 4-6 oraz 19% klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

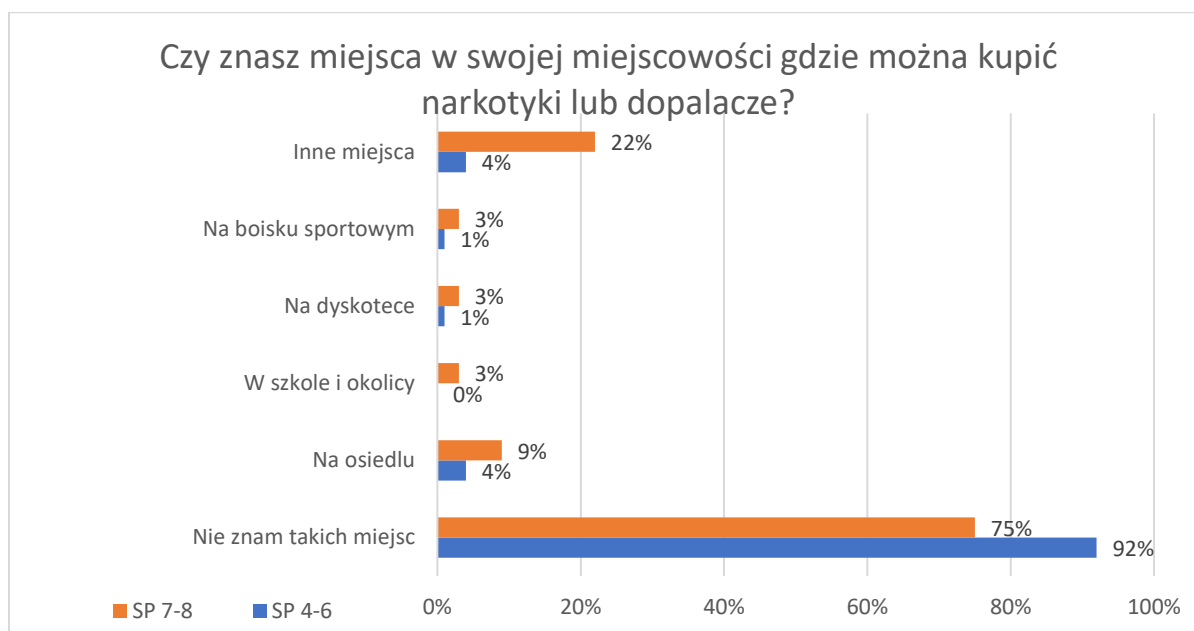
Dodatkowo 6% z ankietowanych uczniów klas SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowało kiedykolwiek substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (SP 4-6: 64%; SP 7-8: 53%). Jednakże **3% młodszych oraz 28% starszych uczniów twierdzi, że byłoby to łatwe**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

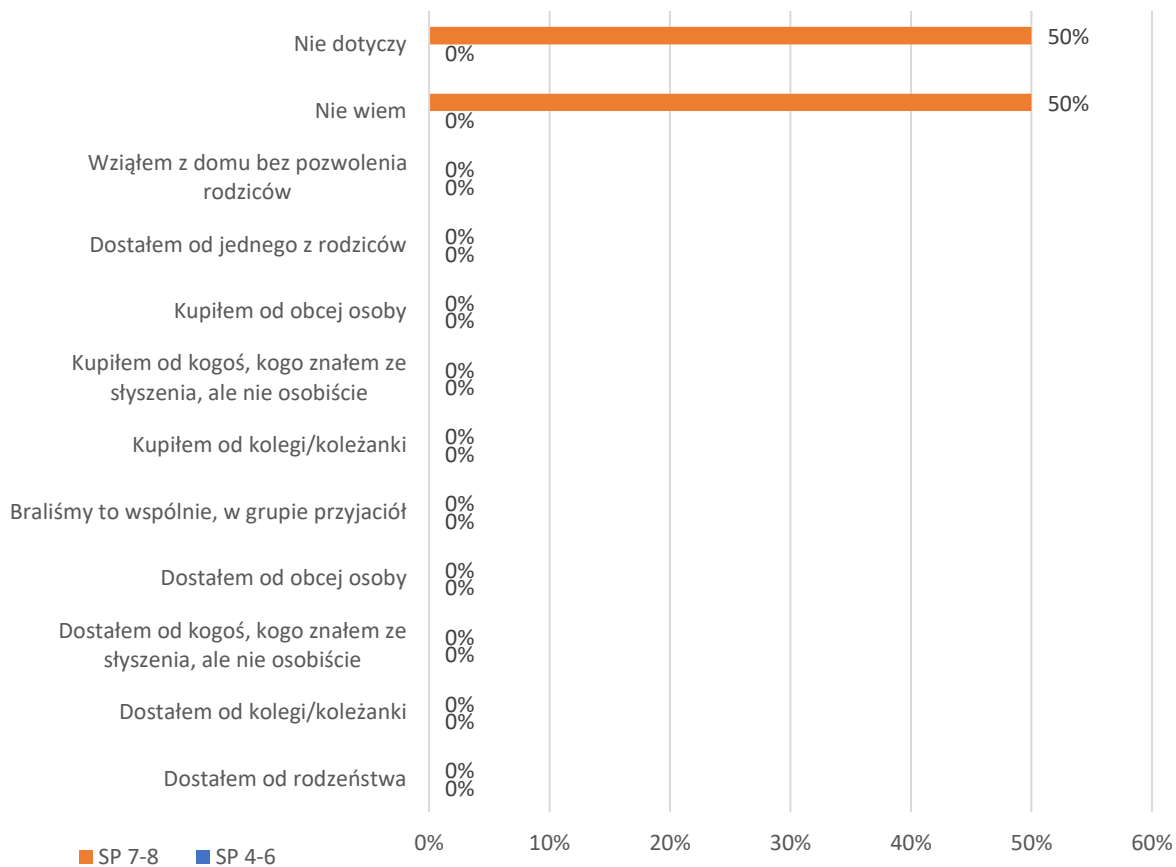
Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (SP 4-6: 92%, SP 7-8: 75%), **aczkolwiek pojawiły się deklaracje uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje**.

Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyków lub dopalaczy? (wielkokrotny wybór)

Skąd wziąłeś tę substancję?

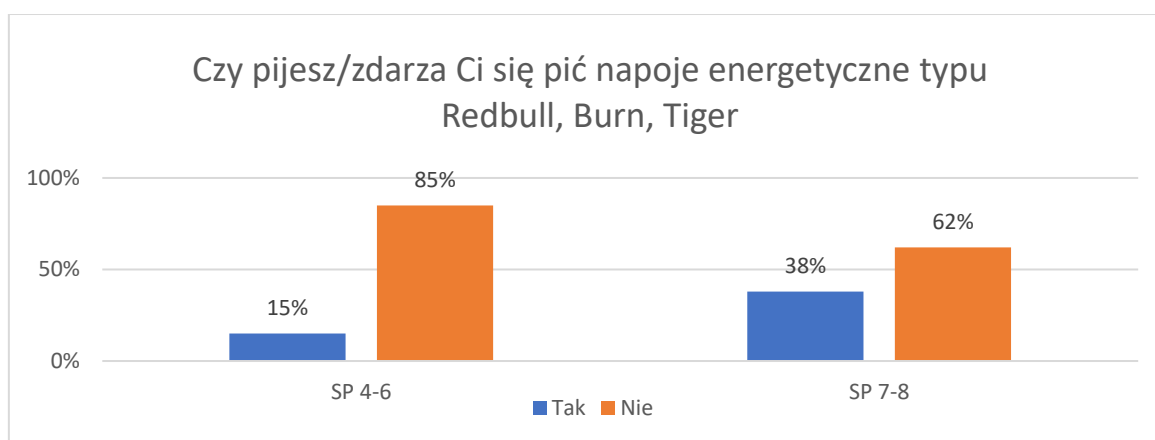
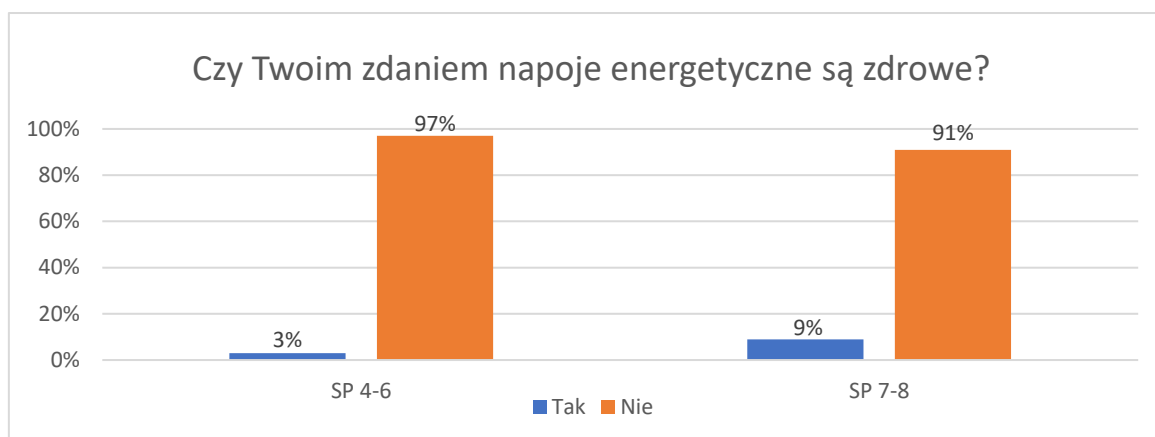
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. W języku angielskim na napoje energetyzujące używa się określeń „stymulant drink” czy „energy drink”. Skierowane są do osób dorosłych i mają na celu zmniejszenie uczucia zmęczenia, poprawę samopoczucia i wydolności organizmu.

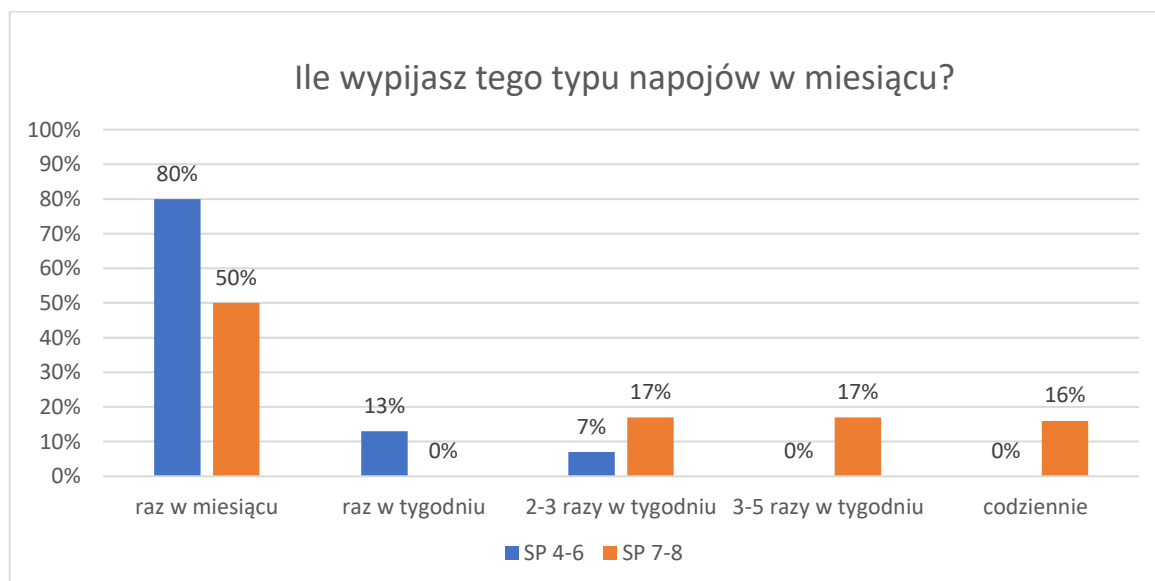
Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży. Napoje izotoniczne zostały zaprojektowane głównie z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz w stanach zwiększonej potliwości. Ich głównym zadaniem jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Są łatwo przyswajalne, ponieważ stężenie rozpuszczalnych w nich cząstek jest takie samo jak we krwi człowieka. Różnice w składzie produktów: (energetyzujące – duża zawartość cukru, kofeiny, tauryny; izotoniczne – zawartość mikroelementów i makroelementów, witamin). Występują także różnice w oddziaływaniu na organizm (energetyzujące – funkcja pobudzająca; izotoniczne – zapobiegają odwodnieniu organizmu, uzupełniają elektrolity).

Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające. Napoje te, wzbogacane są o substancje, które mają za zadanie poprawiać sprawność fizyczną (w krótkim przedziale czasowym), psychofizyczną oraz zdolność koncentracji. Najczęściej w swoim składzie zawierają kofeinę, znaczną ilość cukru i taurynę. Spożywanie napojów energetyzujących u coraz młodszych osób zdecydowanie rośnie, co jest niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego.

Zbadaliśmy przekonania uczniów gminy Kunów, na temat napojów energetyzujących. 3% uczniów klas SP 4-6 oraz 9% SP 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 15% uczniów z młodszej oraz 38% starszej grupy deklaruje, że pije napoje energetyczne.

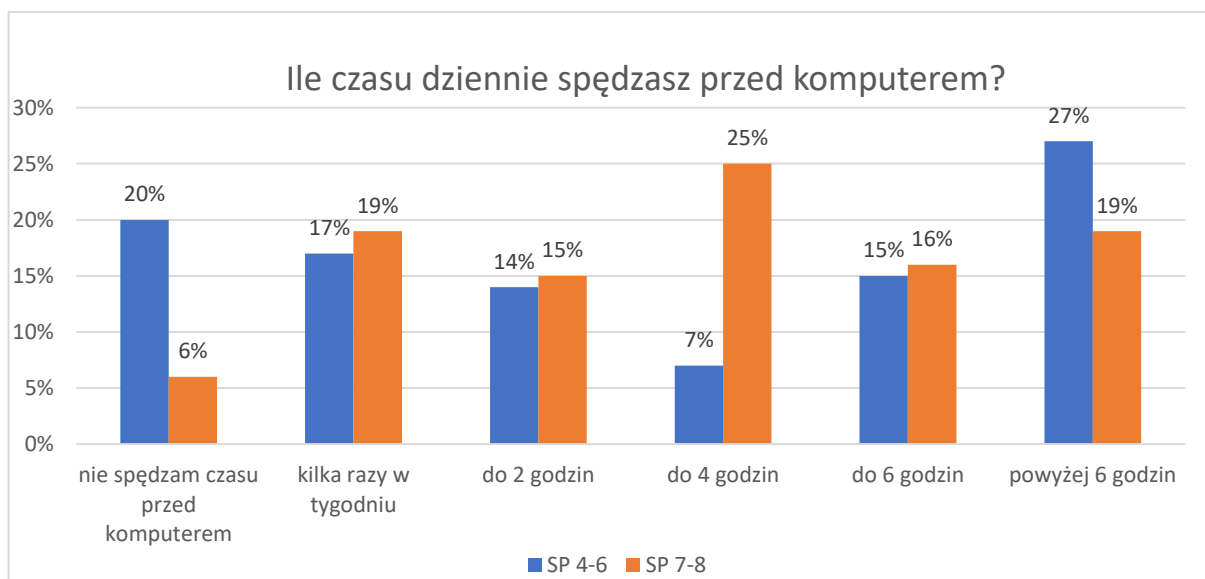
Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych, najczęściej wskazywali, że piją je raz w miesiącu (SP 4-6: 80%; SP 7-8: 50%). Pojawiały się również odpowiedzi uczniów mówiące o przyjmowaniu tych napojów codziennie (SP 7-8: 16%).

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD

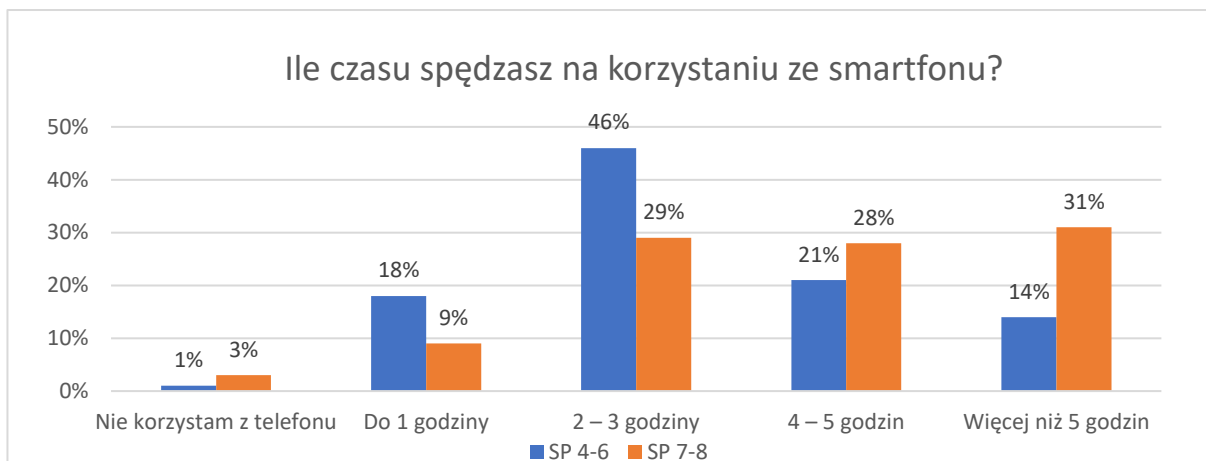
Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁷

Niepokojące są deklaracje mówiące, że wszyscy uczniowie szkół podstawowych gminy Kunów najczęściej spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie (SP 4-6: 27%, SP 7-8: 19%).

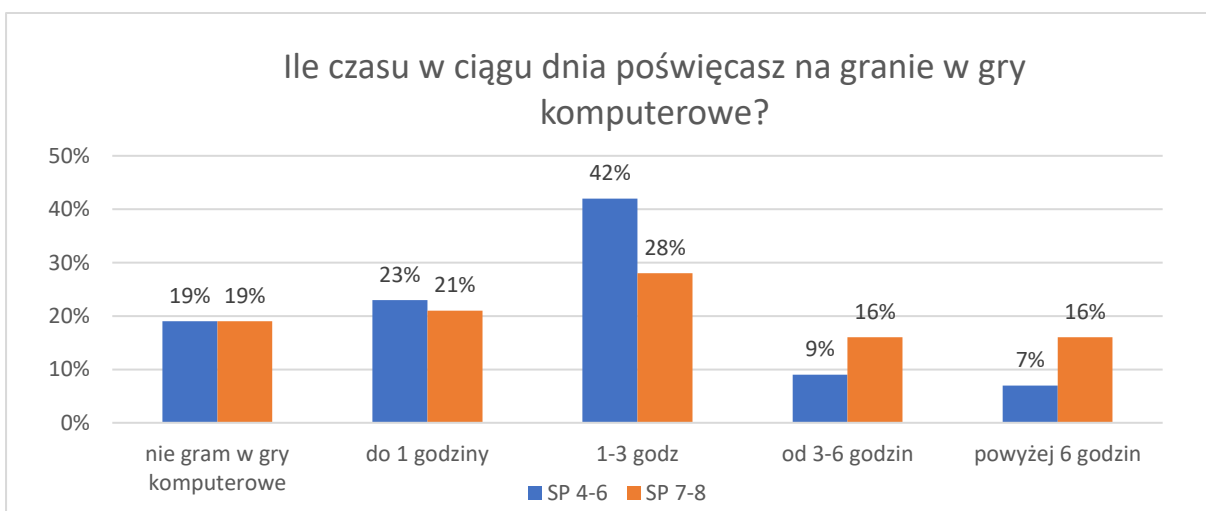
W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas 2 – 3 godzin (SP 4-6: 46%; SP 7-8: 39%). Niepokojące są deklaracje 14% młodszych oraz 31% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie.

⁷ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

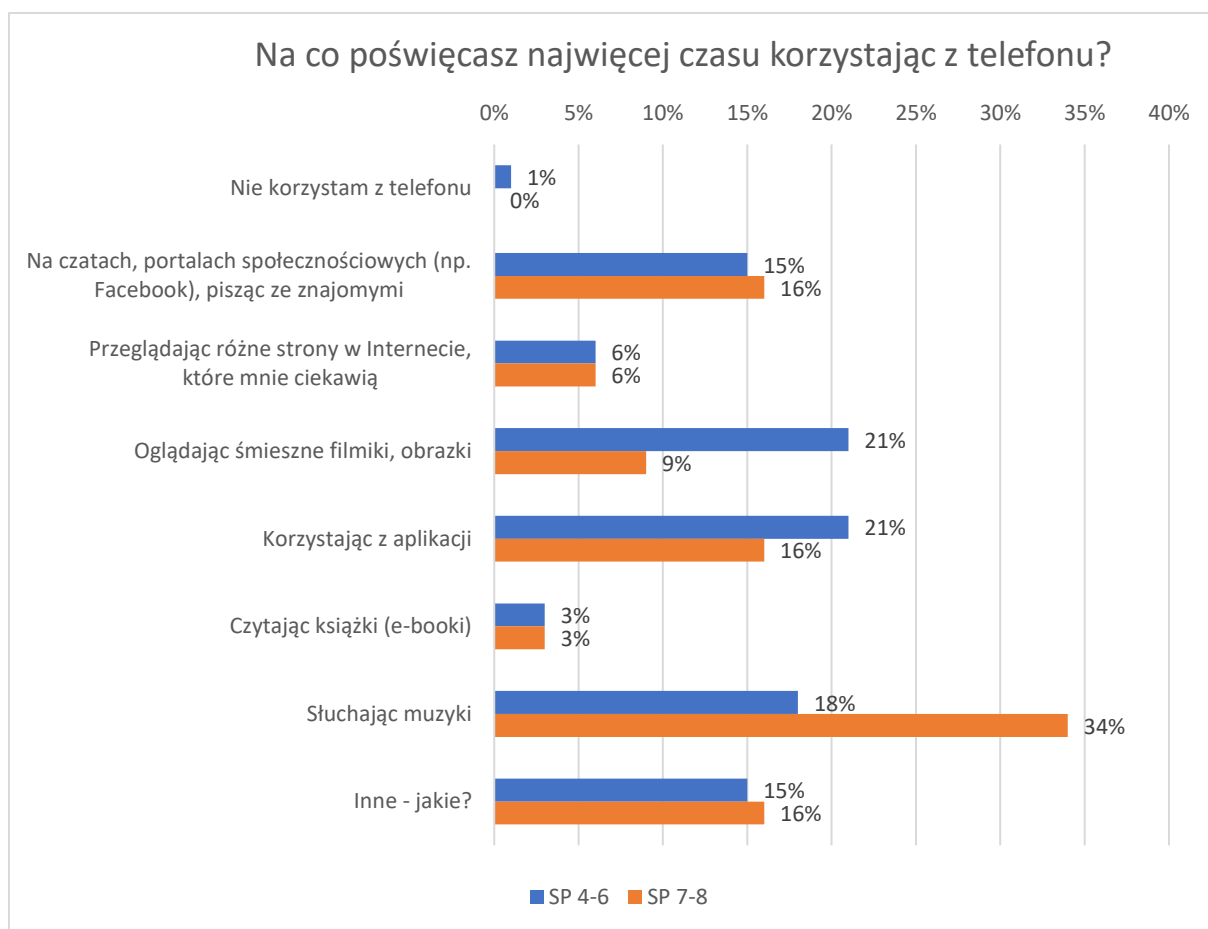
Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 19% uczniów klas 4-6 oraz 19% uczniów klas 7-8 mówiące, że nie grają w gry komputerowe.

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

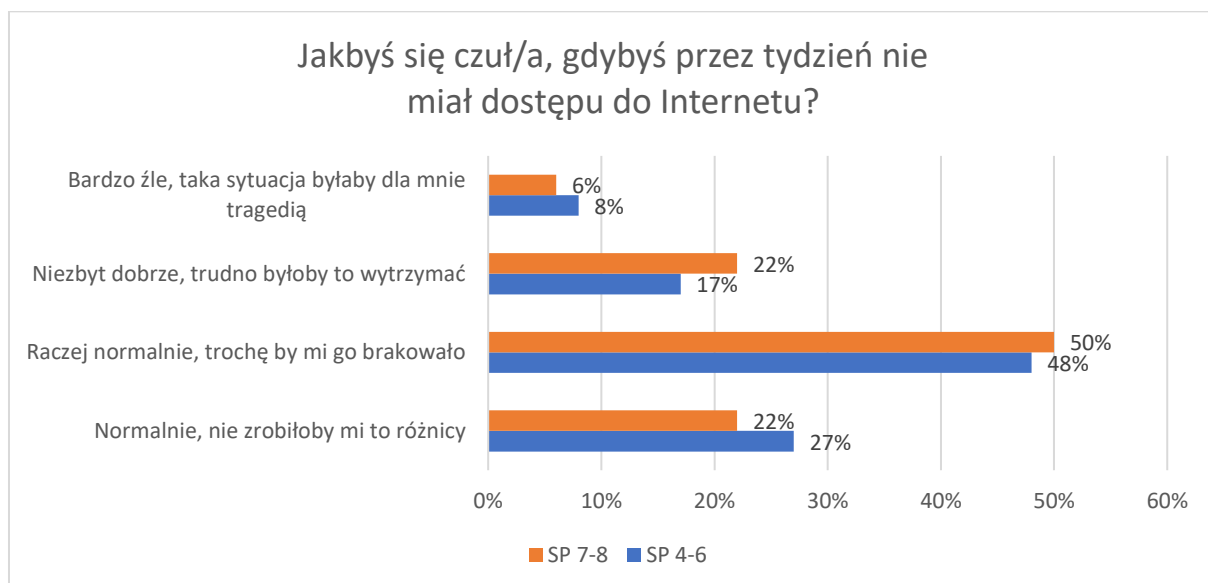

Jeżeli chodzi o **powody korzystania z telefonu** uczniowie wskazywali kolejno na:

- **SP 4-6:** oglądanie tzw. memów i filmików (21%), korzystając z aplikacji (21%), słuchanie muzyki (18%).
- **SP 7-8:** na słuchaniu muzyki (34%) oraz na czatach i portalach społecznościowych (16%).

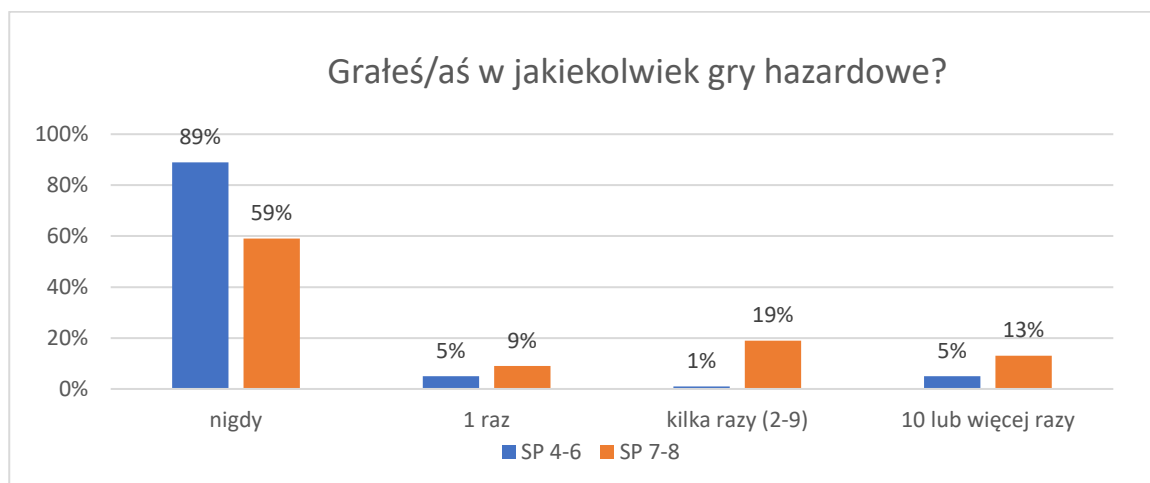

łącznie **75%** uczniów klas 4-6 oraz **72%** uczniów klas 7-8 deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 22%)**. Jednocześnie, 8% uczniów klas 4-6 oraz 6% klas 7-8 stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że trudno byłoby im bez tego wytrzymać**.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)⁸.

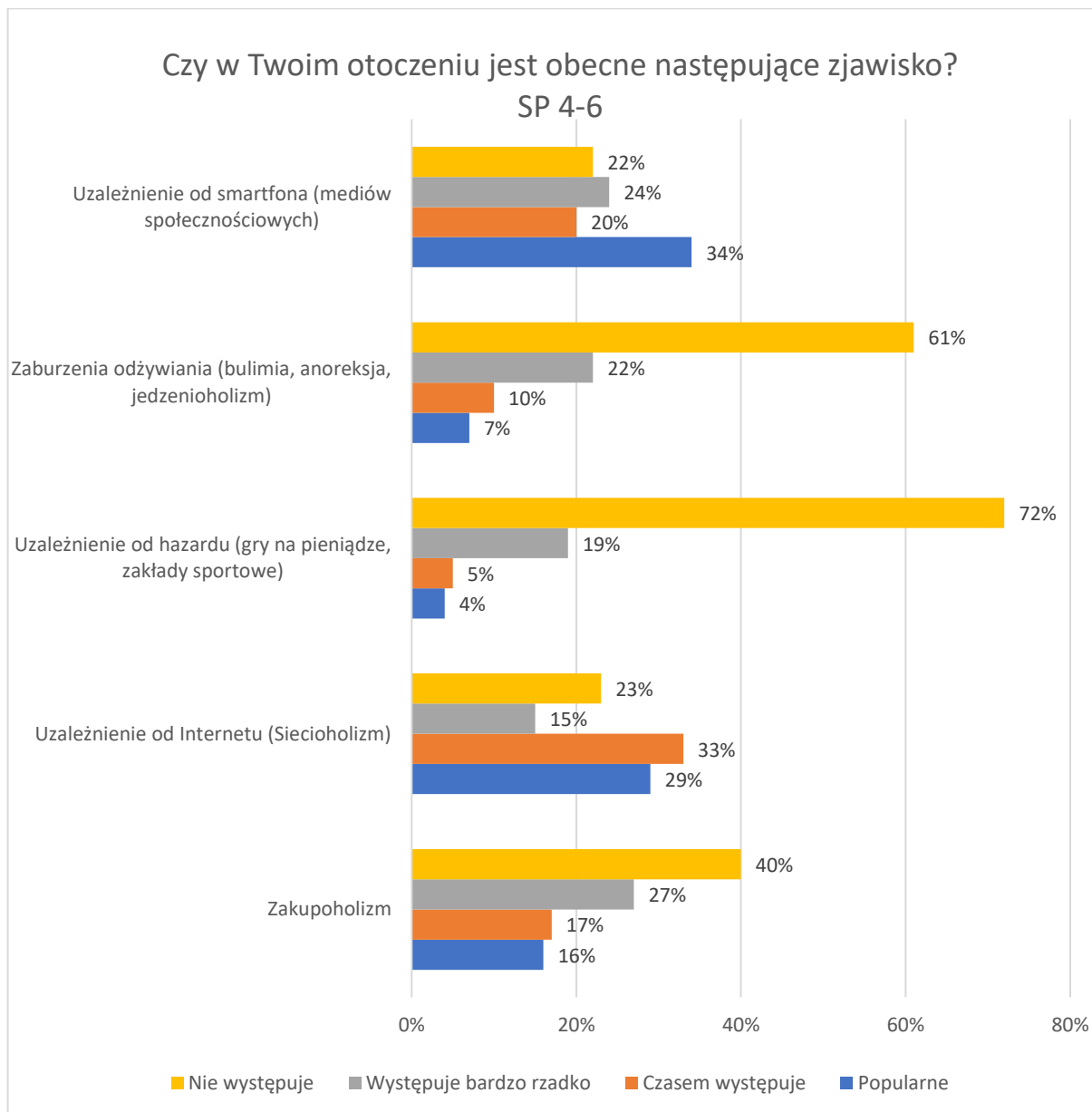
Uczniowie z gminy Kunów w sporej większości (SP 4-6: 89%, SP 7-8: 59%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże, 11% młodszych oraz 41% starszych uczniów miało do czynienia z taką formą hazardu.

⁸ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

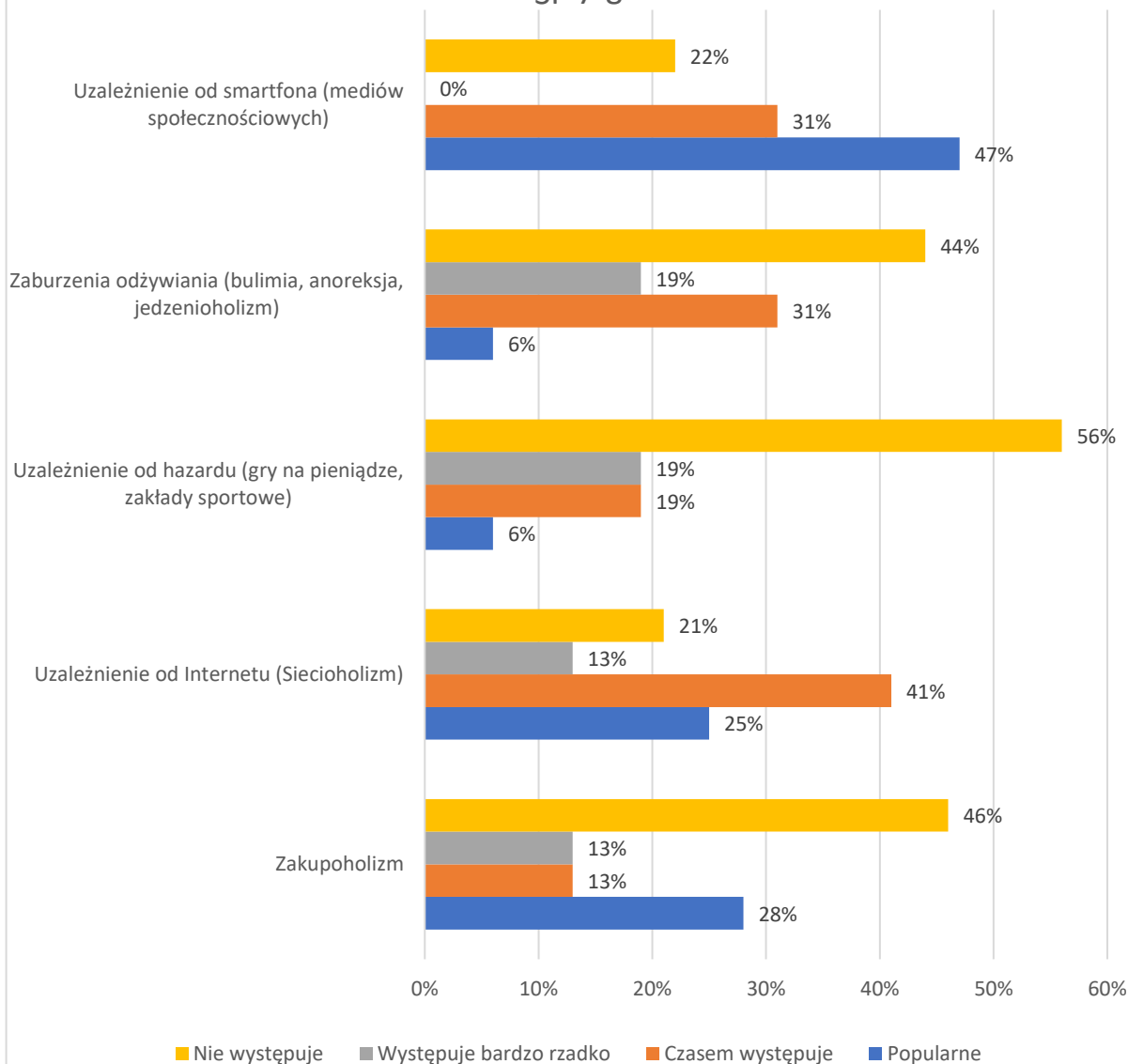
Poprosiliśmy również uczniów z terenu gminy Kunów o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku.

Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne uczniowie gminy Kunów uznali: uzależnienie od smartfona (SP 4-6: 34%, SP 7-8: 47%) oraz sieciorholizm (SP 4-6: 29%, SP 7-8: 29%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.

Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

SP 7-8

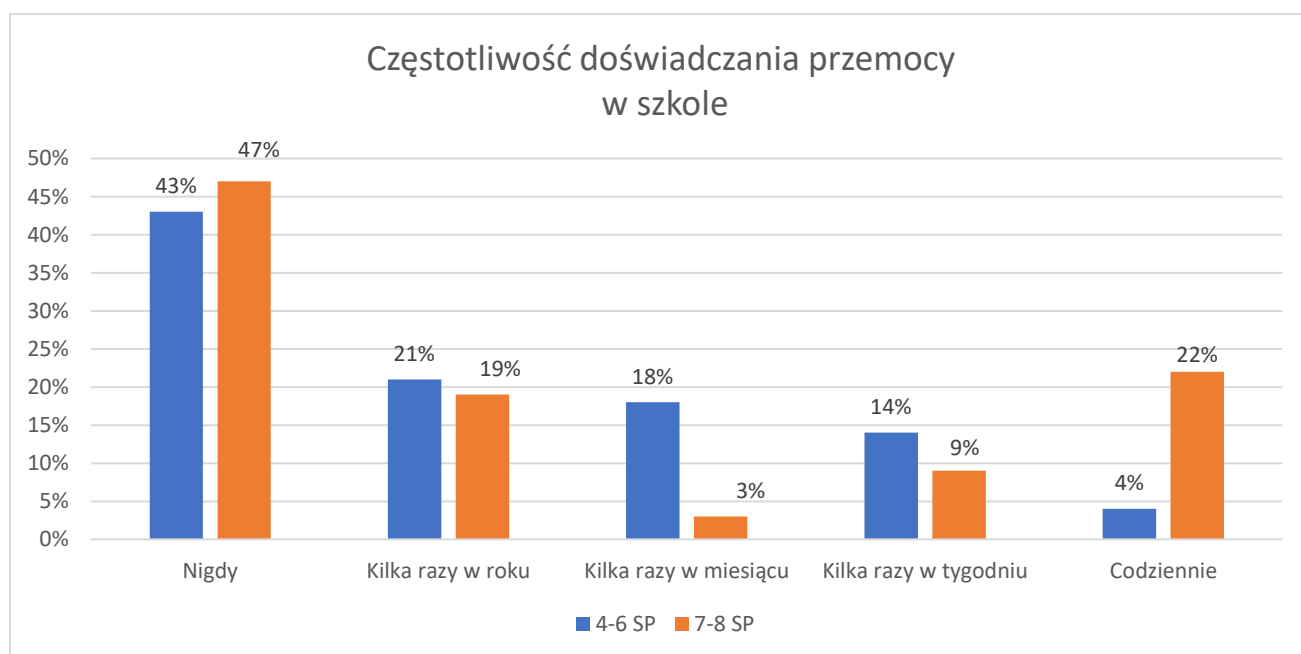

PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC

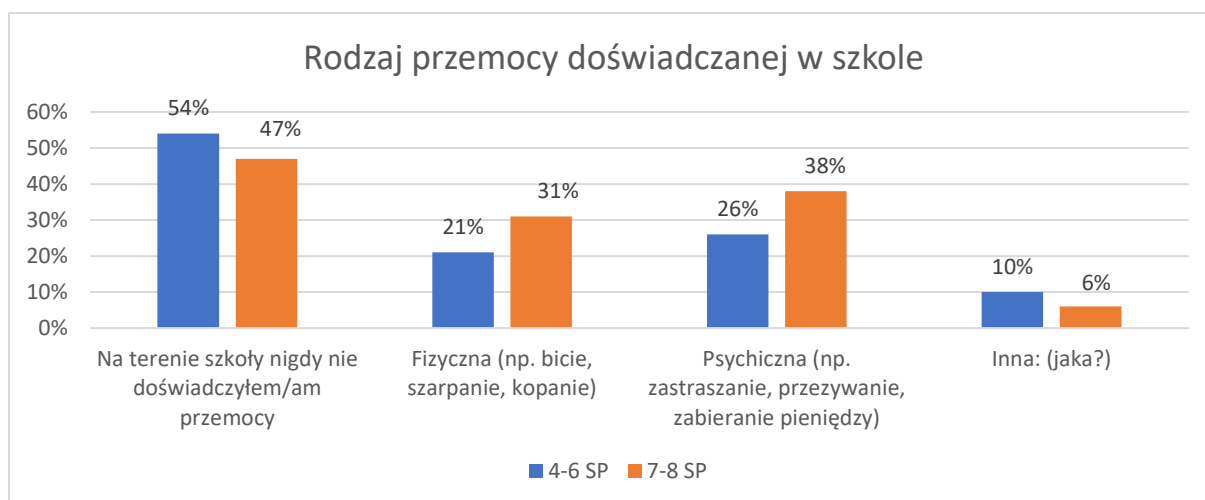
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Mieście i Gminie Kunów pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

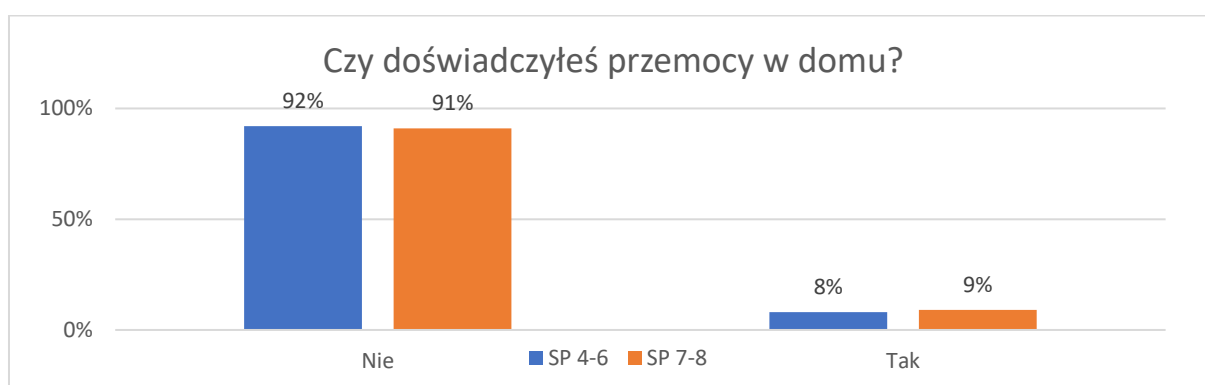
Uczniowie klas 4–6 i 7–8 szkół podstawowych w gminie Kunów najczęściej wskazują, że nigdy nie doświadczyli przemocy w szkole (odpowiednio 43% i 47%). Przemoc kilka razy w roku spotyka 21% uczniów klas 4–6 i 19% uczniów klas 7–8. Doświadczanie przemocy codziennie występuje wśród 4% uczniów klas 4–6 oraz 22% uczniów klas 7–8.

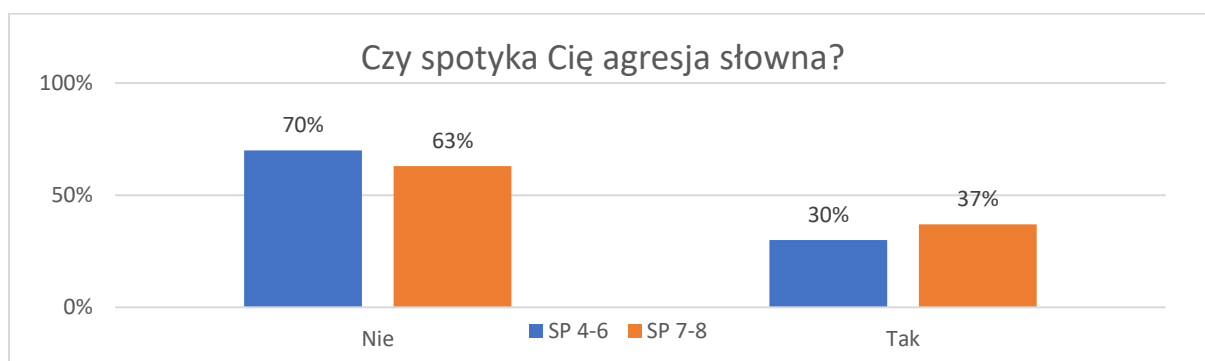
Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj spotykanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że uczniowie częściej doświadczają w szkole przemocy fizycznej niż psychicznej.

Dzieci i młodzież spędzają najwięcej czasu w domu i w szkole – w związku z tym obydwie te środowiska powinny charakteryzować się harmonią i spokojem, które umożliwią prawidłowy rozwój młodego dorosłego. Uczniowie zostali zapytani czy doświadczają przemocy domowej. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Miasta i Gminy Kunów (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 9%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie szkół Gminy Kunów wskazują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (SP 4-6: 30%; SP 7-8: 37%).

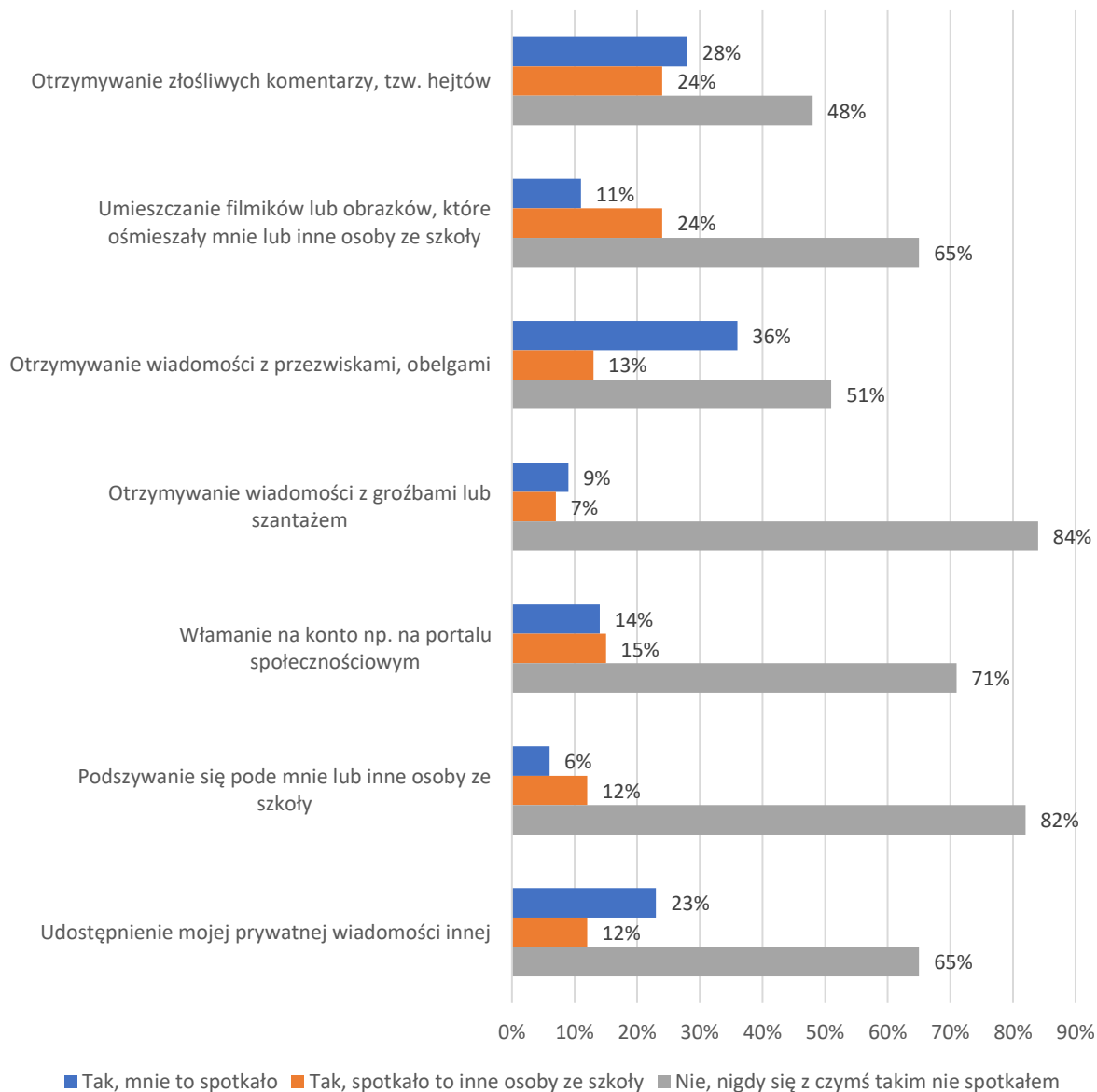
Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Miasta i Gminy Kunów nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

24% uczniów SP 4-6 oraz 34% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

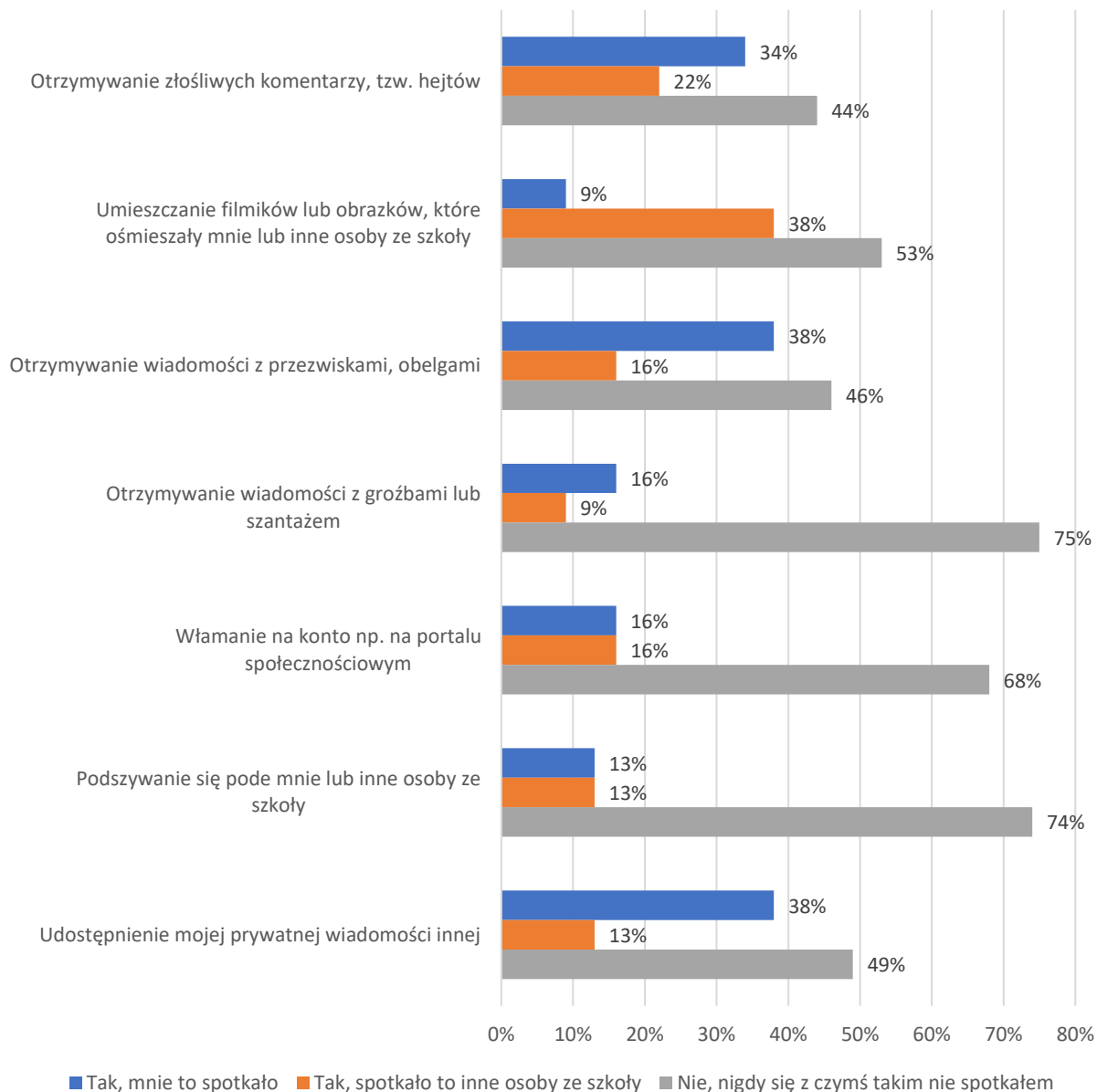
Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 – 36%; SP 7-8 – 38%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6 – 23%; SP 7-8 – 38%).

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

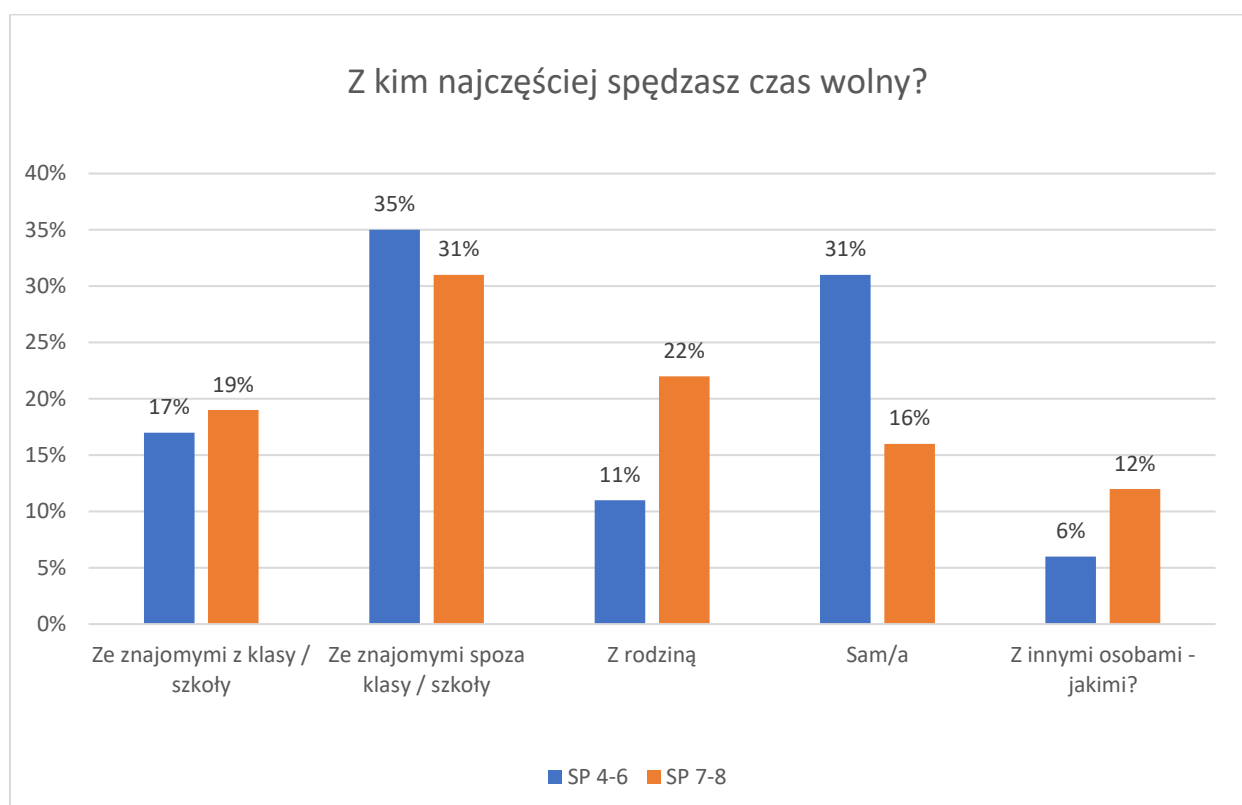
CZAS WOLNY

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Zapytaliśmy uczniów z kim spędzają najczęściej czas wolny.

Wszyscy uczniowie najwięcej czasu spędzają ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP 4-6: 35%; SP 7-8: 31%) lub samotnie SP 4-6: 31%; SP 7-8: 16%).

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy gminy Kunów

- Większość respondentów (90%) deklarowała posiadanie pracy, głównie w sektorze publicznym (59%) lub prywatnym (29%). Wśród osób niepracujących najczęściej wskazywano brak miejsc pracy w gminie, inne źródła utrzymania (emerytura/renta) oraz problemy z dojazdem. Mieszkańcy ocenili swoją sytuację mieszkaniową jako dobrą lub bardzo dobrą (łącznie 86%), a sytuację materialną jako dobrą lub bardzo dobrą (74%). Jedynie nieliczni (2%) wskazali na złą sytuację życiową.
- Zdecydowana większość respondentów (93%) nie korzystała ze świadczeń OPS w ciągu ostatniego roku. Wśród nielicznych korzystających (4%) najczęściej wskazywano wielodietność, bezrobocie oraz długotrwałą chorobę lub niepełnosprawność jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej.
- Opieka zdrowotna została oceniona krytycznie – 61% badanych wskazało odpowiedzi „raczej źle” lub „bardzo źle”. Jako obszary wymagające pilnej uwagi wskazano przede wszystkim: ochronę zdrowia (73%), transport publiczny (56%), rekreację i wypoczynek (36%) oraz ofertę edukacyjno-wychowawczą (28%). Pozytywnie oceniono natomiast ogólne bezpieczeństwo – 71% badanych czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.
- Respondenci wskazali na kilka kluczowych problemów lokalnych: uzależnienie od alkoholu (74%), problemy opiekuńczo-wychowawcze (73%), długotrwałe choroby (71%).
- Wysoki odsetek mieszkańców dostrzega skalę uzależnień – 86% uznaje alkoholizm za zjawisko powszechne, a 70% wskazuje na powszechność narkomanii i używania dopalaczy. Jednocześnie 63% mieszkańców dostrzega potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych – preferowane są: wsparcie psychologiczne dla rodzin, konsultacje z terapeutą i warsztaty dla uczniów.
- Mieszkańcy oceniają współpracę władz samorządowych z NGO i kościołami umiarkowanie – jako przeciętną (38%) lub dobrą (29%). Ponad 70% uczestniczyło w wydarzeniach lokalnych, choć część deklarowała brak zainteresowania lub czasu. 57% uważa, że potrzeby społeczne w gminie są zaspokajane.
- Relacje sąsiedzkie są w przeważającej mierze poprawne (59%) lub bardzo dobre (34%). 80% mieszkańców pozytywnie ocenia swoją kondycję psychiczną.

- Sytuacja seniorów jest postrzegana jako dobra przez połowę respondentów. 79% uważa, że oferta działań dla osób starszych jest wystarczająca, choć 21% widzi potrzebę rozwoju (kluby seniora, działania aktywizujące). W odniesieniu do osób niepełnosprawnych 68% mieszkańców uznaje, że nie są one społecznie wykluczone, ale jedynie 8% uważa, że mogą znaleźć zatrudnienie w gminie.
- 22% respondentów zna osoby doznające przemocy domowej, a 30% ma takie podejrzania. Zaledwie 38% wie, gdzie można szukać pomocy. Badani posiadają wysoką świadomość mechanizmów przemocy – większość nie zgadza się z mitami społecznymi (np. że przemoc to sprawa prywatna, że tylko widoczne ślady świadczą o przemocy). Przemoc wiązana jest najczęściej ze spożyciem alkoholu (94%).
- Respondenci zdecydowanie odrzucają przemoc w wychowaniu – 80% nie zgadza się ze stosowaniem klapsów, 95% neguje tezę, że kary fizyczne „hartują dziecko”, a 90% popiera zakaz kar cielesnych. Wśród dominujących postaw widać wysoki poziom świadomości wychowawczej i sprzeciw wobec przemocowych metod dyscyplinowania dzieci.

Pracownicy Instytucjonalni

- Badani członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kunowie za najbardziej istotne problemy uznali: nadużywanie alkoholu przez dorosłych.
- U młodzieży uznano, nadużywanie alkoholu oraz uzależnienia behawioralne – hazard.
- Respondenci za najważniejsze zadania KRPA uznali motywowanie do podjęcia leczenia (80%) oraz m.in. procedura kierowania na leczenie odwykowe (60%).
- Respondenci podkreślili, że współpraca pomiędzy ZI, a GKPiRPA jest skuteczna (83%). Za najbardziej efektywne sposoby zwiększenia tej współpracy uznano regularne spotkania (67%), szkolenia wspólne dla członków obu instytucji (67%) oraz ustalenie wspólnych celów i strategii działania (67%). Największe bariery w realizacji działań to niska świadomość społeczna dotycząca problemu oraz niedobór specjalistów (np. terapeutów, psychologów) (100%). Respondenci ocenili współpracę z lokalnymi władzami pozytywnie – 83% uważa, że władze wspierają działania, a 17% wskazało, że wsparcie to jest ograniczone. Żaden z respondentów nie ocenił współpracy jako całkowicie niewystarczającej.

- Analiza wskazań respondentów pokazuje, że za kluczowe działanie w przeciwdziałaniu uzależnieniom uznano kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień szkolenia, które zdobyły 83% odpowiedzi. Pozostałe działania uzyskały następującą ilość odpowiedzi: programy edukacyjne w szkołach (67%), współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej (50%), konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin oraz szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców zostały wskazane przez 33% badanych.

Rekomendowane działania

- Zorganizowanie szkoleń i warsztatów dla dorosłych mieszkańców, aby zwiększyć świadomość społeczną na temat uzależnień i ich skutków.
- Realizacja kampanii społecznych edukujących o problemach uzależnień, skierowanych zarówno do młodzieży, jak i dorosłych.
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla rodzin oraz stworzenie systemu łatwiejszego dostępu do terapii uzależnień.
- Zacieśnienie współpracy między GKPiRPA a Zespołem Interdyscyplinarnym poprzez regularne spotkania i wypracowanie wspólnych strategii działania.
- Wzmocnienie współpracy z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej w celu lepszego wykorzystania dostępnych zasobów.
- Zwiększenie środków finansowych przeznaczanych na działania profilaktyczne oraz zatrudnienie dodatkowych specjalistów, takich jak psychologowie i terapeuci.

Sprzedawcy napojów alkoholowych:

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol – 67% sprzedawców zawsze sprawdza dowód potwierdzający pełnoletność klienta.
- 50% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (25%), a kolejne 75% deklaruje, że do takich sytuacji nie dochodzi.

- W przypadku częstotliwości prób zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie badani deklaruwali, że dzieje się to najczęściej: raz w miesiącu (25%) albo nie zdarza się wcale (75%).
- 67% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości osobie niepełnoletniej, a 33% nie ma pewności.
- 83% badanych stwierdza, że nie dochodzi do sytuacji spożywania alkoholu w obrębie sklepu.
- Sprzedawcy charakteryzują się **wysoką świadomością konsekwencji picia alkoholu** –100% badanych nie zgadza się na to, aby kobiety w ciąży piły alkohol, również 100% nie zgadza się na prowadzenie pojazdów mechanicznych po spożyciu.

Rekomendowane działania dla sprzedawców napojów alkoholowych:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenie w punktach sprzedaży alkoholu), działania edukacyjne z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty i ulotki, naklejki do umieszczenia w punktach.
- Podejmowanie cyklicznych działań kontrolnych, interwencyjnych a także prewencyjno – edukacyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych np. wykorzystanie procedur badawczo - profilaktycznych.
- Zakup i kolportaż materiałów edukacyjnych skierowany do sprzedawców napojów alkoholowych występujących do Urzędu Gminy z wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją oraz z organem kontrolnym takim jak GKRPA.

Dzieci i młodzież szkolna

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Kunów jest obecne. 2% uczniów klas 4-6 oraz 3% klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia oraz zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 11% młodszych i 9% starszych uczniów. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była namowa znajomych. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze jest obecny wśród uczniów szkół Gminy Kunów. 6% z ankietowanych uczniów klas SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmował kiedykolwiek substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze. Ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Należy zwrócić uwagę na obniżający się wiek osób sięgających po napoje energetyzujące, które stanowią duże obciążenie zdrowotne dla młodego organizmu. 3% uczniów klas SP 4-6 oraz 9% uczniów SP 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 15%

uczniów z młodszej grupy oraz 38% uczniów starszych deklaruje, że pije napoje energetyczne.

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób najczęściej – powyżej 6 godzin dziennie – (SP 4-6: 27%, SP 7-8: 19%). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach i wypełnieniu obowiązków są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Należy zwrócić uwagę na skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Doświadczenia z taką formą „rozrywki” deklaruje – 11% uczniów SP 4-6 oraz 41% SP 7-8. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- Uczniowie w Mieście i Gminie Kunów deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają agresji słownej. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami

rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy.

Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego:

- **Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:**
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
 - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,uczenie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu,
oraz będą miały na celu:
 - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
 - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
 - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznajomych,
 - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
 - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
 - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
 - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
 - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
 - poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
 - pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.
- **Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:**
 - ✓ Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.

- ✓ Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
- ✓ Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
- ✓ Sposobów wyjścia z uzależnienia.
- ✓ Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
- ✓ Przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
- ✓ Zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia.
- ✓ Przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.
- ✓ Omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
- ✓ Omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu.
- ✓ Najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
- ✓ Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
- ✓ Nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
- ✓ Programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W GMINIE KUNÓW W LATACH 2021 ORAZ 2025

Wyniki badań realizowanych na terenie gminy Kunów w 2025 roku, porównano z wynikami badań diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych z 2021 roku. Do analizy porównawczej wybrano te zagadnienia, które zostały przeprowadzone w oparciu o podobną metodologię i cel badań. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku wzięło udział 154 dorosłych mieszkańców, natomiast w badaniu przeprowadzonym w 2025 roku wzięło udział 151 mieszkańców.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY KUNÓW

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
OCENA WAŻNOŚCI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali: bezrobocie (98%), zanieczyszczenie powietrza (96%) oraz wzrost uzależniania od alkoholu w ostatnim czasie (96%).	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali: uzależnienie od alkoholu (74%), problemy opiekuńczo wychowawcze rodziców z dziećmi (73%) oraz długotrwałe choroby (71%).
PROBLEM ALKOHOLOWY	Częstotliwość spożywania alkoholu wśród badanych: ○ prawie codziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 0%, ○ raz w tygodniu: 7%, ○ kilka razy w miesiącu: 26%, ○ kilka razy w roku: 67%, ○ abstynenci: 0%.	Uzależnienie od alkoholu zostało uznane za dość powszechne przez 49% badanych, a bardzo powszechne przez 37%, co łącznie daje 86% respondentów, którzy wskazali na wysoką skalę tego zjawiska. Jedynie 13% określiło je jako rzadkie, a 1% jako dość rzadkie.
	Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo: ○ 1-2 porcje: 96%, ○ 3-4 porcje: 4%, ○ 5-6 porcji: 0%, ○ 7-9 porcji: 0%, ○ 10 porcji i więcej: 0%, ○ abstynenci: 0%.	94% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol.

	W 2021 roku spożycie alkoholu miało głównie charakter okazjonalny – 67% badanych piło kilka razy w roku, a nikt nie deklarował abstynencji, jednak problem uzależnienia nie był wprost diagnozowany. W 2025 roku aż 86% respondentów uznało uzależnienie od alkoholu za zjawisko powszechne, a 94% wiązało je z przemocą domową, co świadczy o znacznie większej świadomości społecznej dotyczącej skali i konsekwencji tego problemu.	
PROBLEM NARKOTYKOWY	100% respondentów nie znało w swoim otoczeniu osób zażywających substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.	Uzależnienie od narkotyków 54% mieszkańców uznało za dość powszechne, a 16% za bardzo powszechne, co daje łącznie 70% wskazań świadczących o dużej skali problemu. Natomiast 23% określiło je jako rzadkie, a 7% jako dość rzadkie.
	W 2021 roku wszyscy respondenci deklarowali, że nie znają osób zażywających narkotyki lub dopalacze. W 2025 roku 70% mieszkańców uznało uzależnienie od narkotyków za zjawisko powszechne, co może świadczyć o rosnącej świadomości społecznej lub o zmianie postrzegania problemu, mimo jego pozornej niewidoczności w najbliższym otoczeniu.	
PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ	1% mieszkańców gminy Kunów zadeklarowało znajomość osoby dotkniętej problemem przemocy domowej, a 9% podejrzewało, że tak się dzieje.	22% mieszkańców gminy Kunów zadeklarowało znajomość osoby dotkniętej problemem przemocy domowej, a 30% podejrzewa, że tak się dzieje.
	W 2025 roku w porównaniu z 2021 rokiem zwiększył się odsetek badanych znających osoby doznające przemocy domowej a także odsetek badanych podejrzewających, że do takich sytuacji może dochodzić wśród znanych osób. Może to świadczyć o większej rozpoznawalności i ujawnianiu zjawiska, które wcześniej częściej pozostawało w sferze domysłów.	

SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku wzięło udział 27 sprzedawców napojów alkoholowych. Grupa badana w 2025 roku wyniosła 12 osób.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
SPRZEDAŻ ALKOHOLU OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM	Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Kunów deklarowali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 0%, ○ kilka razy w miesiącu: 4%, ○ kilka razy w roku: 67%, ○ nie zdarzają się: 29%.	Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Kunów deklarowali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 0%, ○ kilka razy w miesiącu: 0%, ○ kilka razy w roku: 25%, ○ nie zdarzają się: 75%.
	100% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie.	67% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie, a 33 nie ma pewności.
	W przypadku wątpliwości, co do wieku, 26% badanych zawsze sprawdzało dokumenty potwierdzające wiek.	W przypadku wątpliwości co do wieku 67% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek.
	Obecnie próby zakupy alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się na terenie gminy rzadziej niż 4 lat temu. Wyniki badań przeprowadzonych w 2025 roku wskazują, że sprzedawcy podchodzą do zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim z większą świadomością i odpowiedzialnością.	
SPOŻYWANIE ALKOHOLU W OBRĘBIE SKLEPU	Spożywanie alkoholu w obrębi punktu sprzedaży miało miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 22%, ○ kilka razy w miesiącu: 7%, ○ kilka razy w roku: 41%, ○ nie zdarza się: 30%.	Spożywanie alkoholu w obrębi punktu sprzedaży miało miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 0%, ○ kilka razy w miesiącu: 0%, ○ kilka razy w roku: 17%, ○ nie zdarza się: 83%.
	Obecnie spożywanie alkoholu w obrębi punktu jego sprzedaży zdarza	

	się znacznie rzadziej niż w 2021 roku.
--	--

UCZNIOWIE

W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku wzięło udział łącznie 116 uczniów: 38 klas 4-6 oraz 78 uczniów klas 7-8. Z kolei diagnoza przeprowadzona w 2025 roku objęła łącznie 163 uczniów: 99 klas 4-6 oraz 64 uczniów klas 7-8.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
PROBLEM ALKOHOLOWY	Inicjację alkoholową miało za sobą: 17% uczniów klas SP 7-8.	Inicjację alkoholową ma za sobą 2% uczniów klas SP 4-6 oraz 3% uczniów klas SP 7-8.
	W porównaniu do wcześniejszego badania wyraźnie zmniejszył się odsetek uczniów klas 7-8 SP, którzy mieli już kontakt z alkoholem. Jednocześnie w młodszej grupie wiekowej, gdzie wcześniej nie odnotowano takich przypadków, pojawiły się pojedyncze deklaracje inicjacji alkoholowej.	
PROBLEM NIKOTYNOWY	Inicjację nikotynową miało za sobą 12% uczniów klas SP 7-8.	Inicjację nikotynową ma za sobą 11% uczniów SP 4-6 oraz 9% uczniów klas SP 7-8.
	W porównaniu z badaniem z 2021 roku aktualnie nieznacznie zmniejszył się odsetek uczniów najstarszych klas szkoły podstawowej, którzy mieli kontakt z nikotyną. Jednocześnie pojawiły się pierwsze deklaracje inicjacji nikotynowej wśród uczniów młodszych klas, co może wskazywać na niepokojące obniżenie wieku sięgania po wyroby nikotynowe.	
PROBLEM NARKOTYKOWY	Brak deklaracji uczniów mówiących, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.	6% uczniów klas SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.
	Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne.	Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne.
	Wśród uczniów klas 7-8 SP w badaniu z 2025 roku odnotowano wzrost deklaracji uczniów, mówiących o przyjmowaniu przez nich narkotyków lub dopalaczy.	

HAZARD	3% uczniów klas 4-6 oraz 10% klas 7-8 grało w internetowe gry na pieniądze.	11% uczniów klas 4-6 oraz 41% klas 7-8 grało w internetowe gry na pieniądze.
	W obydwu grupach wiekowych zwiększył się aktualnie odsetek uczniów deklarujących uwikłanie w hazard. Może to świadczyć, o narastającym problemie w środowisku młodych mieszkańców Miasta i Gminy Kunów.	
PRZEMOC	21% uczniów klas 4-6 oraz 38% klas 7-8 doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole.	57% uczniów klas 4-6 oraz 53% klas 7-8 doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole.
	W obydwu grupach wiekowych zwiększył się aktualnie odsetek uczniów deklarujących uwikłanie w hazard. Może to świadczyć, o narastającym problemie w środowisku młodych mieszkańców gminy Kunów.	

WNIOSKI Z PORÓWNIANIA WYNIKÓW BADAŃ Z LAT 2021 I 2025 W GMINIE KUNÓW:

1. DOROŚLI MIESZKAŃCY

Zmiana postrzegania problemów społecznych

- W 2021 roku głównymi problemami wskazywanymi przez mieszkańców były: bezrobocie, zanieczyszczenie powietrza i alkoholizm (wszystkie wskazania powyżej 96%).
- W 2025 roku nastąpiło przesunięcie akcentów: za najważniejsze uznano uzależnienie od alkoholu (74%), problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach (73%) i choroby przewlekłe (71%).
- Świadczy to o pogłębiającej się świadomości społecznej, szczególnie w kontekście zdrowia i relacji rodzinnych.

Problem alkoholowy

- W 2021 roku picie alkoholu miało wyraźnie okazjonalny charakter (67% – kilka razy w roku), brak abstynentów.
- W 2025 roku aż 86% badanych określiło uzależnienie od alkoholu jako zjawisko powszechne, a 94% wiązało je z przemocą domową.
- Widoczny jest wzrost świadomości konsekwencji uzależnienia, zwłaszcza przemocy.

Problem narkotykowy

- W 2021 roku nikt nie znał osoby zażywającej narkotyki.
- W 2025 roku 70% respondentów uznało uzależnienie od narkotyków za powszechne.
- Możliwe przyczyny: większa świadomość społeczna, zmiana postrzegania problemu, większa otwartość w deklaracjach.

Przemoc domowa

- Znaczny wzrost: z 1% znających ofiary przemocy w 2021 roku do 22% w 2025 roku. Podejrzenia wzrosły z 9% do 30%.
- Może to świadczyć o lepszym rozpoznawaniu zjawiska oraz większej gotowości do jego ujawniania.

2. SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż alkoholu nieletnim

- W 2021 roku 29% sprzedawców deklarowało, że próby zakupu alkoholu przez nieletnich się nie zdarzają, w 2025 – już 75%.
- Odsetek osób zawsze sprawdzających dokumenty wzrósł z 26% do 67%.
- Jednocześnie spadła liczba sprzedawców pewnych, że nigdy nie sprzedali alkoholu niepełnoletnim – z 100% do 67%.
- Ogólny obraz pokazuje wzrost odpowiedzialności i świadomości, choć nie wszyscy są pewni własnych decyzji sprzedażowych.

Spożywanie alkoholu przy sklepach

- W 2021 roku spożywanie w pobliżu sklepu deklarowano częściej (30% – „nie zdarza się”), w 2025 roku – już 83% wskazań „nie zdarza się”.
- Oznacza to widoczny spadek takich zachowań w przestrzeni publicznej.

3. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH (KLASY 4–6 I 7–8)

Alkohol

- W 2021 roku inicjację alkoholową miało 17% uczniów klas 7–8.
- W 2025 roku – 2% w klasach 4–6 i 3% w klasach 7–8.
- Wskazuje to na znaczny spadek eksperymentowania z alkoholem w starszych klasach, ale pojawienie się incydentów w młodszych rocznikach.

Nikotyna

- W 2021: 12% uczniów klas 7–8 miało kontakt z nikotyną.
- W 2025: 11% w klasach 4–6 oraz 9% w klasach 7–8.
- Spadek w starszej grupie, ale niepokojąca obecność zjawiska wśród młodszych uczniów.

Narkotyki

- W 2021: brak deklaracji używania.
- W 2025: 6% uczniów klas 7–8 przyznało się do przyjmowania substancji psychoaktywnych.
- Zjawisko wymaga pilnych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Hazard

- Wzrost: z 3% do 11% w klasach 4–6, z 10% do 41% w klasach 7–8.
- Dynamiczne narastanie uzależnień behawioralnych wśród uczniów – szczególnie niepokojące w starszych klasach.

Przemoc rówieśnicza

- W 2021: 21% uczniów klas 4–6 i 38% klas 7–8.
- W 2025: 57% klas 4–6 i 53% klas 7–8.
- Pokazuje to znaczący wzrost zjawiska przemocy szkolnej, wymagający reakcji systemowej.

PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

Pozytywne zmiany

- Większa odpowiedzialność sprzedawców alkoholu.
- Spadek inicjacji alkoholowej i nikotynowej wśród starszych uczniów.
- Spadek spożywania alkoholu w pobliżu punktów sprzedaży.
- Większa społeczna świadomość skali uzależnień i przemocy.

Zagrożenia i wyzwania

- Obniżający się wiek sięgania po nikotynę i alkohol.
- Wzrost deklaracji używania narkotyków wśród uczniów.
- Wzrost uzależnień behawioralnych (hazard).
- Wzrost przemocy rówieśniczej i przemocy domowej.
- Część sprzedawców niepewnych swoich decyzji sprzedażowych.

Rekomendacje

- Wzmocnienie profilaktyki rówieśniczej i rodzinnej, zwłaszcza wobec przemocy i uzależnień.
- Rozbudowanie programów wczesnej profilaktyki w klasach 4–6.
- Edukacja sprzedawców i kontrola przestrzegania zakazu sprzedaży nieletnim.
- Stały monitoring zjawisk problemowych wśród dzieci i młodzieży.